

Incipit prologus sancti Hieronimi in ecclesiasten interpretari.

Prologus autē meo ante expositionis hoc continetur modo sicut

subtra calamo p̄curare anxiatus et desiderio volatū hoc opus habē auium.

Menim me ante hoc ferre quicquid tū adhuc come esse et ecclesie sancte beatus legere ut eam ad optatū istius sedis puocare et oñe qd in mūdo acciperet putaret esse p̄ nihilo. rogatū ab ea ut in modū cōmentarioli obscura quorū disserere ut absq; me posset intelligere que legebat. Itaq; q̄ nūa in pactu nri opis subita morte subtracta ē et nō meum m̄o paula et eustochiū talem vite nre habere sortē. tantoq; vulnere tūc paussus obmutui. Nūc in bethleem positus angustiori videlicet ciuitate et illius memorie et vobis reddo qd habeo hoc breuiter amones q̄ nullius actōitate secutus sū et de hebraico trāsferēs magis me lxx m̄terpūi vsuetudini coaptavi in hys dūtaxat que nō mltū ab hebraicis discrepant. Interdū q̄ aquile et syma-

chi et theodotiois recordatus sum. uti nec nouitate nūmi a lectoris aīni deterre. nec rursus cōtra vsuā meam fonte veritatis amisso opinū riuulos vsctarer.

Explicit prologus b̄i Hieronimi
De q̄t explācio eadē l̄r cōmille.

Uerba et clastes filij dauid regis iherusalem. Tribu-

nomib; vocatū fuisse salomone scripture manifestissime docent. Salomone id ē pacificū. et ydida id ē dilectū. domini. et qd nūc dicitur ecclesie. i. eccleston. Ecclestes autē greco sermōe appellat qui cētū id ē eccliam congregat. q̄ nōs nūcupare possum; oratorē. q̄ loquatur ad plūm et sermo eius nō specialiter ad unū sed ad vniuersos gñaliter dirigatur. Porro pacificus et dilectus dñi ab eo q̄ in regno eius pax fuit et cui dñs dilexit appellatus est. Nā et p̄s q̄dragesim; q̄rtus et septuagesimus primus dilecti et pacifici titulo p̄mostrantur p̄notāt. Qui tā etsi ad p̄phetiā xp̄i et ecclie p̄tinētes felicitatē et vires salomonis credūt tñ scdm

historia sup salomonē scripta
sūt. Is itaq; iuxta numer
vocalulor tria volumina
edidit. **P**uerbia. ecclaste cāti
cū cāticor. **I**n puerbis par
uulū docens. et q; de officiis
p suās erudiens. vnde et ad
filii ei sermo crebro repe
titur. **I**n ecclaste vero ma
ture virū etatis institues
ne q; m mūdi putet esse
petuū. sed caduca et breui
a vniuersa que cernimus.
Ad extremū iā cōsumatū
virū et calcato sēlo pparatū
m cāntico cāticor spon
si iūgit āpleribz. **N**isi enī
prius reliquim⁹ vicia et
ponipe seculi renūciātes ex
pediri nos ad aduētū xpī
pauerim⁹ nō possum⁹ di
cē. osculetur me osculo oris
sui. **N**aut paul ab hoc or
dine doctrinarū phi secta
tores suos erudiunt vt priu
ethicā doceat. deinde phisicā
mptent. et quē in his pfect
se pspexerint vt loyā vsq; p
ducant. **N**ec nō et hoc dilige
tius attendēdū: q; p tres li
bros auctoris diuersus est ti
tulus. **I**n puerbis ei notat
puerbia salomonis filij dauid
regis israel. **I**n ecclaste vero.
verba ecclastes filij dauid re
gis hierusalē. supfluū quippe
est hic isrl. qd male m grys
et latinis codicibz inuētur.

In cāntico autē cāticorū nec
filius dauid nec rex israel
sive hierusalē pscabit. s; tū
cānticū cāticor salomonis. **S**i
aut ei puerbia et rudis isti
tutio ad xij tribus et ad to
tū ptinet isrl. et quō crept⁹
mūdi nō nisi metropolitā
nus ducit hoc ē hītoribz
hierusalē: ita cānticū cāticor
ad eos pprie facit q; supna
tātū desiderant. **A**d incipie
tes et pfectos et paternā
dignitas et regni ppriū ma
to veditur auctoritas. **A**d
pfectos vero vbi nō timore
eruditur discipulus sed amo
re ppriū nomē suffiat et q;
lis mgt est et nescit esse se
regē. **H**ec interī iuxta lām.
Ecclaste iuxta intelligētā
spūalē pacificus et dilectus
dei prīs et ecclastes nī ē xpī.
Qui medio pariete destructo
et iuniatys m carne eua
tuatis. fecit utrūq; vniū di
cens. **P**acē meā do vob. pa
cē reliquo vob. **D**e quo p
ad discipulos. **H**ic ē inquit
filius meus dilectus i quo
mhi oplatu: ipm audite.
q; est caput oīs ecclie. **N**eq;
ad synagogā iudeor. sed ad
gētū multitudiez loquens
rex hierusalē. vniū lapidi
bz extructe nō illius de q;
ipse ait. **H**ierusalē hierusa
lē que occidis pphās. et occ

relinquetur vobis domus vestra
deserta: sed illius per quam iura
re utat. quia sit civitas magni
regis. Hic est filius dauid:
ad quem ceteri in euangelio cla-
mabant. Misere nostri fili dauid:
et omnis turba consona voce re-
sonabat dicentes. Osanna filio
dauid. Denique non ad eum
fit verbum dei sicut ad ieremi-
am et ceteros prophetas: sed quia
duxes est et rex et potes. ipse
siquidem est verbum sapientiae et
namque virtutis verba loquitur
ad ecclesie viros. verba insinuat
apostolis de quibus cantatur in psalmo
In omnes terrae exitus sonus eorum:
et in fines orbis terre verba
eorum. Male igitur quodam opi-
nantur nos ex hoc libro
ad voluptatem et luxuriam pro-
uocari: cum exortio omnia quae
in mundo cernimus vana esse
doceantur: nec debere ea nos
studiose appetere quae dum
tenentur itereant.

Vanitas vanitatum dixit
ecclesiastes. Vanitas vanita-
tum et omnia vanitas. Si autem
ita quae fecit deus valde bona
sunt: quomodo omnia vanitas? Et
non solum vanitas. verumetiam
vanitas vanitatum. ut sicut
in cantico canticorum inter om-
nia carmina excellens car-
mine ostenditur: ita in vani-
tate vanitatum vanitatis
magitudo monstratur. Ta-

le quid et in psalmo scriptum est.
Verumtamen universa vanitas
omnis homo vivens. Si vivens
homo vanitas est: ergo mortuus?
homo vanitas vanitatum. Legimus
in exodo glorificatum vultum
moysi: in tantum ut filii israel
in eum aspiceret non possent. Quia
gloriam paulus apostolus ad epa-
thos euangelice glorie dicit esse non
gloriam. Nam nec glorificatum est
inquit: quod glorificatum fuit in hac
parte propter excellentem gloriam. pos-
sumus igitur in hunc modum
et nos celum terram maria et
omnia quae in hoc titulo conti-
nentur bona quidem per se dicere
sed ad deum epata esse per nihilo.
Et quomodo si igniculi lucer-
ne videns intentus esse eius
luminis et postea orto sole non
cernere quod lucebat stellarum
quod luminaria iubare videre so-
lis abscondit: ita aspiciens
elementa et rerum multiplicem
varietatem admiror quod operum
magitudinem. cogitans autem
omnia pertransire et mundum suo
fine senescere. solique deum id se
esse quod fuit. opellor dicere
non semel sed bis vanitas va-
nitatum et omnia vanitas. In he-
breo per vanitate vanitatum abal-
abulum scriptum est. quod exceptis
literis interpretibus omnes sile trāstu-
lerunt acmos acmon sine
acmo. quod nos possumus
vapore fumi et aura tenuē

que cito soluitur appellare.
Caducū itaq; et nihil vniū
 sitatis ex hoc verbo oñdit.
 Que ei videntur tpalia st
 que autē nō videntur eter
 na. **D**uē qā vanitati oīs
 creatura subiecta est. et i ge
 musat et pñit et pñolat
 reuelatiō filioz di. Et nūc
 ex pte agnoscam? et ex pte
 pphetam? **T**am diu oīa va
 na st donec veniat qd per
 factū est. **Q**uid supest hōi
 de omni labore suo quo la
 borat sub sole? **P**ost gñā
 lem snāz q vana st omīa
 ab hōibz incipit q frustra
 in mūdi istius labore desu
 dent aggrātes diuitias e
 rudietes liberos ambiētes
 honorē oñstruētes edificia. et
 in medio opis subita mor
 te subtrahi audiāt. **I**nsipi
 ens hac nocte auferetur aīa
 tua a te. que autē pparasti
 auis erūt. **M**axime cū
 ex omni labore suo nihil se
 cū ferant: sed nudi in ter
 rā redeant vnde supi sūt.
Oenatio vadit et gñā
 o adueit: terra vero in sēlm
 stat. **A**liis morietibz nas
 cūtur alij: et cū quos vi
 deras non vides. incipis vi
 dere qui nō erant. **Q**uid
 hac vanus vanitate? q
 terrā manere que hominū
 causa facta est. et ipm hōi

nē terre dñm in puluerem
 repente dissoluit. **A**lter: pñ
 ma recedit gñatio iudeoz
 et succedit generatio de gen
 tibz aggrata. **T**erra autem
 tā diu stat q diu synagoga
 recedēte ecclia oīs introieit.
Cū autē predicatū fuerit e
 uāgelū in toto orbe tunc
 erit finis. **I**mmūēte vero
 oñsumatiōe celū et terra tñ
 sībūt. **E**t signāter nō ait ter
 ra in sēlis stat sed in sēlm.
 porro laudam? dñm non in
 vno sēlo. sed in sēlis sēlōz.
Oritur sol et occidit sol. et
 ad locū suū duat et oritur
 ipē sibi. **S**ol ipse qui ilu
 cem mōribz datus est. inte
 ritū mūdi ortu suo cotidie
 indicat et occasu. **Q**ui post
 q ardente rotā oceano tux
 erit p incognitas nob vias
 ad locū vnde exierat regredi
 tur. **E**xpletoq; noctis circū
 lo cursu de thalamo suo fē
 tinus eripit. **P**ro eo autē q
 vulgata editionē sequētes
 posuim? ad locū suū duat
 in hebreo habet soeph. quod
 aīa mīptatur oretina
 id ē aspirat. symach? et the
 odozon. recurret. **Q**uia vñ
 sol reuertatur ad locū suū:
 et ibi vnde prius egressus
 fuerat aspiret. **H**oc autem
 totū idcirco vt doceat mūn
 omb? tpm. et ortu occasuq;

ca.

p̄mū.

siderū hūanā etatē labi et
intere dū nesciat. **A**liten
sol iusticie in cuius alis ē sa-
ntas timētibz oritur. et pseu-
do prophetis occidit meridie.
Cum autē ortus fuerit ī lo-
cū suū nos trahit. quo vide-
licet ad prēm. Ad hoc ei vāt
ut nos de terris ad celū leuet
et dicat. Cū exaltat fuerit
filius hominis a terrā: omnia
trahet ad se. Nec mirū filiū
ad se trahere credentes: cū et
pater ipse ad filiū trahat. se
Nemo ei aut venit ad me:
nisi pater q̄ misit me addu-
cat eū. **I**ste ergo sol quē alius
occidere alius nasci diximus.
et iacob quōdā patriarche
de terra facta egrediēti occidit
rursūq; cū de syria terram p̄-
missionis intraret ortus est
ei. **I**oth q̄ qñ egressus est de
sodomis et venit in ciuita-
tē ad quā ut festinaet ei fu-
erat ipatiū: ascendit ī mon-
tē et sol exiuit sup̄ segor.
Vadit ad austrū et girat
ad aquilonē. girās girādo
vadit sp̄s. et in circulos su-
os reuertitur sp̄s. **H**ic pos-
sumus estimare hyemis tpe
solem ad meridianā plagā
currē. et p̄ estate esse vi-
cū septentrioni. et nō p̄ equi-
noctiū autūm habē p̄ci-
piū: sed p̄mū spirāte fauo-
no. qñ tpe veris ī fctū cūc-

ta rūpūtur. **Q**uā autē aut
Spirans girādo vadit sp̄itū
et in circulos suos reuertit.
sive ipm̄ solem sp̄m̄ noīant
q̄ aial sit et spirat et vige-
at: et ānuos cursūs orbes su-
o cursu expleat ut poeta ait.
Interā magnū sol circūuolu-
tur ānū. Et alibi. Atq; in se
sua p̄ vestigia voluit ānū.
Sunc q̄ et lune lucētē globū
et astra titania sp̄is intus
alit totāq; infusa p̄ artus
mens agitat molem. et nig-
no se corpe miscet. **N**ō autē
de ānuo solis cursu: s̄ de co-
tidianis semitis eius loq̄t.
Obligua enī et fracta linea
p̄ austrū p̄git ad boreā: et
ita ad orientē reuertit. **A**li-
ter. Sol qñ p̄ austrū vicinū
or est t̄re: qñ p̄ aquilonē sub-
limis attollitur. **F**orsitā ergo
his qui hyemis et tribula-
tionū frigore coartantur ab
aquilone ei exardescit ma-
la sup̄ trā vicinior sol iste
iusticie est. **H**is vero qui in
boree pte habitāt. et calore
p̄uant estiuo incedit p̄cul.
et p̄ suos circulos vnde p̄fer-
tus est reuertitur. Cū ē trax-
erit oīa ad se. et vniūsos su-
is radijs illuīauit: fit resti-
tutio p̄cipalis. et ē d̄s oīa
in oībz. **S**ymach⁹ hūc locū
ita interpretatus ē. **V**adit ad
meridiem. et circūb ad bore-

am. pambulas vadit vetus.
et p que tenuerant reuertit
uentus. **O** mēs torrētes va
dūt in mare. et mare nō im
pletur. Ad locū de quo torren
tes exeūt illuc ipi reuertūt
ut abeant. **P**utāt qdā aq̄s
dulces que in mare influ
ūt vel ardente desup sole cō
sumi. vel falsugini maris es
se pabula. **E**cce eritastes nū
et ip̄az aq̄m additor dicit eas
p occultas venas ad capita
fontiū regredi. et de matrice
abyssō in sua semp ebullire
p̄cipia. Melius autē hebra
sub torrenū et maris noīe p
metaphorā de hoīb; sigifi
cari arbitrat̄ q̄ in terrā
de qua sup̄ti sūt redeat. et
torrētes vocent̄ nō flumina
eo q̄ cito infundat̄ nec tñ i
pleatur terra multitudine
mortuor. Porro si ad altio
ra ascedim? recte turbide aq̄
in mare vnde substiterant
revertūt̄. et nisi fallor nū
absq; additamento nusq; tor
rens in bonā pte legitur.
Nā torrēte voluptatis tue
potabis eos. cū additamento
dicit̄ voluptatis. Et ecōtra
rio saluator ad torrēte tra
ditur cedron. Et helias pse
cutionis tpe ad torrēte tozeith
latitat. qui et ip̄e siccatur.
Nō autē adimpletur mare
insatiabile: quō et i puer

byis filie sanguisuge. **O** es
sermōes graues nō poterit
viv loqui. **N**ō satiabitur o
culus vidēdo. et nō implebit̄
auris auditu. **N**on solū
de phisicis sed et de ethicis
q̄ scire difficile est. **N**ec ser
mo valet explicare causas
natiūsq; rerū. nec oculus
ut posat rei digitas intueri.
nec auris instituere doctore
ad sūmā sciām puenire. Si
enī nūc p speculū videmus
in enigmate et ex pte agnos
cam? et ex pte p̄pham? cōse
quēter nec sermo p̄t explica
re qd̄ nescit. nec oculus i quo
reant aspicere. nec auris de
quo dubitat impleri. **S**iml
et hoc notādū. q̄ om̄ia vba
sint gūa. et magno labore
distant. cōtra eos q̄ putant
otiosus sibi et vota facitib;
venire noticiā scripturā.
Quid est qd̄ fuit. **I**p̄m qd̄
erit. Et qd̄ est qd̄ factū est.
Ip̄m qd̄ fiet. Et nō est om̄e
reteris sub sole. **V**idetur in
de his que supra enūciavit
generacione et gētiōe. mo
le terraz. ortu solis et occi
su. cursu flūmī. magnitu
dine oceanī. omīb; quoq;
que aut visu aut aurib;
distant. nūc cōiter loqui
q̄ nihil sit in natum re
tū qd̄ nō iā ante fuerit.
Ab initio enī mūdi i hoīes
cogitā cōib; d'

m.

pmu.

nati et mortui sūt. et tra-
sup aquas librata stetit.
et sol ortus occubuit et ne-
plum puerū et auibz vo-
lare et pisabz nature et ter-
restribz ingredi et serpētibz
labi deo artificare cessū est.
hinc quid simile snie et co-
micius ait. **N**ihil est dictū
qd non sit dictū prius. **U**n-
de preceptor meus donat.
cū hinc versiculū exponeret
pereant inquit qui ante nos
nostri dixerūt. **Q**uod si in ser-
monibz nihil nouū dici pōt.
q̄tomagis in am̄stratioēz
mūdi que ab initio sic p̄fā-
est ut iniquescēt dē ab opibz
suis in die septimā. **L**egi in
quodā libro. **S**i omne quod
sub sole factū ē fuit i prece-
tis seculis anteq̄ fiet. et hō
iā addito sole factus ē. fuit
ergo homo anq̄ sub sole fiet.
Si excluditur q̄ hac ratione
et uimēta. culices et minui-
ta queq̄ et magna aiālia
ante dicerētur esse q̄ glū.
nisi forte illud respōdeat. ex
sequētibz ondi. nō de ceteris
aiālibz sed de homie ecclesi-
astico esse sermonē. **A**ut enī.
Non est omne terrens sub so-
le qd loquatur et dicat. **E**t
de hoc nouū est. **A**iālia aut
nō loquū. sed tantū hoīnē
nouū. **Q**uod si loquātur a-
nimalia nouū esse et solui

sniaz. nihil nouū esse sub so-
le. **E**st ne verbū de quo di-
catur vide hoc nouū est. **I**ā
fuit in seculis que fuerunt
ante nos. **A**ptius hoc syma-
chus trāstulit. **P**utas ne ē
qui possit dicere. **V**ide hoc
nouū est. iā factū est in se-
culo qd fuit ante nos. **C**ū
superioribz autē igitur q̄ ni-
hil nouū i mūdo fiat. **N**ec
sit aliquis qui possit exstē-
et dicere. ecce hoc nouū est.
Siquidē omne qd se putauit
nouū onde iā in prioribus
seculis fuit. **N**ec putem sig-
na atq̄ pdigia et multa q̄
ex arbitrio dei noua i mūdo
fuit in pōribz scilicet esse iam
facta. et locū iuenie epycu-
rū q̄ asserit p̄ inuābiles p̄-
vodos eadem et isdē locis. et
p̄ eosdem fieri. **A**lioquī et iu-
das crebro pdidit. et xps pas-
sus est p̄ nobis sepe. et cetera
que facta sūt. et futura in
eosdem sepe p̄vodos reuol-
uentur. **S**ed dicendū est q̄
ex p̄scia. et p̄destinatione
dei iam facta sūt que futu-
ra sūt. **C**ui enī electi sunt
in xpo ante cōstitutionem
mūdi. in prioribz seculis
iam fuerūt. **N**on est mē-
tia primis. et quidē nouis-
simis que futura sūt non
erit eis memoria apud eos
qui futuri sunt in nouissio.

Quod preterita apud nos abscon-
dit obliuio. sic ea que vel nunc
fuit vel futura sunt. hi qui nasci
aut habere scire non poterunt. et autem
in silentio preteribunt. et quasi
non fuerint absconduntur. et
opledunt illa sua. Vanitas va-
nitatum et omnia vanitas. Nam et
seraphim propterea faciem dei et
pedes velabant: quia prima et
extrema coopta sunt. Iuxta
hebreos autem interpretes qui dix-
erunt. Non est memoria primis
et quidem nouissimis qui futuri
sunt non erit eis memoria cum
his qui futuri sunt in nouissimis.
ille de euangelio sensus est. quod
qui in isto seculo primi sunt
sunt omnium nouissimi. Et quia
deus ut benignus et clemens
memorum quod et omnium recordatur.
his qui propter vitium suum non
uissimum esse meruerunt. non
tantam dabit gloriam quantum
his qui se humiliantes nouis-
simi in mundo esse voluerunt.
Dicitur itaque et de consequentibus.
Non est memoria sapienti
cum stulto in eternum. Ego
ecclesiastes fui rex super israel in
hierusalem. Huc usque prefatio
generaliter de omnibus disputat.
Nunc ad semetipsum redit et quod fuit
et quod vniuersa exprimit et quod
nouit docet. Autem hebrei hunc
librum salomons esse peniten-
tiam agentis. quod in sapientia di-
uitis et confusus. per mulieres

offenderit deum. Et dedit cor
meum ad inquirendum et consi-
derandum in sapientia de omnibus
que sunt sub sole. Hanc occupa-
tionem mala dedit deus
filiis hominum: ut occupa-
rentur in ea. Verbum amara
aquila lxx et theodotion
filius transtulerunt. penitencia ob
quod in distentione latente lati-
nus in presens expressit. eo quod
varias sollicitudines mens
hominis distenta lanietur.
Symmachus vero alexandrinus
id est occupationem transtulit.
Quia igitur sepius in hoc vo-
luntate notatur siue occupa-
tionem siue distentionem siue quod
aliud dixerim. ad superiorem
sensum cuncta referunt. Dedit
ergo ecclesiastes primo omnem men-
tem suam ad sapientiam regren-
dam. et ultra licitum se exten-
dens voluit causas rerum
cognoscere quare primum cor
ruperetur a demone. cur nau-
fragia et iustos et impios
puter absorberet. vtrum et hec
et his similia casu eveni-
rent. an iudicio dei. et si in
suis ubi prudentia si iudicio
ubi iustitia dei. Hec magis
nosse desiderans intellexi super
fluam curam et sollicitudi-
nem per diuersa tenuitate a deo
hominibus data ut scire cupi-
ant quod scire non licitum est.
Pulchre autem causa primus

sa a deo data discentio ē. Quō
enī in ep̄la ad romanos scri
bitur ppter qd tradidit eos
deus in passionē ignominie
et iterū. ppter qd tradidit eos
deus in t̄probū sensū. ut faci
ant ea que nō oportet. ac
deinde ppter qd tradidit eos
deus in desideria cordis sui in
inuidiā. et ad tessalonice
ses. ppter ea mittet eis deus
opationē erroris. et p̄us cau
se ostendit quare v̄l passioibz
ignominie v̄l reprobo sensui
vel cordis sui desiderijs de
dant. aut qd fecerit ut opa
tionē erroris accipiant: ita i
ipsentia idcirco deus discentio;
malā dedit homibz ut distē
dant in ea. quia p̄us spōte
sua et p̄ia volūtate her vel
illa fecerit. **U**di vniuersa opa
que sub sole facta sūt: et ecce oīa
vanitas et presumptio spiritus.
Necessitate appellum ut
crebrus q̄ volum de v̄bis
hebraicis differam? Nec enī
possum? scire sensū: nisi eū
p̄ v̄ba distam? Roreh aq̄
la et theodocion πομπ. sy
mach? bochnem. trāstulerūt
lxx autē m̄p̄tes nō hebreū
sermonē expresse s̄ syriū dice
tes proulpen. Siue ergo po
m̄p. siue bochnem a passio
ne vocabulū est. et proulpe
m̄p. melius volūtate q̄ p̄
suptione s̄gt sonat. Dicitur

autē q̄ agat vnusq̄q̄ quod
velit et quod sibi rectū esse
videtur. atq; in diuersa libe
ro homines ferant arbitrio
et vana sūt vniuersa sub sole
dū iuicem nob in bonorū
et maloz finibz displicem?
Dicebat enī mihi hebreus.
quo scripturas scās institu
ente p̄legi q̄ sup̄scriptū ro
rih v̄bū in hoc loco magis
afflictione et maliciā q̄ pas
sione et voluptate significa
ret. et nō a malo qd est cōtra
riū bono. sed ab eo qd i euā
gelio scribitur. Sufficit diei
malicia sua. quā greci signifi
cātus kakov̄ciap vocant
et esse sensū. Consideram v
niuersa que i mūdo sūt. et ni
hil aliud dephēdi q̄ vaita
tē et malicias. i. misēias spi
tus. q̄bz aīn? adūsīs cogita
tioibz afflictatur. **P**uerus
nō poterit adornari: et iuni
nutio nō poterit nuari.
Qui puerus est. nisi aī cor
rigatur nō poterit adornari.
Recta ornatū accipiūt: cur
ua correctionē. Puerus nō
dicitur: nisi qui depuatus
a recto est. Hoc contra he
ticos q̄ quasdam naturas
introducūt: que nō recipiūt
sanitatē. Et quia iminuti
o hoc est qd deest: nō potest
nuari. **P**tea tātū p̄mogeī
ta isel nuata sūt. **F**emine v̄o

et serui et puuli et vulgus
ex egypto. neq[ue] p[ro]p[ter] p[ro]p[ri]etate s[ed]
inimicitia exercitus absq[ue] nu-
mero p[re]missi s[un]t. p[er] et hic
esse sensus. Tanta malicia
in m[un]di huius capacitate
versatur: vt ad integritate bo-
nitate m[un]d[us] redire vix va-
leat: nec possit facile recipere
ordine et p[er]fectione in q[ui]bus sua
p[ri]mu[m] editus est. Aliter. O[mn]i-
bz p[er] p[ri]ma[m] in integritate restitu-
tis: solus dyabolus in suo
p[er]manebit errore. Cuncta ei
que facta s[un]t sub sole. illius
arbitrio et spiritu malig-
nitate euersa s[un]t. d[um] ad eius
m[is]t[er]iu[m] p[ar]tis p[ar]tia accumula-
tur. Deniq[ue] tantus e[st] nume-
rus seducto[rum]. et eoru[m] qui de
grege d[omi]ni ab eo rapti s[un]t. vt
supputatio[n]e no[n] queat p[re]p[re]-
hendi. **I**locutus s[un]t i[n] cor[de] ^{ego}
de meo dicens. Ecce ego mag-
nificatus s[un]t. et adiecta sapien-
tia sup[er] o[mn]es q[ui] fueru[n]t ante me
in hierusalem. et cor meum vi-
dit multa sapien-
tia et sci[en]tia
Non sapien-
tior fuit salo-
mon abrah[am]a et moyse et ce-
teris sanctis: s[ed] his q[ui] fuerat
ante se i[n] hierusalem. legim[us]
et in r[ati]onib[us] libris multe
sapie[n]tie fuisse salomone[m]: et hoc
a deo donu[m] p[re] ceteris postu-
lasse. N[on] ergo cordis o[mn]i-
lus multa sapien-
tia et sci[en]tia
structur. q[ui]a no[n] ait multam

sapien-
tia et sci[en]tia s[un]t locut[us]
sed multa sapien-
tia et sci[en]tia
vidit cor meum. No[n] eni[m] pos-
sum[us] eloqui o[mn]ia que sentim[us].
Et dedi cor meum vt nosse
sapien-
tia et sci[en]tia. errores et
stulticia: cognoui quia et
hoc est passio venti siue p[re]-
sumptio spiritus. Contrariis
co[n]traria intelligu[n]tur: et sa-
pien-
tia p[ri]ma est stulticia ca-
ruisse. Stulticia aut[em] care-
re no[n] p[otes]t: nisi qui intellexerit
eam. Vnde et pluima s[un]t
in rebus notia creata: vt
d[um] vitam[us] ea ad sapien-
tia erudiam[ur]. Equalis ergo su-
di fuit scire salomoni sapien-
tia et sci[en]tia: et erectione vite
errores et stulticia. vt i[n] ap-
petendis alijs et alijs dereli-
nq[ui]dis vera eius sapien-
tia p[ro]baretur. Sed in hoc q[ui] vt
in ceteris dicit paup[er] se ve-
tos. et no[n] valuisse p[er]fectionem
p[re]hendere veritate[m]. de p[re]-
sumptione spiritus siue passio[n]e
venti. quia sepius in hoc
libro dicitur. supra differu-
isse sufficiat. **Q**uia i[n] mul-
titudine sapien-
tie multitu-
do furoris: et qui apponit
sapien-
tia apponit dolorem.
Quanto magis sapien-
tia q[ui]s
fuerit c[on]seruatus. tanto plus
indignat[ur] subiacere se vijs.
et procul esse a virtutib[us] q[ui]s
requirit. Quia aut[em] pote

tes potenter tormenta patien-
tiusque plus creditur plus
exigetur ab eo: propterea ap-
ponit dolorem qui apponit sa-
tis et tristatur merore secundum
domini. doletur super delictis suis
Unde apostolus ait. Et quis est qui
letificat me. nisi qui tristat
ex me? Nisi forte et hoc in-
telligendum quod sapiens vir dole-
at tantum in abdito et profun-
do latere sapiam. nec ita
prebe se metibus ut lumen
visui. sed per tormenta quedam
et intolerandum labore iugi
meditatione et studio puer-
te. **cap. ii.** **Q**ui ergo in cor-
de meo. Veni nunc tentabo
te in leticia. et vive in bono.
Et ecce etiam hoc vanitas.
postquam ergo in multitudine
sapientie et adiectione scientie
dolorem et laborem esse depre-
hendi et nihil aliud nisi
casum et sine fine certamen.
transuli me ad leticiam ut lux
u fluere. congregare opes di-
uitias abundare. et putu-
ras voluptates caperem a-
teque morerer: sed et in hoc
vanitatem meam ipse perspici-
dum preterita voluptas pre-
sente non vivat et exhaus-
ta non satiat. Non solum au-
tem corporalis leticia. sed etiam
spiritualis est tentatio possi-
denti. ut indigeat corripien-
te me stimulo. et angelo sa-

thane qui me colaphiset ne
elever. Unde et salomō. Di-
uitias inquit et paupertatem
ne dederis mihi. Statim sub-
dit. Ne satiatas medax fiat.
et dicam. Quis me aspicit?
Siquidem et diabolus per bono-
rum abundantiam cadit. Unde
in apostolo scriptum est. Ne in su-
perbia elatus incidat in iudicium
diaboli. id est in tale iudicium
in quo etiam diabolus cadit.
Et hoc possumus dicere. pro-
pterea nunc leticiam spirituales sicut
et cetera vanitatem pronuncia-
ri. quod per speculum eam videamus
et in enigmate. Cui autem
facie ad faciem fuerit revela-
ta. tunc neque eam vanitatem
sed veritatem vocari. **R**i-
sui dixi amentiam et locum
ditati. quod hoc facis? Vbi
nos amentiam in hebreo habe-
tur molal. quod aquila naa
noyn et terrore. Symachus
sophron hoc est humilitati in-
pretati sunt. **A**lex vero et theo-
doraon sicut in pluribus locis
ita et in hoc quo concordant
et transulerunt neopopan
quam nos verbum de verbo ex-
primetes articulatione possi-
mus dicere. Quomodo igitur hi
qui circumscribunt omni verbo doc-
trinae instabiles sunt et in diuer-
sa fluctuant: sic qui illo risu
cachinant quem dominus in euange-
lio fletu dicit esse mutandum

errore seculi raptant et tur
bime: non intelligētes rui
nā pctorū suoz. neq; prete
rita vicia plāgentes. s; pu
tātes breuia bona esse ppe
tua. et in his exultāte que
magis digna sūt plāctu.
p̄t hoc et de hereticis acci
pi. qui falsis dogmatibus
acq̄escētes. leta sibi et p̄spa
cipromittūt. **C**onsideram
in corde meo ut abstraherē
a vmo carnē meā. et cor
meū deduxit me in sapiāz.
et ut obtinere iusticiā do
net videre quid esset boni fi
lius hoīm qd̄ faceret sibi so
le nūo dierū vite sue. **V**o
lui vitā trahere delicatā. et
carnē meā ab oib; curis li
berā quasi vmo sic volup
tate sopire. s; cogitatio mea
et ratio naturalis quā etiā
percorib; deus auctor iheruit
retraxerūt me et deduxerūt
me ad sapiāz cōfendā stulti
ciāq; cūctādā ut viderem qd̄
nā esset illud boni qd̄ hoīes
in vite sue possūt agē tur
tulo. **E**legāter aut volup
tatē ebrietati opauit. **S**ig
dem in ebrietate vertit aie
vigore. quā q̄ potest sapiā
mutare. et ut in q̄busdam
codicib; hētur obtinē leticiā
spūalē. is potest ad sciētiā
rei istius puenire qd̄ i hac
vita appetendū sit qd̄ vitā

dū. **M**agnificauit opa mea
edificauit mi domos. plātaui
mihi vineas. et cetera vsq;
ad eū locū in quo ait. Sapi
ētis oculi in capite. et stult⁹ ei.
in tenebris ābulat. Anteq;
de singulis differā videt mi
hi vtile breui cūcta sermone
p̄phēdē. et q̄ in vnū corp⁹
sensū redigere. ut possit fa
lius intelligi que dicitur.
Oia que putātur in seculo
bona: q̄ rex et potens habui
Edificauit mi in excelsū pa
lacia. vitibus colles mōtes
q̄ d̄sau. et ne qd̄ deesset ad lux
um hortos mihi pomeria
q̄ plātaui. diuersas arbores
institues quas collate i pis
cinas aque desup irrigant
ut longius humore p̄petuo
nutraret. **S**eruoꝝ q̄ siue ep̄
torū siue vernaculoꝝ mihi
fuit inuābilis milititudo. et
quadrupediū greges multi
boiū s; et ouiu. q̄ntas ante
me rex nullus habuit i hic
rusalē. s; et thesauri argē
ti et auri inuābiles cōdebā
tur quos m̄ diuersoꝝ regū
munera et gētū tributa cō
tulerāt. Vnde accidit ut ex
numis opib; ad maiores
delicias puocarer. et musi
carū artū mihi chori tibi
a lyra voce cōmerēt. et vix
sexus in iuuuīs mīstraret
s; q̄to ista crescebat. tāto

sapientia decant. Nā in q̄rū
q̄ voluptatem me cupido
traxisset. infrans ferebar et
p̄cip̄s. putabāq̄ huic eē fruc
tū laborz meoz si ip̄e ī libi
dme luxuriaq̄ d̄sumeret.
Tandē in memet reuersus.
et q̄ de giu somno euigilās
asperī ad manus meas. et
opa mea plena vanitatis
plena sordū plena spiritu
errois m̄tutus sū. Nihil eī
q̄d putabat ī mūdo bonū:
bonū potui repire. Reputās
igit que esset sapiē bō et que
stulticie mala d̄sequēt ī lau
dem illius homis erupi qui
p̄ vicia se refrenās virtutū
possit eē sectator. Maḡ q̄ppe
distātia est int̄ sapiāz et stul
ticiā. Et q̄tū dies distat a
nocte tantū virtutes a vici
is sepant. Videtur m̄ itaq̄
q̄ sapiāz seq̄tur oclōs ī celū
sp̄ erigere et m̄ sblime eos
habere s̄buertos. ea que sup
suū s̄ verticē d̄teplari. Qui
vō stulticie et viciis dedit
sit versari m̄ tenebris. et ī
verū ignorātia volutari.
Magnificau op̄a mea. e
dificau m̄ domos. plātū m̄
vineas. **M**aḡificat op̄a
sua q̄a iuxta imaginem
fondetoris m̄ sup̄na sustol
lunt. et edificat domos vt
veniat pater et filius et sp̄s
s̄s et ihabitēt ī eis. et plā

tat vineas ad quas ihs al
liget asinā suā. **R**eti mihi
hortos et pomeria plātū
m̄ illis lignū om̄e fructifer
In domo diuitis nō so
lū aurea vasa s̄ et argētea
sed et lignea et fictilia. Fruct
igitur et horti p̄t̄ ibet illio
res q̄sq̄ et ifirmiores. Nam
q̄ infirm⁹ est oleribz vesat
plātant arbores nō om̄es
fructifere vt m̄ latinis co
dicibz hēm⁹ s̄ oēs fructus
h⁹ ē diuisari frugū atq̄ po
moz quia diuēse s̄ ḡtie
m̄ ecclia. et alius est oculis
alius man⁹ alius pes. et
que verecūdiōra s̄ nostra
his maiore honore curā
dam⁹. Inter q̄s frugiferas
arbores estimo tenē p̄ma
tū lignū vite q̄d est sapiā
Nisi eī m̄ medio illa plāte
tur. ligna cetera sc̄rabūt.
Reti mihi piscinas aq̄rū
ad irrigandū. **S**altū ex eis
saltū germinatē lignū
ligna saltū ligna silua
rū que nō s̄ fructifera. q̄
poma nō afferūt. nō alūt
hymbre celesti nō sup̄nis
aquis. s̄ his que ī piscinis
de riuulis colligūtur. Nā
et egypt⁹ huilis et iacens
q̄ hortus olerū. terrenus ī
de ethiopia venietibz aquis
irrigatur. **T**erta vero r̄p̄
missiois que mōtuosa est

et erecta temporaneā et seroti
nā pluuia expectat e celo

Mercatus sui seruos et ancil
las et vnauli fuerunt mihi.
et quidē possessio armētū et
ouū mltā fuit mī sup oēs
qui fuerūt ante i hierusalē me

Si volum' ecclāstē vt su
pra dixim' etiā ad x' nūc
referre psonā. possum' eos
seruos dicere qui hnt spītū
timoris in seruitute. et spī
talia magis desiderēt q' te
neāt. Ancillas vero eas aīas
appellare que adhuc corpō
t terreno st' deditē. Vernacu
los q' illos q' sūt qdē de ecclā
et seruos et ancillas de qui
bus dixim' antecedit. nec
dū tamē libertati donati st'
nec nobilitati a dño. Sūt
autē et alij in familia ecclās
tes instar boū et ouū. p
opa et simplicitatē q' absq' fa
cultia scripturaz et ratioē. la
borāt quidē in ecclā. s'ndū
ad id puenire vt hoīes esse
mēant' et redeāt ad imagi
nē sui cōditoris. Diligētius
nota q' in seruis et ancillis
et vnaulis multitudo non
addit. In bobus vero et ouibz
diatur. Et possessio armētū
et ouū mltā fuit mī. Plura
quippe i ecclā armētū qm
hoīes. plures oues q' serui a
cille atq' vnauli. Illud vero
qd' in fine diatur sup omēs

q' fuerūt ante me i hierusa
lē. nō ad grādam glām pñet
salomoīs vno pñe suo rege
ditiorē se fuisse. qā sb saule
necdū regnabat in hierusa
lē. et a iebuzēis q' ipi vbi
insederūt tenebatur. Alius
itaq' tractādū que sit hieru
salē et quō ecclāstēs an oēs
qui se pñesserūt reges i hieim
ditior fuerit. **C**ongregau
mihi argētū et aurū et sbsā
tias regū et puīqaz. **S**er
ui cātatores et cātantes. et
delicias filiorū hoīm mīstros
vni et mīstros. **I**n argē
to et auro sp' scriptura dīna
sup sermōes ponit et sensū.
Unde et in lxviii pō colūba
que mīptatur in spū māi
festior ē. et visui exposita
alas deargētatas ix. **O**mul
tiorē vero mīstros sensū
in auri pallore opit. **S**erū
autē sōnas et puīqazū
sue igitonū. in credtū con
gregauit ecclāz. **H**orū regū
de quibz pñm' auit. **A**stiterūt
reges tīe et pñapes iuēnūt
i vñū. **M**atūq' igitonū in
q's oculos leuari saluator
pñcepit qā iā candeāt ad
mētendū. **P**ossūt regū sōne
et pñorū dīa dogmata. et
sciētie sēlares. q's ecclāsticus
vir diligēt' itelligēs apñhen
dit sapiētes in astucia eoz
et pñit sapiāz sapiētū. et

ca. ij.

prudētia prudētū reprobāt
 Cantores q̄ et cātatrices illi
 vel ille st. qui psallūt spītu
 psallūt et mēte. Cātor q̄ si
 vir robustus et spītalīs de
 alioribz cānit. Cātatrix au
 tē adhuc cātā materiā vo
 lutat quā greci γυνή vo
 cat nec p̄t vocē suā ī sblīe
 attollē. Vbiq̄q̄ ī sēptuag
 fēmīa legit et sexus fragili
 or ad materiē itelligētīā
 trāsserunt. Vnde ī pharao
 nō vult masculos vniūfīca
 ri s̄ tū fēmas que s̄ ma
 terie vīane. Et ecōrio null⁹
 sāctorū nisi m̄ro fēmas ge
 nuisse narrat. Solus q̄ sal
 phaāt q̄ m p̄cto mortuus
 ē omīes filias genuit. Iacob
 inter cū patīarchas vni⁹ filie
 pat̄ est. et ob ipsā p̄ditatur
 Dilicē q̄ filioz hōīm super
 sapiā itelligēde que ad instar
 padīsi habz poma varia et
 mltiplices voluptates. et de
 ipsa p̄cipitur. Delcāre ī dño
 et dabit tibi p̄titiōēs cordis
 tui. Et m alio loco. Torrēte
 voluptatis tue potabis eos
 Nam de vniūfīsoibz et vīsu
 sitīabz. ad dīstīctiōē q̄ppe
 nūc masculini ī fēminio gñe
 volui declinare qd̄ latinus
 sermo nō recipit. aliud mlt̄
 to q̄ m p̄mptu aquila m
 terptatur. Nō hoīes viros
 vīz et fēmas s̄ vasculorū

species nōtāuit tēria et cili
 cia vocis qd̄ hebraice dicit
 sathon et sathooth. Deiq̄
 symach⁹ licet verbū nō po
 tuerit exponere de verbo. ab
 hac opmīōe nō lōge ē. dīcēs
 mēsurā spēs appositioēs. Si
 ue igitur vīcos siue cyphos
 siue cāthemas q̄ m mīsteris
 ordinātur. auro gēmisq̄ dīstī
 ctos salomonem habuisse
 credēdū est. et q̄ ex vno cyli
 cio hoc ē cāthere alijs cyli
 cis mīnoibz s̄ vasculis hāu
 rietur. et p mīstroz man⁹
 potātū vīnū turba suscip
 et. Quia ḡ ecclīastē it̄p̄etā
 mur ī xpō et sapiā cāthē
 mixto m puerbis p̄tereun
 tes ad se duocat. corp⁹ dñi
 cāthere magnū debemus
 accipē. m quo nō mēra q̄ dī
 nitas vt ī celestibz fuit. sed
 p̄t nos hūanitate media tē
 perata est. Et p aplos mīo
 ra cilia cyphos p̄uulos et
 cāthemas ī toto orbe creden
 tibz effusa sapiā ē. Et mag
 nificatus sū et adiciē super
 oēs q̄ fuerūt ante me ī hie
 rusalē. et quidē sapiā astitit
 m. Magīficatū ecclīastē
 mīme videtur dño dūenīe
 nisi forte ei illud aptemus.
 p̄ficiēbat sapiā etate ī grā.
 Et p̄pter qd̄ deus illū exalta
 uit. Q̄ autē ait q̄ fuerūt
 ante me ī hierlīm. de his dī

cit qui ante aduentū suū con-
 gregationē factorū et ecclāz
 gubernarūt. Si spūaliter in-
 telligim? scripturā dīcor ē
 xp̄s oībz. Si autē carnaliter
 melius intelligitur synagoga
 q̄ ecclā. Tulit ergo velamē
 qd̄ erat sup̄ faciem moysi
 ut positu sup̄ vultū moysi
 et pleno lumine facie eius vi-
 dere nos fecit. Porro stetit
 sapiētiā ille sensus ē qd̄ etiā
 in carne posito sibi p̄māse-
 rit sapiētiā. Qui profectū
 habet in sapiētiā: nō ei stat
 sapiētiā. Qui autē nō re-
 cipit profectū nec p̄ momen-
 ta succrescit: s̄ semp in pla-
 tudine est: iste dicere p̄t. et
 stetit mihi sapiā. Et omē
 qd̄ postulauerūt oculi mei
 nō tui ab eis. nec phibui
 cor meū ab omī leticiā: q̄a
 cor meū letatū est in omni
 labore meo: et h̄c fuit por-
 tio mea ex omī labore meo.
 Oculi autē et mētis intui-
 tus est: cōtemplationē deside-
 rans spūalem: quā p̄ctōr
 ignoras phibet a vera
 iocūditate cor suū. Hinc er-
 go ecclāstēs se totū dedit: et
 leue tribulatiois in scdō. et
 na gloria cōpēsant. H̄c
 enī portio nostra ē. p̄mūq;
 p̄petuū: si h̄c pro v̄tutibz
 laborem? Et respexi ego
 ad oīa opa mea que fecerūt

rūt manus mee. et in labore
 quo laboraueram facies.
 Qui cū diligentia et caute
 la vniuersa agit h̄c potest
 dicere. Et ecce omīa vaitas.
 et voluptas spūs. Cū in
 ceteris vilia cūcta reputat q̄
 sub sole st̄ et pro voluntatum
 varietate diuersa. et nō est
 abūdantia sub sole: xp̄s in
 sole posuit tabernaculū suū.
 Itaq; q̄ necdū ad solis clari-
 tatem ordinē cōstantiāq; p-
 uenit: in hoc xp̄s nec habi-
 tare poterit nec abundare.
 Et respexi ego ut viderem
 sapiētiā et errores et stultiti-
 am: et quis est homī q̄ pos-
 sit ire post regem ante fac-
 torem suū. Quia in sup̄
 oribus vsq; ad eum locum
 in quo scriptura ait. sapi-
 tis oculi in capite eius. vno
 cūcta sermone p̄phēderam.
 volens sensū breuit̄ m̄dian-
 re. et ob id rursū anac̄em.
 aliqua p̄struxerā: nūc iuxta
 id qd̄ cōperā exponē debeo.
 Multū enī a lxx̄ m̄p̄tatioē
 in hoc loco diuersus est sc̄sus.
 Dicit at se post delicias vo-
 luptatesq; dānatas reuēti-
 se ad sapiētiā p̄quirendam.
 in qua plus erroris stultiti-
 eaq; reperit q̄ vere certaq;
 prudentie. Non enī posse
 homīez tam liquido et pu-
 re sapiētiā creatoris et regis

sui fare q̄ sit ille q̄ conditor ē
Itaq; et illa que nouimus
optari nos potius q̄ tenē
et estimare magis q̄ fare
qd̄ verū est. **E**t vidi ego
quia est abundantia sapien-
tie sup̄ stulticiam: sicut abu-
dantia lucis sup̄ tenebras.

Lucet inquit ipsa hominum
sapientiam mixta errori p̄-
iudicem. nec tā pure ī nos-
tros animos illabi posse q̄
est in rege et conditore nro:
Tū magnā etiā in eo qd̄ ē
differētia mē illā et stultici-
am esse cognoui. q̄tū p̄t
distare dies a nocte. lumen
a tenebris. **S**apientis oculi
in capite eius. et stultus in
tenebris ambulat. Et cognoui
ergo quia euentus vnus
eueniet oibz eis. **Q**ui in
p̄fectū virtū puenit et me-
ruerit vt caput ip̄i xp̄us
sit. oculos suos semp̄ habe-
bit ad xp̄m. et eos in subli-
me deuians nūq; de inferi-
oribus cogitabit. Cū hęc se-
ita habeant et mē sapiente
et stultū tanta distantia
sit q̄ alter diei. alter tēbris
cōparetur. ille oculos ad cē-
lū laet. iste ad terrā depri-
mat: repente mihi cogita-
tio ista subrepsit. quare sa-
piens et stultus comuni fi-
niantur interitu. cur eadē
plaga idem euentus. eadem

mors. pares vtrūq; angustie
p̄munt. **E**t dixi in corde
meo. si sicut euentus stulti ita
et mihi eueniet: vt qd̄ sapi-
ens factus sū. Et locutus sū
in corde meo: qm̄ hoc q̄ va-
ritas. Non enī erit meno-
ria sapientis cū stulto in eter-
nū. eo q̄ eate diebus qui sup̄-
ueniet vniuersa obliuio co-
operiet. **D**ixi. Sapiēs et stul-
tus. iustus et impius equa-
li sorte morientur: et omnia
in hoc seculo mala euentu
simili sustinebūt. **E**t mihi
ergo p̄dest s̄p̄ scrutatus sum
sapientia et plus ceteris la-
boravi. Rursū cogitās et
diligenter mēni mente per-
tractās: sententiā meā vana
esse deprehendi. **N**ō enī sapi-
ens similiter et insipies ha-
bebunt in futuro memoriā.
qm̄ cōsumatio euenit vniuer-
sitis. et nequaq; pari exi-
tu tenebuntur. quia hic ad
refugeria. ille p̄git ad penā.
Aptius in hoc loco sensum
hebraicū hęc m̄p̄tes trāstu-
lerūt: licet verborū ordmē
nō scruti sint. Et vt qd̄ sa-
piens factus sum ego. **T**ūc
abundant̄ locutus sū ī corde
meo. qm̄ insipies ex abundā-
tia loquitur. qm̄ hoc q̄ vai-
tas. quia nō est memoriā sa-
piētis cū stulto in eternū rē.
Et videlicet p̄ore op̄atioē

7 quid morietur sapiēs
cū stulto //

sua ſtulticiam eſſe cōuincens inſipienter ſe locutū eſſe teſta-
tus ſit. et erraſſe q̄ ante ſit ſe-
ſerit. Et odiū vitā q̄a ma-
lū ſup me opus qd̄ factū eſt
ſub ſole. quia oīa vanitas. et
paſſio venti. Si mūd' i ma-
ligno poſitus eſt. et in taber-
naculo iſto aplūs igemūſat
dicens. miſer ego homo quis
me liberabit de corpe mortis
hui' recte odio habet omne
qd̄ ſub ſole factum eſt. Ad
cōparationē quippe p̄adyſi et
illius vite beatitudinē. i qua
ſpiritualibz pomis et virtutū
delicijs fruebam. nūc quaſi
in ergaſtulo et carcere ſum?
et valle lachrymarū in ſudo-
re vultus noſtri comedētes
panē. Et odiū ego omēz
laborem meū. quē ego labo-
raui ſub ſole. quia dimitto
illū hominē q̄ futurus ē poſt
me. et quis ſit an ſapiēs ſit
an ſtultus. Et dñabitur in
ōmī labore meo quo laboraui
et in quo ſapiens factus ſū
ſub ſole. Et hoc vanitas.
¶ Videtur quidē de diuitijs
et opibz retractare. q̄ ſcđm
euāgelū repētimā morte ſb-
trahi moriam. heredē neſci-
am? qualē relicturi vtrum
ſtultus an ſapiens ſit q̄ nro
eſt labore fruitur? qd̄ ſalo-
moni q̄ accidit. Non enim
ſimilē ſibi habuit filiū ro-

boan. Et quo intelligimus
nec filiū quidē patris heredi-
tate dignū eſſe ſi ſtultus ſit.
Et mihi altius itamplanti
de labore videtur dicē ſpīali
q̄ diebus ac noctibus vir ſa-
piens in ſcripturis laborez et co-
ponat libros vt memoriā
ſui poſteris relinquat. et in
hilomīs in manu ſtultorū
veniat. q̄ frequēter ſm̄ pū-
ſitatem cordis ſui ſemina in
de heresi capiat et alienos
labores calūmentur. Si enī
de corpali bz diuitijs ecclāſti-
ſermo eſt. quid necesse ſit
de labore et opibus dixeret.
Et dñabit' in omni labore
meo in quo laboraui et i quo
ſapiens factus ſum ſub ſole.
Quē enī ſapientia ē. terre-
nas diuitias congregare.
¶ Et cōuerſus ſū ego vt cū
ciarem cordi meo in omni
labore meo quo laboraui
ſub ſole. quia eſt homo cui
labor eius in ſapia et i ſcā
et in virtute. et homi q̄ no.
laboraui illi dabit partē
ſuā. Et quidē hoc vanitas.
et nequicia multa. Qd̄ enī
ſit homi in omni labōe ſuo.
et in volūtate cord' ſui. qua-
ipē laborat ſub ſole. quia oīs
dies eius dolorū et iracundię
curariūq̄. Et quidē i nocte
non dormit cor ei? Et i hoc
vanitas. ¶ Supra de iactō

labore

loquitur herede. qui utrum
stultus an sapiens laborum
alterius futurus sit dñs igno
ratur. Nūc eadem quidem
repetit s; in illo diuersum ē.
q; etiā si filio si xpmquo si
noto alicui suā sbnaz labo
resq; dimittat. nihilomī tñ
in eundē circulū taurat.
ut altē labore alterius pfru
atur. et sudor mortui delicias
sint viuētis. De vniuersisq;
consideret et videbit quātos
libros labore cōponat. quō
sepe stili vertat iterū que
digna legi sint sc̄ptur. et ho
mini q; nō laborauit det pte
suā. Qid enī ut ante iam
dixi opes tēnas p̄tmet sa
piētia. sciētia et virtus i qbz
se laborasse testatus est. cum
sapientie et sciētie atq; v̄tutis
sit calcarē tēna. Non est
bonū homī nisi qd comedit
et bibit. et ostendit bonum
aiē suē in labore suo. Et q;
dem hoc vidi ego qā de ma
nu dei est. Quis enī comedit.
et quis p̄t sine illo. Quia
homī bono corā se dedit sa
piētia et sciētia et leticiam.
Et peccātū dedit sollicitudinē
ut augeat et congreget que
videntur bona ante faciē
dei. s; et hoc vanitas et p̄e
sumptio spiritus. Postq̄m
vniversa tractauit. et nihil
inuisus esse p̄spici q; alteri

us bono alterū f̄au. tūc mi
hi visum est. hoc in rebus ee
iustissimū. et quasi donū dei
ut suo quis labore frucretur
bibens et comedēs et p̄ tpe
prens opibus cōgregatis. Si
quidē dei mun⁹ ē talē ius
to viro dari mentē ut ea q;
cūis vigilisq; quesiunt tpe
cōsumat. Sicut ecōtrio ira
da est in peccatōe. ut diebus
ac noctibz opes cōgregans.
et nequaq; eis vtens hys
relinquat qui in cōspectu
dei iusti sūt. S; hoc q; dili
genter inspiciens et videns
omnia morte finiri vanissi
mū iudicauit. Hec iterū iux
ta lām ne videam simpli
tem penitus p̄terire sensū.
et dum spirituales delicias
sequimur. historie cōtemnere
p̄ptatē. Qid enī boni est
aut quale dei mun⁹ suis opi vel
bus inhare. et quasi fugi
entē p̄cipē voluptatē vel
alienū laborem in p̄pas deli
cias vertē. Et hoc putare do
nū dei esse. si alienis miseri
is et laboribz p̄fruiam. Bo
nū est itaq; veros cibos et
verā sumē potione. q; de
agni carne et sanguine i di
uinis volumibz iuenim.
Quis enī vel comedē vl tū
opus est parre p̄t absq; dō.
qui p̄cipit factū canibz
nō esse mittendū. et docet

quō ſint in tpe conſeruus dā
da cibaria. et iuxta alium
ſenſū iuentū mel tātū come
de q̄tū ſufficit. Pulchre at
homī bono deus dat ſapien
tiā ſaetiā et leticiā. Nisi ei
bonus fuerit. et mores ſuos
pprio labore ante corerit.
ſapientiā et ſaetiā et leticiā
nō meretur. ſm illud qd ali
bi dicit. **S**eminate vobis in
iuſticia: vindemiate i fructu
vite: illuminate vob lu
mē ſciētię. **S**emināda quip
pe ante iuſticia. et vite fruc
tus eſt demetend: et poſtea
ſaetię lumē poterit apparē.
Ut ergo bono corā ſe deus
dedit ſapientiā et cetera. ſic p
ccatore ſuo arbitrio derelin
quēs fecit cōgregare diuiti
as. et hincinde puerorum
dogmatū cōſuere reuincalia.
Cue cū vir factus et placēs
deo viderit. intelligit qz va
na ſt et ſpūs p̄ſup̄tione cō
poſita. **N**ec mirādū qd dix
erit. deus dedit p̄ccatori ſolli
tudine et. **A**d illū enī ſenſū
de quo ſepius tractam. hor
referendū. p̄pterea ei datam
eſſe ſollicitudinē. ſiue diſtenſi
onē. quia p̄ccator fuit. et non
eſſe cauſa diſtenſiois in deo.
ſi in illa qui ſponte ſua an
pectauit. **ca. iiii. O** m
nibz tempus eſt. et tempus
omni rei ſub celo. **I**ncertū

et fluctuante ſtatū cōditionis
humane in ſuperioribz docuit.
nūc vult oſtendē oīa ſibi in
mūdo eſſe cōtraria. et nihil ſta
re p̄petuū. eorū dūtaxat que
ſb celoſt et intra temp: quia
cetera ſbne ſpirituales. nec celo
nec tpe cōtinetur. **T**emp:
pariendi et temp: moriendi.
temp: plantandi et tempus
euellendi qd plantatū eſt.
Nulli dubiū qd et ortus et
meritus homī deo not: ſit.
et finitus. et idipm eſſe pa
rere qd plātare. mori quod
plantatū eſt euellē. **S**i quia
in eſaya legim: a timore
tuo dñe cōcepim: et parturi
um: et peperim: hoc dūcū
eſt. qd p̄fecto viro p̄tus iſte. q
de timore natus eſt. cū deum
amare experit moritur. **P**er
ta quippe dilectio foras mit
tit timorē. **H**ebra omē hor
qd de cōtrarietate tpm ſcrip
tū eſt. uſqz ad illū locū i quo
ait tempus belli et tēpus pa
tis. ſup iherlīm intelligūt. **E**t
quia nō neceſſe eſt p ſinglos
verſus ponere quid interpreten
tur et ſentiant. p̄ſtriga bre
uiter ſi latiorē ſup hor diſer
tionem. lectoris ingenuo dere
linquēs. **T**empus fuit gene
randi et plātandi iheruſale.
temp: moriendi et ducendi
in captiuitate. **T**emp: loca
dendi eos in egypto. et tēpus

de egypto liberandi. Tempus
destruendi templi sub nabu-
godonosor. et tempus edificandi
sub dano. Tempus plangen-
di euersione urbis. et tempus
ridendi atq; saltandi sub zoro-
babel et esdra et neemua. Tem-
pus dissipandi hierusalem. et
tempus in unum aggregandi. Co-
pus quasi angulo vel baltha-
o circumdari deo populum iudeorum.
et tempus ducendi eos in ba-
biloniam captiuitatem. et
ibi computatq; trans eusia-
ten. lege pyroma ieremie.
Tempus querendi illos et ser-
uandi. tempus perdendi illos et
periciendi. Tempus sondendi
isrl et tempus iterum se consue-
di. Tempus tacendi prophetas
nunc in captiuitate rhomana.
et tempus loquendi eos tunc quando
etiam in hostili terra dei con-
solatione et eloquio non care-
bant. Tempus dilectis quod eos
sub patribus ante dilexit. et tem-
pus odij quoniam in christum intule-
runt manus. Tempus prelij modo
non eis agentibus penitentiam.
et tempus pacis in futuro.
quoniam mirate plenitudinem gen-
tium. ois isrl saluus erit. Tem-
pus occidendi et tempus sanan-
di. Et occidendi tempus est et
sanandi qui ait. Ego occidam
et ego uiuificabo. Sanat ad
penitentiam peccatoris. occidit
iuxta illius sensum. In matuti-

no iustificabam omnes peccatores terre.
Tempus destruendi. et tempus
edificandi. Non possumus edifi-
care bona nisi prius destrua-
mus mala. Sicut ieremie v-
bi datum est a deo ut ante eia-
dicaret. et suffoderet. et periret.
et postea edificaret et plantare-
ret. Tempus plangendi. et te-
pus ridendi. Nunc flecti tem-
pus est. et in futuro ridendi.
Beati enim flentes quoniam ipsi ride-
bunt. Tempus plangendi. et
tempus saltandi. Idcirco cor-
ripuitur in euangelio quibus
dominus ait. Iametauimus uobis
et non planxistis. cetauimus
et non saltastis. Plangendum est
impresentiarum ut postea salta-
re valeamus illam salutationem
quam dauid saltauit ante ar-
cham testamenti. et saulis
filie displicens. magis placu-
it deo. Tempus spargendi
lapides. et tempus colligendi la-
pides. Minor quoque uir discer-
tus rem ridiculam in hoc loco
dixerit. De destructione magis
et edificatione domorum salomo-
nis sermo est. quod homines nunc
destruant nunc edificent. Alii
congregent lapides ad edifi-
cia construenda. alii que extruc-
ta sunt destruant secundum illud ora-
tium. Diruit edificat mutat
quadrata rotundis. estuat et
uix discouent ordine toto. H-
utrum recte an pperam dixerit.

a testimonia consuētes. ita
et tempus fuit querēdi et
custodiendi isrl. temp⁹ pden
di et pñciendi illū. vel certe
temp⁹ querendi pplm ex gen
tibz. et temp⁹ pdendi pplm
iudeorū. temp⁹ custodiendi
credentes ex nationibz. et te
pus abijciendi inardulos ex
isrl. **T**empus tacerēdi et tps
loquēdi. pythagoricos reor. qz
disciplina est tacē p quicquē
nū. et postea eruditos loq
hinc origine su traxisse de
recti. **D**iscam⁹ itaqz et nos
prius tacē. ut postea ad lo
quēdū ora referem⁹. **B**ileam⁹
terto tpe. et ad pceptoris elo
quia pendeam⁹. **N**ihil nob
videatur rectū esse nisi qd
discam⁹. ut p⁹ multū silētiū
de discipulis efficiam⁹ ingē.
Nūc vero pro seculorū coti
die in peius labentū vicio
docem⁹ in ecclis qd nescim⁹.
et si compositioē vboz vel
mstictu diaboli q fautor ex
rorū est plausus ppli excita
uerim⁹ cōtra cōfictiā nrām.
sare nos arbitram⁹ de quo
alijs potum⁹ psuade. **D**ēs
artes absqz pceptore non
discam⁹. sola hęc tam vilis
est et facilis. ut nō indigeat
pceptore. **T**emp⁹ amādi
et temp⁹ odiendi. **T**emp⁹
amādi post dñm liberos vx
ores et ppiquos. et temp⁹ odi

endi eos in martyrio. cū pro
xpi confessione rigidos pēta
tatis oppugnat imiticia. **V**l
certe temp⁹ amādi legē. et
ea quę a lege fuerūt impata.
circūfione hostias sabbatū.
neomenias. et temp⁹ odiēdi
ea euāgelij gratia succēdēte.
Nec nō et hoc dici pōt. qmā
nūc p speculū videm⁹ et in
enigmate. temp⁹ esse pñtia
diligendi. et temp⁹ in futurū
temp⁹ adueniet. qñ cernētes
facie ad faciē. et in melius
pficiētes incipiam⁹ odiſſe et
despicē. qd amauim⁹. **T**em
pus belli et temp⁹ pacis. **Q**u
diu in pñti seculo sum⁹ tps
est belli. cū migrāuim⁹ ā
seculo. temp⁹ pacis adueniet.
In pace enī locus ē dei. et
ciuitas hierusalē nrā. de pa
ce sortita vocabulū est. **N**emo
ergo se nūc putet esse secu
rum. **I**n tpe belli accigēdū
est. et aplia arma tractan
da. ut victores quōdā requi
escam⁹ in pace. **Q**ue abū
dantia est facienti in quibz
ipse laborat. **V**idi occupa
tione quā dedit deus filijs
hoīm ut occupent⁹ i ea. **V**
niuersa fecit deus bona i tpe
suo. **E**t quidē seculū dedit
~~et~~ in corda eorū. ut nō inci
at homo opus qd fecit deus
ab initio vsqz ad finē. **N**ō
me fugit qd a plerisqz hoc

loco dictū sit: q̄ p̄terea deus in
p̄nti seculo etiam p̄sorum dog
matū m̄grīs cōcesserit occupa
tionē. ne mens hoīs otiosa tor
pesceret. et hoc esse bonū qd̄ fe
cit deus in tpe suo: Et nihilo
min⁹ nequire eos nature rerū
sacētā cōprehēdē. Mihi vero
ab hebreo q̄ in e m̄ scripturis
erudiuit ita expositū ē. Cum
oīa suo labantur tpe. et sit tē
p⁹ destruēdi v̄l edificādi. flen
di et ridendi. tacēdi et loquē
di. et cetera que dicta de tem
pibz sunt. qd̄ frustra conam⁹
et contēdm⁹ et breuis vite la
bores putam⁹ esse p̄petuos nec
cōtenti sum⁹ scdm̄ euāgeliū
malicia d̄i. nihilq; in crasti
nū cogitam⁹. Siquidē habē
plus possum⁹ in hoc seculo.
amplius laborādo. i quo tm̄
hoībz a deo datū est. ut aliis
alia habet in quibz erudire
et exercē se possit. Deus enim
omē qd̄ fecit bonū est s̄ bonū
in tpe suo. Bonū ē vigilare.
atq; dormire. nec tm̄ vigilare
et dormire bonū est. quia vi
cissim. iuxta dispositioz dei.
bonū est vnūq; qd̄ opus ē.
Dedit q̄ deus mūdū ad habi
tandū homibz. ut fruatur va
rietate tpm̄. et nō quērat de
causis rerū naturalū. quō c̄
ata sūt oīa. quare hoc vel
hoc vel illud ab initio mūdū
vsq; ad cōsumationē fecit cref

tere manē. mutari. **C**ogno
ui qm̄ nō est bonū homi nisi
letari et facere bonū in vita
sua. Et quidē oīs homo q̄ co
medit et bibit et ostendit bo
nū in omi labore suo ex dono
dei est. **P**ropterea colonus et
hospes mūdū homo mūdū da
tus est. ut breui vite sue fru
tur tpe et spe pluxoris etatis
absisa. cuncta que possidet
quasi ad alia p̄fecturus as
picat. et qd̄ p̄t bene faciat
in vita sua. nec frustra ad
congregādas opes cogitatio
nibz torqueatur. neq; se pu
tet plus de labore suo lucrā
ri posse. q̄ abū et potiū. et si
quid de opibz suis in bonis
opibus expenderit. hoc solū
donū dei est. Ex quibz non
ut quidā estimāt ad luxuri
am et ad delicias et ad des
pationē scdm̄ illud esay. mā
ducem⁹ et bibam⁹. tras enī
moriem⁹. instar aīalū p̄uo
cam⁹. s̄ scdm̄ aplm̄. habē
tes victū et vestim̄ hīs cōtē
ti sim⁹ et q̄qd̄ supra habē
possum⁹ in paupibz nutren
dis. et egentū largitione cō
sumam⁹. Porro quia caro do
mini verus ē abus et saguis
eius verus ē potus iuxta a
nagogen hoc solū habemus
in p̄senti seculo bonū. si ves
camur carne eius et saguē
eius potemur. Non solū in

misterio. s. etiam in scripturarum
lectione. Verus enim abusus et
potius q. ex vbo dei sumitur.
sacra scripturarum ē. Non pu-
tet aliquis illud qd a balaā
phetatur. Non erit labor in
iacob neq. dolor in isrl. hinc
esse cōtrariū qd muneris dei
esse dicitur. si quis comedat
et bibat et ostendat bonū in
ōni labore suo. Multe qdem
tribulationes iustorū. et de
his aplius queritur in labo-
re et dolore sudasse se dicens.
S; cū his nos in futuro dñs
liberavit. nō erit labor i ia-
cob neq. dolor in isrl. Et quō
legim⁹ illud. beati flentes qm̄
ipsi ridebūt. et risus nost. iob
phetantis vba scitatur. viro
nū autē ob implebitur gau-
dio. si nūc frum⁹ labore nrō
in bonis opibz p. quē cōaguf-
tam⁹ et p̄mum⁹ ut postea labo-
rare cessemus. **E**t cognoui
quia oīa que fecit deus. ipsa
erūt in eternū. Sup illa nō
p̄t addi. et ab illis nō p̄t au-
ferri. et deus fecit ut timeāt
a facie eius. **N**ihil ē in mū-
do qd nouū sit. solis cursus
et hinc vites. et terre arbor
q. sititas vel viroz. cū ipso
mūdo nata sūt. atq. cōcreta.
Et idcirco deus certa ratioē
nūta moderatus est. et iussit
huānis vsibz clemēta seruire.
ut homines hęc videntes intel-

ligant esse prouidentia et time-
ant a facie dei. dñi ex rez equa-
litate cursu ordine atq. cōstan-
tia intelligūt creatore suum.
Inuisibilia enī mūdi p. ea que
facta sūt intellecta conspici-
untur. sempiterna q. eius vītus
et diuitas. **S**i volucimus
pore sensu finito quasi a ca-
pite legere. et deus fecit ut ti-
meāt a facie eius: hic sensus ē.
Deus fecit hęc ōnia ut timeāt
homines ab eo qd semel deus
disposuit in aliud declinare.
Pulchre autē tempauit dicens
ut timeant a facie eius. vul-
tus quippe dñi sup facientes
mala. **Q**uid est qd fuit. **I**p-
sū qd est. **E**t que futura sunt
iā fuerūt. et deus querit eū.
qui psecutionē patitur. **V**el
preterita vel presentia vl. fu-
tura. ipsa et fuerūt que sunt.
et erunt vniūsa que cernim⁹.
Sol q. nūc oritur. et aīq. esse
mus i mūdo fuit. et postq.
mortui fuerim⁹ oriturus est.
Solē autē noiāum⁹ ut ex
hoc loco intelligam⁹ cetera eē
eadem que fuerūt. **E**rd si vi-
dentur p. conditioz mortis pi-
re. nō peunt. quia rursū redi-
uiua succrescūt. et nihil in p-
petuū interit. s. rinasatur. et
quasi cū quodā fenore reui-
uiscat. **H**oc est enī qd ait. et
deus querit eum qui psecuti-
onē patitur. qd mīdus gēte

dicatur id
est hoc quod preterit. qd' expul-
sum est. qd' esse cessauit. Si
autē istud de iustis que i mū-
do sunt dicitur. de hominē nul-
la dubitatio est quin mortui
renasceretur. Si autē pla-
cet quasi a p'p'io lege p'cipi-
o. et deus querit eū qui p'secu-
tionē patitur. utatur hoc tes-
timonio in p'secutioē gentiliū
ad consolandū eū q' in mar-
tyrio p'seuerat. Et quia oēs
iuxta aplin qui pie viuere
volūt in hoc seculo p'secutio-
nē patiuntur. habeant cōso-
lationem. quia deus querit
p'secutionē patientē sicut re-
quirat sanguinē interfectorū. et
venit querē qd' p'ierat. et ero-
neam ouē ad gregē suū hu-
meris reportauit. Et adhuc
vidi locum sub sole iudicij ibi
impietas. et locū iusticie ibi
iniquitas. Dixi ergo in corde
meo iustū et impiū iudica-
bit deus. quia temp' omni
volūtatē. et sup' omne factum
est ibi. **¶** Manifestus ē sen-
sus. s' nūbilo m'p'tationis
obuoluit. Sub sole inquit
isto veltatem et iudiciū re-
quisiui. et vidi etiā m'it' iu-
diciū ipsa subsellia nō veri-
tatē valē s' munera. Siue
aliter. Arbitratus sū aliquid
iusticie cū p'nti seculo geri.
et vel pui pro suo nūc me

rito. reape. vel impiū pro
suo scelere puniri. et cōtra-
rio repperi q' putabā. Vidi
enī et iustū multa mala
hic p'peti. et impiū regnare
pro scelere. Postea vero cū
corde meo colloquēs. et repu-
tans. intellexi nō p' p'tes nūc
daum et p' singulos iustū iu-
dicare. s' in futurū temp'
reseruare iudiciū. et omēs
pariter iudicent. et s'dm
volūtatē et opa sua re-
cipiant. Hoc ē enī qd' ait.
et temp' omī volūtatē. et
sup' oē factū est ibi. id est
in iudicio. qm' dñs reperit
iudicare. Tūc futura ē ve-
ritas. nūc iniusticia dñatur
in mūdo. Tale quid et in
sapiā que syrach m'scribit
legim'. Ne dixeris qd' ē hoc
aut quid est istud. oīa enī
tpe suo requirentur. **¶** Dixi
ergo in corde meo de loque-
la filiorū hominū. quia sepa-
rat illos deus. ut ostenderet
quia ipi iuncta sūt sibi.
¶ Siue quia euctus filiorū
hominū. et euentus pectoris.
euctus vnus eis. Sic mors
hui' ita et mors illius. et
spūs vn' oībus. Et aplius
hominū a pectore nihil est. q'
oīa vanitas. Oīa vadūt
in locū suū. Oīa facta sūt
de humo. et oīa reuertūt
ad humū. Et quis sat spū

ritus filiorum hominum. si ascendat ipse sursum. et spiritus
 peccatoris si descendat ipse deorsum
 in terram. **N**on est mi-
 randum in partem vitam inter
 iustum et impium nulla esse dis-
 tantiam. nec aliquid valere
 virtutes. si in multo euentu
 omnia volutari. cum etiam inter
 pecudes et homines secundum cor-
 poris vilitatem nihil differ-
 re videatur. si eadem nasci
 di conditio. soris una mori-
 endi. Sicut predicitur ad lu-
 cem eque dissoluimur in pul-
 uerem. Si autem videtur hec
 esse distantia quod spiritus hominis
 ascendit in celum. et spiritus
 peccatoris descendat in terram.
 quo istud certo auctore cog-
 novimus? Quis possit nosse
 utrum falsum an verum sit quod
 spatium? Hoc autem dicit non
 quo animam pure cum corpore
 vel unum bestiarum et hominum par-
 ti loci. si quod ante adventum christi
 omnia ad inferos perire du-
 ceretur. Unde et iacob ad
 inferos descensurum se esse di-
 cit. et iob pius et impius in
 inferno queritur retentum.
 et euangelium talibus magno
 imposito apud inferos. et
 abraham cum lazaro. et diuites
 in suppliciis esse testatur.
 Et reuera antequam flammam
 illam rotam et ignitam rum-
 pham. et paradisi fores

cum latrone reseraret clausa
 erant celestia. et spiritum pec-
 toris hominis quod equalis vilitas
 coartabat. Et licet aliud vi-
 deretur dissolui aliud reserua-
 ri. tamen non multum intererat
 pure cum corpore vel inferni te-
 nebris pure detineri. Reuert-
 ramus ad singula et com-
 puto gratie dicendi iuxta ordi-
 nem suum breuiter differamus.
 Dixi ergo in corde meo de elo-
 quio filiorum hominum. ut digne
 eos deus. hoc solum inquit in-
 ter homines et iumenta deus esse
 voluit. quia nos loquimur illa
 sunt iumenta. nos voluntate ser-
 monem perficimus illa torpent
 silentio. Et cum tamen in sermone
 differamus a bestiis. tamen osten-
 ditur nobis quod iuxta corporis
 fragilitatem. pecora sumus. Sic
 iumentum moritur. ita et homo
 moritur. et vni omnibus flatus
 est. et aer iste quo alimur. hoc
 enim ait. et spiritus vni omnibus. et
 amplius hominum a pecore ni-
 hil est. Quod ne putarem? dicit
 de anima intulit. Omnia facta sunt
 de terra. et reuertentur in ter-
 ram. De terra autem nihil ali-
 ud nisi corpus factum est.
 Et signant de corpore dicitur.
 terra es et in terram reuertaris
 Quod autem videtur esse blasphemum.
 quis cognoscat. spiritus fili-
 orum hominum si ascendat ipse sursum.
 et spiritus iumentum si descendat de

ca.

mij.

dissoluisti interitus posse his
 pferri a quibus recedunt in gnti.
 Alij de hoc qd aut. quis eni
 adducet eu vt videat ea que
 futura st post se. ad alia m
 telligena retulerunt. vt dice
 rent melius esse homines suos
 laboibz pferri. quia hoc solu
 de sbna possit auferri. Cu
 eni mors venerit. nec scire
 quali sit herede moriturus
 vtri digni an indignus suis
 opibz pferatur. **E**t coner
 sus sum ego et vidi vniu
 sas calumias que sunt sub
 sole. **E**t ecce lachryme eorum
 qui calumnia sustinet et no
 est qui eos cosoletur. et i ma
 nibz calumniarum eos fortitu
 do. et non e eis cosolator.
 Post hac cogitatione illuc
 mente mea oculosqz conuer
 ti. vt videre calumniatores et
 calumnia sustinentes. **E**t ecce
 hy qui magis a potetioribz
 opprimuntur. lachrymis qz so
 lu habent in calamitatibz licet
 rei iudicia ptestantes cosola
 tore nequeunt repire. et quo
 maior miseria sit et icosola
 bilis dolor. calumniatores vi
 dent in suis iniquitatibz for
 tiores. et hec e causa q non
 valeat cosolari. **P**lani huc
 loci in lxxij ps dauid. et ie
 remias in suo volumine ex
 quitur. **E**t laudam ego
 mortuos. quia la mortui st.

sup viuētes. qui cu ipi viuūt
 vsqz nūc. **E**t melior sup hos
 duos q nondū natus est. qui
 nō vidit opus malū qd sub
 sole factū est. **A**d cōparationē
 miseriarū que in hoc seculo
 mortales pmiūt. feliciores in
 diuini mortuos qz viuētes.
 fm illud iob de mferis dispu
 tantis. **I**bi requieverūt lassī
 corpe. cū his qui vīti fuerāt
 iā securi. nō audiētes vocem
 exactoris. Melior autē est his
 duobz. viuēte videtur et mor
 tuo. q nondū natus est. Alius
 eni adhuc mala patitur. ali
 us q de naufragio nudus eua
 sit. Porro q nondū natus est.
 in eo feliciores est. q nondū ma
 la mundi exptus est. **H**oc autē
 dicit. nō quo q nondū est. an
 sit qz nascatur. et in eo feliciores
 sit quia nondū corpe pgraua
 tus ē. si quo melior sit oīo nō
 esse. nec sensū habē sbe. qz in
 felicitate vel esse vel viuē. quō
 et de iuda dñs loquit. futura
 eius tormēta significās. meli
 erat nō nasci homī illi. q me
 lius fuerit ei oīo nō esse qz et
 nos cruciatus ppeti. Alij vē
 ro hūc locū ita intelligūt. me
 liores esse dicentes eos q mor
 tui st ab his q viuūt licet a
 te fuerūt piores. viuētes autē
 adhuc esse in prelio. et quasi
 clausos corpe retentari ergas
 tulo. qui vero morte obierūt

iam eſſe ſcuros et peccare de
ſiſſe. Sicut et iohānes q̄ maior
non fuit in natis mulierum
minor eſt eo q̄ nūm̄ eſt i r̄gno
celorū. Et corp̄is onere libera
tus neſcit dicere cū aplō. Miſer
ego homo quis me liberabit
de corpe mortis hui⁹. Melio
rem autē his duob⁹ eſſe eum
q̄ nōdū natus eſt nec vidit
mala quib⁹ in mūdo hominē
dep̄mūt. Quis enī noſcens
anteq̄ ad corpa iſta deſcēdat
verſari apud ſup̄os et tam
dū beatus eſſe q̄ndū celeſti
hieruſalē et choro teneantur
angelorū. **E**t vidi ego vni
uerſū laborē et ſimul omnē
virtutē op̄is. quia emulatio
viri ad ſodalem eius. et q̄dem
hoc vanitas et p̄ſumptio ſpūs
Cōverti me tuſus ad alia
et vidi omnē fortitudinē. et
gloriā laborātū. et dep̄hendi
bonū alterius eſſe alteri⁹ ma
lū. dū iūduſ aliena felicitate
torquetur et patet inſidys
glorioſus. Q̄d enī van⁹ et
quid inſtar ſpūs et ſic nihil
q̄ hominē non ſuas flere mi
ſerias. vel p̄p̄a lugere p̄ſata.
ſi meliorib⁹ iūdere. **S**aulais
cōplexus eſt man⁹ ſuas. et co
medit carnes ſuas. **I**hic eſt
qui et in p̄uerbijs piger de
ſcribit. cōtinēſ maib⁹ pectus
ſuū. cui tanq̄ citus auſor ve
nit inopia. i q̄ p̄t nūmā fa

mē. hyp̄bolice autē dictum
ſit) comedit carnes ſuas.
Qui melius putat eſſe ha
bere vni⁹ pugillū ſarris. et
oculoſū torpentēq̄ viuē. q̄ la
borātē manu vtrāq̄ cōplere.
Totū autē q̄d diſſerit hoc ē.
vt oſtendat et cū qui laborat
et aliquid hab⁹ in mūdo pa
tere iūdiq̄. Et tuſū eum q̄
vni⁹ vult quiete ſibi. inopia
opp̄mi. et eſſe vtrūq̄ miſera
bile. dū alius p̄t opes p̄di
tatur. alius p̄t inopia egre
ſſitate conſicitur. Vel certe ſic
Qui alienē felicitati iūdet
et quaſi ſpūs furore mptu
tur. et iūdiā ſu in ſinū ſuū
recepit nutritiq̄ eā in p̄
tore. iſte comedit aiām et
carnes ſuas. Quāto enī
eum cui iūdet feliciorē
viderit. tanto ip̄e amplius
cōturbat et deperit. et pau
latim zelo et luore diſtillat
Aliter. **I**n lan⁹ crebro p̄ opib⁹
recipiūtur. ſicut ibi. verbū
dñi q̄d factū eſt in manu
aggei. ſive illius vel hui⁹
p̄phet̄. q̄ talia opa geſſerit
vt dignus exiſtēt in cui⁹ ope
fieret ſermo dei. Huic cōgru
it et illud dauid. q̄ docet ma
nus meas ad plū. Stult⁹
igitur amplexus ē manus
ſuas. id eſt contraxit et extē
dere noluit. Unde nō come
dit labores manuū ſuarū

m.

m.

quos nec habet. si carnes suas. vives iuxta sapiētiam carnis. et carnis opibz vescitās. **Vel** melior est plenus pugil cum requie. q̄ plenitudo manui laboris et p̄sumptionis spūs. Melius ē modici habere iustit. q̄ diuitias p̄torū multas. **Et** in p̄verbis. melior est p̄ua acceptio cū iustitia. q̄ multa genūm cū iniquitate. **Elegant** iustitia requiem habet. iniquitas laborem. **Et** quia singularis nūc in bono sp̄ accipitur duplex in malo. p̄pterea vn̄ pugil l̄ requie. dūc mar̄ laboris s̄ plenus. **Et** cōuersus sū ego. et vidi vanitatem sub sole. **Est** vnus et nō s̄d̄s et quidem filius et frater nō ē ei. et nō finis oī labori eius. et quidem oculus eius nō satiatur diuitiis. **Et** cū ego laboro et defraudo animā meā a bonitate. **Sz** et hoc vanitas et distentio pessima est. **Cōuersus** sū ad alios et vidi eos plus q̄ necesse est laborare. et congregare p̄ fas et nefas opes. et nō vti congregatis. habere omnia. ita habere diuitiis seruare alci et suo labore nō p̄stui maxime cū nec filiū nec fratrē habeat nec p̄p̄m qm̄. et videatur pius labor necessarius reservatis. **Nihil** itaqz

vanius deprehendi q̄ eum hominē qui diuitias cōgregat. au eas relinquat ignorans. **Qd̄** quidē possumus scdm̄ sup̄iore m̄p̄tationē et de hīs intelligē qui libros conscribūt et eos fastidiosis lectoribz delinquūt. **Quidā** hūc locū ab eo qd̄ ait. est vnus et nō est s̄d̄s. sup̄ saluatōrē m̄p̄tatur. q̄ solus et absqz vllō comite ad saluandū mūdū descendit. et q̄qz multi filij dei sint. et ei⁹ fr̄es adoptione dicant. tñ nullus dign⁹ extiterit q̄ in hoc ei opere iūgeretur. **Cui⁹** laboris nō est finis. portatis nostrā viā atqz p̄tā. et pro nobis dolentis. **Et** oculus ei⁹ non satiabitur diuitiis s̄p̄ nostrā cupientis salutē. et q̄to plus peccare nos vidit. tanto magis ad p̄tētiā cohortatis. **Meliores** s̄ duo qm̄ vnus. quibz est merces bona in labore suo. quia si ceciderit vnus erigit p̄hapē suū. et ve vtrū cū ceciderit. et non ē s̄d̄s qui erigat eū. **Et** quidem si dormiāt duo. etiam calor erit illis. et vnus quō calefiet. **Et** si inualuerit sup̄ eū vnus. duo stabūt aduersus eum. et funicul⁹ triplex nō facile rūp̄itur. **post** sollicitudines et miseras i quibz correptus est ille qui i opibz

conquiritis absq; certo here
de se cruciat nunc ad sodali
tatem sermo conuertitur et di
citur quid boni habeat ami
corum contubernium et in coe so
latium. quia et alterius ruina
alterius auxilio subleuetur.
et curas domesticas ipsius
queq; noctis requie melius
exigat ille qui fidem amicum
habeat qm qui solus opib; m
cubet requisitus. Et et si ro
bustior quis iunior contra
vnu surrexerit imbecillitate
alterius amica solatio susten
tari. et qnto duo vno differat
si amore iuncti sunt. tanto etia
trium contubernium plus valere.
Etenim vera charitas et nullo
luore violata qnto augetur
nunc tanto crescat et robore. Et
hec inter simpliciter dei sint
Et ceterum quia in superiori loco
sup xpm quorundam itelligen
tiam posuimus. etia reliqua
eodem ordine differenda sunt.
Melius est duos puter qm vnu
melius e enim habitate. se ha
bere xpm. qm solu pate infidi
is aduersantis. **M**erces quip
pe contubernij. statim i ipa
societatis utilitate monstrat.
Si enim cecidit vnus erigit xps
pnapem suu. **V**e quippe a qui
cum corruerit xpm in se no ha
beat erigente. **Q**uod si etia dor
mierit vnus. hoc e si morte fu
erit dissolutus. et xpm seru

habuerit. calefactus et vni
catus citius reuiuifcet. Et si
aduersus homines robustior
in oppugnando diabolus asti
terit. stabit homo. stabit et
xps p hominem suo pro sodali
suo. no q solus xpi aduersu
diabolum virtus infirma sit.
s; q liberu homi reliquatur. et
admittentibus nobis ipse in
plando fortior fiat. **E**t si et
am pater et filius et sps sanctus
aduenerit no cito rumpetur
ista sodalitas. **Q**uod autem no
cito rumpetur tm aliqui rum
pitur. Et in iuda enim aplo
fuit triplex iste funiculus. **S**
quia post buttellam introiit
in eum sathanas. funiculus
iste disruptus est. **P**orro qd
superius ait. et quidem si dormi
ant duo etia calor est illis.
et vnus quo calefiet. de hel
zeo sumum? creptu. q et ipse
contraxerit se. cum puero et dor
mierit et calefiet corpusculu
eius. et ita viuificauerit
resurgente. **N**isi ei xps nobis
cum dormierit. et in morte re
quieuit calore eterne vite
accipe no valem. **M**elior
est puer pauper et sapiens. qm
rex senex et stultus q nescit
puidem in posterum. qm de do
mo victorij egreditur i regem.
quia etia in regno eius na
tus est pauper. **V**idi vniuer
sos viuaces qui ambulat sub

sole. tū adolescente scđo. qui
 confurget pro illo. Nō est si
 nus om̃i p̃lo. vniuersis q̃ fue
 rūt ante illos. Et quidē nō
 iussim nō letabūtur in eo.
 Et hoc vanitas et p̃suptio
 spūs. **Symach** hūc locū
 ita trāstulit. Melior ē pau
 per tū sapiētia rege sene. i
 insipiente qui nescit p̃uenire
 viciissitudinē. Alter ei de car
 cere exit ad ignādū. alter
 vero tū eff rex natus pau
 p̃tate oppressus est. Vidi oēs
 vniuersos qui gradiūtur sub
 sole tū adolescente scđo q̃ sur
 rexit pro eo. Infinitus om̃is
 p̃lo qui fuit ante vtrunq̃
 et posteri nō letabūtur i eo.
 Et hoc aura et pastio vē
 ti. **hebreus** me? au? sepe
 facio mēsiōnē. cū ecclāsten
 metū legeret hec barachibā
 quē vniū vel maxime admi
 nātur sup p̃nti loco tradidit
 se testatus est. Melior ē inte
 rior homo qui p̃ q̃nūda
 mū p̃ubertatis ānū i nob̃
 exoritur ab exteriori hominē
 qui de matris alio natus
 est qui nescit recedē a vicio.
 Et qui de domo victoriū. de
 vtero videlicet matris ad
 hoc exiit ut regnaret i vi
 cijs. qui etiā in potestate su
 a paup̃ effectus mala om̃ia
 p̃petrando. Vidi eos q̃ in pri
 ori hominē vixerit et tū scđo

hominē postea cōuersati sūt eo
 videlicet qui p̃ p̃ore decessu re
 generatus ē. Intellexi q̃ oēs
 in hominē p̃ore peccasse. anq̃
 scđo nascente duo homines
 fierent. Qui vero ad melio
 ra cōuersi sūt et post v lram
 philosophorū sinistro trami
 te delicto ad dextrā apicē cō
 tenderūt. scđm idē nouissim
 hominē sūt secuti. nō letabūtur
 in eo id ē in p̃ori. **hob** duos
 hoīes et apls cōtestatur et le
 uitici nō tacet homo si vo
 uerit illud vel illud. **Vir** sc̃s
 gregorius p̃nti ep̃us origēis
 auditor. i metaphrasi ecclēsi
 astes hūc locū ita intellexit.
 Ego vero p̃fero adolescentē
 paup̃em et sapiētē sēu rgi
 et stulto. cui nūq̃ venit i me
 tem q̃ possibile sit quēpiā de
 his quos vixerat ad regnum
 exire de carcere. et sēmet de mi
 qua demāps p̃tate corrūcere
Euenit enī m̃tōū ut hi qui
 sub adolescentulo sapiēte fue
 rint absq̃ mēiore sint. ita tū
 ut sub sene rege ante versati
 sint. Cum ei postea nati sūt.
 quia mala p̃tēta nesciūt
 nec adolescentulū laudare pos
 sunt q̃ postea cōsurrexit. ad
 ducti opmione pueris et ipe
 tu sp̃s aduersatis. **Laodice**
 m̃p̃res res magnas b̃iū ser
 mone exp̃icare conatus est
 more sibi solito. **Etā** hūc lo

cutus est. de commutatioe iques bonorum in mala nunc ecclesias ti sermo est insipientie hominum conatus exprime. qui futura non cogitans presentibus et caducis quasi magnus et perpetuus delatatur. Et post diuersa que solent hominibus accidere in vita sua atque mutari quoniam generalem infert de morte sententiam quod inuicibilis multitudo pereat et paulatim consumatur et transeat unusquisque in suo loco alium reliquit. et cursu successorum alio successore moriente. Orogenes et victorini non multum inter se diuersa senserunt. Post generale autem illam sententiam que omnibus patet quod melior sit adolescentulus pauper et sapiens quam rex senex et insipiens. et quod frequenter eneiatur ut ille per sapientiam suam etiam de carcere regis egrediens imperet pro dominatore puero. et rex insipiens perdat imperium quod tenebat. super christo et diabolo hunc locum interpretati sunt. Quod puerum pauperem et sapientem christum velint esse. puerum iuxta illud. Magni tibi est vocari te puerum meum. Pauperem vero. quia pauper factus est cum diues esset. Et sapientem. quia perficiebat etate sapientia et gratia apud deum et apud homines. Iste natus est in regno senis et idcirco dixit. Si esset de hoc mundo regnum meum. nistri

unusquisque meus certaret pro me ut non traderer iudeis. nunc autem non est de hoc mundo regnum meum. In illius itaque sensu stulti regno quod ostendit ei omnia regna mundi et gloria eius. natus est optimus puer. et in domo viculorum de quibus ieremias in lamentationibus loquitur dicens. ut humiliaretur sub pedibus eius omnes viros terre. processit ad regnum. et abiit in regionem longinquam. et contra eos qui se regnare volebant post aliquod tempus rex reuersus est. Presago itaque spiritu vidit ecclesiastes omnes viuientes qui possunt adolescentis principes esse dicentis. ego sum vita. ueteri rege stulto dimisso regnum sequi. et mentem volo et non sacrificium. Similiter duo ex israhel populi significant. prior qui ante aduentum domini fuit. et secundus qui antichristum pro christo suscipitur. est. quod prior penitus non sit abiit. prima quippe ecclesia ex iudeis et apostolis aggregata est. et in fine mundi iudei qui antichristum pro christo suscipiunt. non letent in christo. Custodi pedem tuum cum vadis in domum dei. et appropinqua ut audias. Domine enim insipientium sacrificium quia nesciunt quod faciunt malum. Precepta dat vite

et nō vult nos offendē cūtes
ad eccliaz. Non enī domū dī ^{7^g ed}
sine offensione iugdi lau-
dis est. Et si esset om̄ qui st-
m ecclā dei audire sermōez
nūq̄ addidiss. et appropiā
ut audias. Deniq̄ sol⁹ moy-
ses ppe accedebat ad audiē-
dū dei. ceteri accedē nō va-
lebāt. Quidā stulti nesciē-
tes remediū esse pcti estimāt
oblatione munerū deo satis-
facere se posse et ignorāt h⁹
q̄ malū esse atq̄ pctm non
obīa et bonus opibz. s. donis
et victimis emēdare velle
qd ferem̄. Huic cōgruit il-
lud qd alibi dicitur Obedi-
entia sup sacrificiū et miseri-
cordia volo et nō sacrificiū.
Noli festinare in ore tuo.
et cor tuū nō festinet ad pfe-
rendū sermonē in cōspai di.
quia deus in celo. et tu sup
terrā. Ppter hoc sint vba
tua pauca quia veniet sō-
nū in multitudo solliatu
dm̄s. et vox insipientis in
multiplicatioe sermonū.
Plenq̄ arbitrat̄ur hoc in
pnti loco pcepti. ne corā
deo facile aliquid pmuta-
mus. et sine cōsideratione
virū voueam⁹ ea que exple
nō possum⁹. adesse quippe p-
sentē dāi. Et licet ille i celo.
nos esse videam⁹ in terra. tñ
audiri que loqim⁹. et insipie-

tiam nrām ex multiplicatioe argu-
sermonū. Alij vero melius
intelligētes. hoc pcepti affir-
māt ne aut loquētes a cogi-
tātes. plus de deo q̄ possum⁹
opinem⁹. s. sciam⁹ imbecilli-
tatē nrāz q̄ q̄tū celū distat
a terra. tñ nrā opmatio a
natura illius sepatur. et id
circo debere vba nrā esse mo-
derata. Sicut ei q̄ i multis co-
gitationibz est ea frequēt sō-
nat de quibz cogitat. ita q̄
plura voluit de diuinitate dis-
serē. madet in stulticiā. Vel
certe sic Verba nrā pauca
ideo esse debē q̄ etiā ea que
nosse nos arbitim⁹ p speculū
videm⁹ in enigmate. et velu-
t ^{sonū} t. cōphēdim⁹ qd tenē nos ar-
bitram⁹. Cūq̄ plura ut nob
visū fuit dixerim⁹ finē dispu-
tationis nrē esse stulticiam.
ex multiloquio enī nos non
effugē pctm. **Q**um votum
feceris deo ne moriens redde
illud. quia nō est volūtas i
insipientibz. Quidāq̄ voues
redde melius ē enī nō vouē
q̄ vouē et nō redde. Dīplex
intelligētia mēptatioe nō m-
diget. melius esse nō pmutte
q̄ pmissa nō facē. quia dis-
plicet deo. Et int⁹ insipientes
cōputantur qui vota non ex-
pleant. Quid autē ait. nō est
volūtas in insipientibz. subau-
ditur dei. iuxta illud apli.

Et utiq; nō fuit volūtas. ut
nūc venire ad vos. Quā si vo-
lum' et curiosus aliqd dicē.
p̄cipitur xp̄iano ut fidē ope
cōpleat. et nō sit similis qui ^{iudeoy}
spondētes atq; dūcēs oīa qm̄
q; p̄cipit nobis faciem' ado-
raverūt idola et post vbera-
tos seruos et lapidib; opp̄ssos
nouissē q; ipm̄ p̄ssiliās
filīū trucidauerūt. Melius
est ergo anapitē dñi librare
suās q; in verbis facile i ope
esse difficilē. Verius enī qui
stat volūtātē dñi sui et nō fa-
cit. plagis vapulabit multis

Non des os tuū ut peccare
faciat carnē tuā. et ne dixeris
in asp̄ci angeli. q̄a ignorātia
est ne irascatur deus sup vocē
tua. et dissipet opa manū
tuarū. **H**ebreus ita sensit
Qd nō potes facē nō pmut-
tas. Non eī in vētū dicta
trāsēūt. s; a p̄nti āgelo q; vni-
cuq; adhēt comes. statī p̄fē-
rūt ad dñm. Et tu q; putas
ignorare deū qd pollutus es.
puocas eū ad iracūdiā ut
oīa opa tua dissipētur. S; in
eo qd ait. ut faciat p̄cācē car-
nē tuā. nō diliget' cuculans
ita itelligit. q̄ dixisset. Nō des
os tuū ut peccēs. Nobis vero
alt' sensus videtur. q; arguā-
tur hi qui de vi carnis que-
ritur. et aiūt se corpis necessi-
tate cōpulsos ea facē que no-

lunt. scdm illud apli. Nō eī
qd volo hoc ago. s; qd nolo. **N**oli itaq; aut vanas causa-
tiones querē. et dare occasio-
nē carni tue ad peccādū. et
dicē. Nō ego pecco. s; qd habi-
tat i me p̄cātū. Deniq; i co-
loco ubi ait. et ne dixeris co-
rā angelo quia ignorātia
est. aquila int̄ptans verbū
hebraicū sacra. p igno-
rātia akoyeion. trāsulit
id ē nō spōtanā. Si cī m̄q̄
hoc dixeris deū puocas q̄
auctore mali atq; p̄cā. et
iratus si quid videris boni
habē auferat. de maib; tuis
vel certe te talia sentiātē tra-
dat in reprobū sensū ut fac-
as ea que nō cōueniūt. **Q**uia
in mltitudine sōmnoy et vai-
tas et vba pluūia. s; dām-
time. **E**t hūc locū hebrei
ita edisserūt. nec supiora fa-
cias de quib; iam dictū est
nec facile sōmno credas. Cū
enī diuisa videris. et p noctē
nā quietē variis aiā exagi-
tata terroib; siue iatata p
missis. tu ea cōtēne que som-
ni sūt. et solū dāi time. Qui
enī sōmno credidit vanti-
tib; se et ineptis tradet. Ali-
ter. **Q**uia p̄cipi et dixi. nō
des os tuū ut peccare facias
carnē tuā. et quēbas vanas
excusatiōes. hoc nūc m̄feru.
Cū in sōmo vitē isti. et in

magne. umbra. nube q̄ nūc
vium? multa possum? iucā
re. que nobis verisimilia vi
deantur. et nra excusae pta.
ptra amoneo vt id solum
timeas. ne putes absente dñi.
f cum timeas et scias cūctis
opibz tuis pñte adesse. teq;
libero arbitrio conditū non
cogi. s̄ velle qd facias. **Si** ca
lūnia paupis et rapina iudi
cij et iusticie videas in ignoē
ne mireris sup negotio hoc
quia excelsus sup excelsū cū
tedit et excelsiores sup eos et
amplius tere. In omibz est
rex. in agro auito. **Christi**
nimica cōtexta desup a cūa
figentibz sandi nō potuit. i
ei a quo demoia saluator
eiecerat aplorū inditū vq̄
timēis abire pcepit. Itaq;
nram et nos calastis nri
vestimenta nō scinde. nec pro
volūate nra opationū pā
nos hincinde cōsuere. s̄ vni
disputatōis seruare textū.
et eūdem sensū et ordinē se
qui. sup dixerat. Ne dixeris
in corde spū angeli qm̄ ig
norantia est. ne irascatur
deus sup voce tua et reliqua.
et aduersū eos fuerat locut⁹
qui negaret puidētia res hu
manas regi. Quia ergo ad
uersus hoc pceptū suborēba
tur questio. et quare iusti ca
lūnia sustinet. et quare ini

qua toto orbe fiat iudicia. et
nō vltor deus. nūc i fert et sol
uit qd opponi poterat dñs.
Si videris calūnia paupis
qui beatus in euāgelio predi
catur. et risū geri nō iusticia
a ne mireris. et tibi nouū
aliquid esse videatur. **Excel**
sus quippe sup excelsos. hē
respicit deus. qui angelos
suos sup iudices et reges tē
pōsiuit. qui possūt vtiq; pro
hibē iusticiā. et magis in
terra valere. q̄ quēuis homi
ptates. **Et** qm̄ seruat i fine
iudiciū et in cōsumatōis mū
di. qm̄ matura seges fuerint
et messores venerit. iussit
est vt segetur tritici. et lolii.
tradatur in cōdicio. Ideo nūc
expectat et differt smāz qm̄
diu ager mudi istius pleni⁹
extolatur. **Et** autē ager mū
ptatur mūd⁹. dñs in pabo
la rizaionū et tritici exposu
it. **Qui** diligit argentū nō
implebitur argēto. et qui di
ligit diuitias nō fructus eis
Et hoc vanitas. **In**lūtu
dine enī bonoz multi sūt
q̄ comedūt ea. **Et** que est
fortitudo habenti illa. nisi
vt videat oculis suis. **Ubi**
cūq; argentū ponim⁹ scdm̄
geri sermois ambiguitatē
p̄t et pecunia trāsseri. ap
vupior quippe vtrūq; signifi
cat. Porro tullius pecuniosos

pmittit eos dictos refert qui
plura habuissent pecunia id
est pecora. Ita enī ea et ali
quid appellabat. Paulatim
autē p̄ abusione nomen ad
aliud deuolutū est. Auar⁹
ergo describitur q̄ nūq̄ opib⁹
expleatur. et quāto plus
habuerit tāto plus cupiat.
flacc⁹ q̄ sup hoc cōcordante
sma. qui ait. Semp auarus
eget. et nobilis historicus. q̄
auaricia neq̄ copia neq̄ in
opia minuat. Nihil ergo i
quit ecclastes profuit diuiti⁹
possidenti nisi hoc solū vt
videat qd possidet. Quāto
enī maior fuerit sōna. tāto
plures mīstros habebit qui
opes deuorent cōgregatas. il
le autē videat tātum qd h⁹
et plusq̄ vnius hoīs cibū ca
pere nō possit. **D**ulas sōn⁹
opantis siue paululū siue
plus comedit. Et saturitas
diuitis nō sinit eum dormi
re. **A**d huc de diuite et aua
ro sermo est. et cōpatur opā
ti et absq̄ sollicitudinē dormi
enti. siue parū siue multū
comederit. q̄ ille labore opis
et sudore qualēius cibū di
gerat et dula sōno p̄stuat.
Diues autē distentus dapib⁹
et cogitatioib⁹ in diuisa lace
ratus dormire nō valent re
diūdante crapula et incerto
cibo in stomachi āgustijs es

tuante. Porro quia sōn⁹ et
coīs de hac vita exitus appel
latur. **M**elior erit requies ei⁹
qui opatur in p̄nti. et sōm
vires suas in bonis opibus
cōuersatur. q̄ eorū diuine de
quib⁹ scribitur. De vobis di
uites quia recepistis cōsola
tiones vrās. **E**t lāguor
pessim⁹ quē vidi sub sole di
uitias custodiri a dñō i ma
lū eius. et pierūt diuine ille
in distensione pessima. et ge
nuit filii. et nō est in malib⁹
eius quit⁹. **S**icut egressus ē
de utero matris sue nudus. ita
et reuertetur vt venit. et nihil
tollet laboris sui vt vadat i
malib⁹ eius. **E**t hoc lāguor
pessim⁹ quia sicut venit. sic
et vadit. **E**t ergo habebit
amplius q̄ laborauit i vē
dieb⁹. et oib⁹ suis in tēbris come
det et in indignatiōe pluima
et in infirmitate et in inani
dia. **C**ū supiore uīge qd
sequitur ecclastes diuitē de
scribente. qui nec ipē possit
suis diuitijs p̄stare. et crebro
p̄pter eas in disamine vēiat
nec heredi qd cōgregauit re
linquat. **E**t ipē et fili⁹ sui
sicut uenerūt nudi. ita nudi
eius suorū comutetur laborū
rōne enī lāguor est pessim⁹
pro diuitijs cogitatiōe torq̄ri.
et putatis opes nec q̄ nobis

cū possum? auferre morien-
tes. in tristitia in gemitu in
indignatione in litibz casso
labore cōquire. Et hec sūm
simplicē sensū. Ceterū ut
alius eleuēmur de plijs nō
videtur vel hēntis dicē. qui
cōgregant diuicias dogma-
tū in malū suū. et nec rep-
tores utilitatē pnt aliqz con-
sequi nec sectatoribz suis frui
tū reliquē ppetuū. Sz et ipi
et discipuli reuertūtur i ter-
ram. et pducunt diuicias ab eo
qui dixit. pda sapiētia sapi-
entū. et prudētia prudētū
reprobabo. Vere quippe sic
egressi sūt de utero mātis sue
de pueris sēz ecclia eiusqz cō-
traria de qua scptū ē: Que
sursū autē est hierusalē li-
bera est. que est mater oīm
nīm: sic nudi vadūt i vētū
et in nihilū laborātes q de-
fecerūt scrutātes scrutino.
et ferūtur ōni vento doctrine
nec hnt lucē s in tēbris sua
comedit sācra. et semp in
infirmitate sp in iracūdia
sūt thesaurizātes sibi iram
in die ire nec habētes ppiā
iūm deum. **E**cce qd vidi e-
go bonū qd est optimū. cōe-
dere et bibere et cernē iocū-
ditatē in ōi labore suo quo
laborauit sub sole nūo dierz
vitę sue quos dedit ei deus.
Hec quippe est ps eius. Sz et

oīs homo cui dedit deus di-
uicias et sbnaz et cōcessit ei
ut vescētur ex eis et tollerēt
ptem suā. et letaretur de labo-
re suo. hoc donū dei est. Non
enī multū recordabitur dierz
vitę sue. quia deus occupat
in leticia cor eius. **A**d com-
pationē eius q opibz suis in-
curari tenebris vescitur. et
cū grandi vitę tedio pitura
cōpat. meliorē dicit esse eum
qui pntibz fruatur. Hic enī
vel pua voluptas est in frue-
do. ibi vero sollicitudinē tm
magnitudo. Et reddit causā
quare dei donū sit: suis frui
posse diuicijs. qm nō multū
recordabitur dierū vitę sue.
Aduocat quippe eū deus i le-
ticia cordis sui. Nō erat in
tristitia nō cogitatioē vexabi-
tur abductus leticia cordis
sui. et voluptate pnti. Sz me-
lius est iuxta aplm spūalē
sciam et spūalem potū a deo
datū intelligi. et vidē boīta-
tē in ōni labore suo. quia in
genti labore et studio vera
possum? cōteplari bona. et
hec est ps nostra ut in nrō
studio et labore letem. **E**d
habet bonū sit. tñ donec xpūs
maīfestetur vita nrā necdū
plenissime bonū est. et ideo
nō multū recordabit deus
dierū vitę nrę. Notandū qz
q hic neptacimoe i meliori

m. vi.

pte accipitur pro occupatione
spiritualis vereque leticie. **E**st
malū qđ vidi sub sole. et frequē
apud homines. Vir autē dedit
deus diuitias sbinaz et gloriā
et nihil deest aīe eius ex oibz
que desiderauit. Et nō dedit ei
ptatē deus vt māducaret ex
eo. s. vir alieni comedit illud.
Hec vanitas et lāguor pessi
mus est. Si genuerit vir fili
os centū. et amīs multis vixe
rit. et plures fuerint dies an
norū eius. et aīa eius nō re
pleatur bonis & sepulchrū
nō fuerit ei. dixi melius ab
eo esse abortiuū. **I**n vanita
te quippe venit. et in tenebris
vadit. et in tenebris nomen
eius absconditur. **E**t quidē
solem nō vidit nec cognouit.
Requies huic magis qđ illi.
Et si vixerit mille ānos du
plices et bonitatem nō vidit.
Nōne ad locū vniū oīa ppe
rant. **D**escribit auarum
diuitē. et hoc malū frequē
in homībz esse asserit. qđ nihil
eorū que in mūdo putātur
bona ei desint. et nihilominus
stultissima pitate se cruciet
alijs deuorāda cōseruas. **N**ec
non et illud hypbolice adnat.
qđ etiā si centū liberos pcrea
ret. et nō vt adam ppe mille
s. etiam duobz milibz annis
vixerit. et aīa eius cupidita
te et auaritia cōtabescat. nil

to deterioris cōditionis sit ab
ortuo. qui statim vt natus
videtur interit. **I**lle enī nec
mala vidit nec bona. **I**ste
vero cū bona possedit et vi
derit. semp in tristitijs et co
gitatione cruciatur. **M**agis
qđ requiē habeat abortiuus
qđ auarus ille longeuus. et
tamē ambo equali fine in
piātur. dū et hic et ille mor
te simili sūtrahātur. **P**t
hoc et de isrl accipi qđ dede
rit ei deus legem et pphas
et testamētū et pmissioz
saluatore dicte. **A**uferetur
a vobis regnū dei. et dabit
genti facienti fructus ei. **H**ec
oīa ad alienū et peginū de
gentibz traslata sint pplm
vt videant illi bona sua et
nō fruātur. **M**ultoz nos
cōditionis esse melioris qui
quasi abortiuus et nouellu
tabam ab eis qui sibi in
antiquitate applaudebant
de pribz gloriāntes atqđ di
centes. pater nr abraham.
et nū ad vniū locū et nos et
illos pperare id ē ad iudici
um dei. **E**d autē i medio
ait. et quidē sepulchrū nō
fuit eis. siue hoc sigt qđ di
ues ille de sua morte non
cogitat. et cū oīa posside
at. etiam in extinctioe se
pulchri auarus sit. siue qđ
sepe ppter ipsas diuitias

oratus insidius insepultus
 abiciatur. siue qd melius
 puto nihil boni si facinoris
 egerit ex quo sibi queat apd
 posteros memoriā cōparare
 et non vitā silentio trāsire
 vult petudes cum habue-
 rit materiē p quā potuerit
 apparē qd vixerit. **O**mnis
 labor hominis in ore eius et
 quidē aiā eius nō implebi-
 tur. Quid enī est āplius
 sapienti a stulto? quid ve-
 ro paupi nisi scire ut va-
 dat ubi est vita. **O**ē qd
 laborant hominēs i hoc mu-
 do ore cōsumit et attritu-
 dentibz vētri traditur ad di-
 gerendū. Cūq; paululū
 gulā delectauit: tādū vi-
 detur tabuē voluptatē q̄
 diu gutture cōtinetur. Cū
 vero in alimū transierit de-
 smit inter cibos esse distan-
 tia. et p̄ hēc ōnia nō imple-
 tur aiā comedentis. siue q
 rursū desideret qd comedat
 et tam sapiēs q̄ stult absq;
 cibo nequeat viuē. et pau-
 p nihil aliud querat nisi
 quō possit organū suū cor-
 pusculi sustentare. nec mē-
 re media. siue q nullam
 utilitatē aiā ex refectione
 corpusculi capiat. et cibus
 tam sapiēt q̄ stulto cōis-
 sit. et illuc vadat pauper
 ubi opes esse p̄spexit. **M**e-

lius est autē hoc intelligi
 de ecclāstico viro qui i sc̄ip-
 turis celestibz eruditus oēm
 laborem suū h̄ in ore suo.
 et aiā eius nō implebitur
 diu semp cupit discē. **E**t in
 eo plus habet sapiens qm
 insipiens. qui nō pauperē
 esse se sentiat paupē aut
 illū qui in euāgelio b̄tis
 dicitur. p̄perat ad ea cōphē-
 denda quē vitē s̄ et ambu-
 lat artam et angustā viā
 quē ducat ad vitam. **E**t pau-
 p est a malis opibz. et stat
 ubi xp̄s qui vita est cōmo-
 retur. **M**elior est aspectus
 oculorū sup ambulatē in
 aiā. **E**t hoc vanitas et
 p̄sūptio spūs. **[** Dilucide
 hoc int̄pretatus ē symach⁹
 dicens. Melius ē providē
 q̄ ambulare ut libet. **I**d ē
 melius est iuxta sensū aut
 ta agere qui aīe est ocul⁹
 q̄ voluntatē sequi cordis. h̄
 est ambulare in aiā. sicut
 ezechiel ait. **C**ui ambulat
 in voluntate cordis sui. **V**el
 certe supbū et sibi placētē
 arguit et meliorē dicit esse
 eum qui cūcta sensu agit.
 q̄ illū cui nihil placet. nisi
 qd ip̄e fecerit quo nihil est
 deterius et omni v̄to ina-
 nius. **R**ursū et hic p̄sūpti-
 ones spūs aquila et theodo-
 rion passionē venti int̄pre-

tati sunt symach' vero afflictio
nem spiritus. Porro sciendum quod
apud hebreos et spiritus et ventus
similiter appellantur id est eucha.
Quid est quod futurum est et iam
vocatum est nomen eius et cogn-
itum quia est homo et non po-
terit iudicare nisi fortiore se.
Apte de saluatoris prodigat
aduertu. quod qui futurus antequam
in corpore nascatur cernitur
iam in scripturis vocatum est
nomen eius. et cognitum propheta
tis et factis dei. quia homo
sit et iuxta hoc quod homo est
non possit se conformare cum
patre. Et in euangelio dicit.
pater qui me misit maior
me est. Unde et in consequenti
bus precipitur. ne ultra quam no
bis de eo scriptum est regnam?
nec velit homo plus scire quam
scriptura testata est. Cum enim
de statu nostro ignorem? et vi
ta nostra quam umbra preterseat.
et futura incerta sint. non
nobis expedit ut maiora quam
possumus inquiramus. Nonnulli
in hoc loco illud significari
putant. quod omnium qui futuri sunt
et hominum corpore circumspecti. iam
deus vocabulum novit. nec
possit homo respondere contra ar
tificem suum quare ita vel
ita factus sit. quanto et ampli
us quiescerim? tanto magis os
tendi vanitatem nostram et ver
ba superflua. et non ex prescien

tia dei liberi tolli arbitrium
sed causas ante prede quare
unumquodque sic factum sit. quia
sunt verba multa multipli
canta vanitate. **Quid est**
hominum amplius. Cuius et
cognovit quid sit bonum homini
in vita. numquam diem vite
vanitatis eius. et faciet eius
quasi umbram. quia quod antequam
nabit homini quid sit post
illum sub sole. **Cum** inquit
ignoret homo de statu suo
et quantum videtur scire et
cernere. non ut se rei veritas
habet. sed per speculum et um
bram et imaginem videat non
futura cognoscat. et in multis
loquio non effugiat periculum.
silantium ponat ori suo. et re
dat eum venisse quam scriptus
est. quomodo et quantum et qualis
venit non requirere. **Bonum**
est nomen super oleum bonum
et dies mortis super diem na
tivitatis eius. **Considera**
inquit o homo dies tuos
breves. et quia cito esse solu
ta carne cessabis. fac tibi
famam longiorem ut quomodo
ungentium naves odore delant.
sic ad tuum vocabulum cuncta
posteritas delectetur. **Quod**
perspicue interpretatus est syma
chus dicens. Melius est nomen
bonum quam ungentium bene oleum.
Siquidem moris est hebreorum
ungentium bonum oleum nuncupa

re. Quod autē ait et dies
mortis sup diem natiuitatis
aus. vel hoc ostendit meli⁹
esse exire de seculo et cedere
tribulatioibz atqz incerto
vite statu q̄ ingrediētem
mūdū her omnia sustinē. vlt
certe q̄ in morte q̄les sim⁹
notū sit. in exordio vō nā
tendi quales futuri sim⁹ ig
noretur. aut q̄ natiuitas
alliget corpi libertatē aīe
mors resoluat. **M**elius est
vix ad domū luctus q̄z ad
domū cōmuni in quo finis
est omnis hoīs. Et q̄ vniū da
bit ad cor suū. **V**tilius ē
ad exequias funeris q̄ ad
domū ire cōmuni. q̄a ibi cō
ditionis nr̄e et fragilitatis
huāne ex p̄nti cadauē com
monem. in cōmuni aut lē
ticia etiā si quid timoris
habē videbim⁹ amittimus.
Nouissim⁹ versū aptius int
pretatus ē symach⁹ dicēs.
Et qui vniū respiciet ad
mētē. Ex quibz appbatur
in eo q̄ supius cūbit et potū
visus ē appbare. nō cū volup
tatē rebus p̄ferre cūctis. vt
plēqz male estimāt. s̄ ad
cōpationē auaricie et numie
p̄ritatis licet breue sit. plus
esse si vel ad monētū quis
suis opibz p̄fruat. Quāqz
enī tristitiam luctus festiui
tati cōmuni p̄tuliss̄. si bibe

et vesti alicui⁹ putass̄ ēē mo
mētū. **M**elior ē ira q̄ risus
quia i merore vult⁹ emēda
bitur cor. **R**isus dissoluit i
uidentē. ira corripit et emen
dat. **I**rascam⁹ et nobis ipis
si q̄n petam⁹ irascam⁹ et a
lijs. p̄ tristitia quippe vult⁹
melior fiet aīm⁹ vt mēptā
tus ē symach⁹. Et idcirco ve
niūt ridentibz. quia ipi luge
būt. **C**or sapiētū in domo
luctus. et cor insapiētis in
domo leticie. **B**eati inquit
saluator lugentes. q̄m ipi
cōsolabūtur. Iugebat enim
samuel regē saul oibz diebz
vite sue. et paul⁹ sup eos qui
post pctā varia noluerūt a
gere penitētiā luge se dicit.
Cor igitur sapiētis vadat ad
domū talis viri. q̄ se corripit
at delinquentē et adducat ad
lachrymas. q̄ p̄uoret p̄pria
flere pctā et nō eat ad domū
leticie vbi adulatur doctor
et decipit. vbi nō ad cōuersio
nē audiētū. s̄ plaus⁹ querit
et laudē. Talis p̄ceptor plā
gitur diues i samoe. diues i
verbis. qui q̄a saturatus est.
p̄ptēa recipit cōsolatioz suā.
Deniqz huic expositioni etiā
sequētes versiculi cōcordāt.
Ait enī. **M**elius ē audire
correctionē sapiētis. sup vitū
audiētē carnē stultoz. q̄a
sicut vox sp̄marū sub olla

sic risus stultu. **S**i et hoc vau-
tas. ¶ Melius ē enī a sapien-
te corripī q̄ adulatione decipi
blandiente. Cui simile ē illud
Meliora sūt vulnera amica q̄
frādulenta oscula iūmīa. Si
aut enī vox spmariū ardētū
sub olla strepitū reddit īsua-
uē. sic et palpātis nigri vba
nō pderūt. vel ad curas seculi
quē spmē mīptantur disapu-
los suos cōhortātis. vel futuro
eos mēdio pparātis. **S**ymia-
thus pro eo qd̄ nos posuim⁹
quia sicut vox spmariū s̄b ol-
la sūdēt risus stultu. hūc sēsū
mīptans quē sup̄ posuim⁹
ait. **P**er vocem enī impitorū
vinculis quispiā colligatur
hoc ē ad vocē talū pceptorū
magis auditor īnectitur. dū
vinculis pctorū suorū vnus
quisq̄ cōstringitur. **C**alūnia
cōturbat sapiētē. et p̄dit cor
fortitudinis eius. ¶ Hūc sapi-
entē in p̄fectu positū accipe
iuxta illud. Argue sapiētē
et diliget te. Sapiens quippe
p̄fectus nulla argutioe indi-
get. nulla calūnia cōturbat.
Utam⁹ hoc versiculo si quādo
iustū virū et sapiētē vide-
m⁹ calūniā sustinē. et turba-
ri de iniquitate iudicij. nec
dēū statim subuenire p̄sente
pro eo vero q̄ h̄x et aquila
et theodozion mīptati sūt et
p̄dit cor. **p̄sona** p̄rog. id ē

fortitudinis siue vigoris
eius. Symachus aut. et p[ro]dit
cor **M**atth[ae]ana domū tā
verbū hebraicū q̄ nūptia
tionē eius copulans et fa
ciens illū sensū qui alibi
scriptus est. **E**xpat muni
nera etiam sapiētū oculos
Melius est nouissim sermo
nis q̄ p[ri]ncipiū eius. **M**eli
ores s[un]t in dicendo epilogi q̄
exordii. **I**n his enī dicentis
solicitudo finitur. in illo
incipit. Vel certe si q̄ inci
pit audire sermonē et ad
p[ro]ptore vadit in p[ri]ncipi
o est qui vero extrema au
dit cōsumatus ē atq; p[er]f[ec]t[us].
Et hoc mō intelligi p[otes]t.
Dū in isto seculo sum⁹ qd
sum⁹ o[n]e p[ri]ncipiū est. tū
autē venerit qd p[er]f[ec]tū est
in nouissis. cōsumati er
im⁹ **H**eb[ra]eus ita hūc locū
cū sequēti versiculo disse
uit. **M**elius ē finē te cōside
rare negocij q̄ p[ri]ncipiū.
et patientē esse q̄ impa
tientie furore raptari. **D**isa
m⁹ q̄ ex hac sēntentiola nō
lū in p[ro]hūb[et] et sapiētia
cū melius sit tacē q̄ p[ro]lo
qui. et quia q̄ finitū fuit
statim hūc sēmetipm re
cogitat auditor qd dictū sit
cum autē expeim⁹ loq[ui] nec
dū quid utilitatis accepit.
Melior est patiens sup ex

celsum spiritu. Quia super
iram concesserat dices melior
est ira quam irasus. ne putare
in iram que est in passioe
laudari. nunc precipit iram pe
nitentia tollenda esse. Ibi enim
per correptionem in peccantes
eruditione quam in maiores iram
posuit. hic vero impatiēti
am refrenauit. Patientia
autem non solum in angustis
sed et in letioribus necessaria
est. ne plus quam conderet exal
temur. Videtur in ei qui nunc
excelsus appellatur spiritu. in
euangelio pauper spiritu esse contra
rium qui et in beatitudine
ponitur. Ne festines in spiritu
tuo ut irascaris quia ira
in sinu stultorum requiescit
¶ Non quod concedat tardi iras
cendi. idcirco nunc dicit ne
festines irasci in spiritu tuo. Sed
si furor et verens fuit ira
dilata facilius dilatatio
possit auferri. Et quia sepe
ira uicta superbia est. deside
rans ultionem. meliorem ut super
patientem dixit esse quam eum qui
excelsus est spiritu. Et nunc sig
nificat insipientie dedit. quia quam
uis aliquis potest existimet
et sapiens. si iracundus sit
insipiens arguatur. Ira quippe
in sinu stultorum requies
cit. Ne dixeris quid factum
est quia dies potiores melio
res erant quam isti. Non ei sapi

enter interrogasti de hoc. Ne
vetus seculum patri preferas.
quia unus utriusque est conditor
deus. Virtutes bonos dies vi
uenti faciunt. vicia malos.
Ne dicas ergo meliores dies
fuisse sub moysi et sub christo
quam modo sint. Nam et illo tempore
plures fuerunt increduli. et di
es eorum mali facti sunt. et nunc
credentes multi reperiuntur
de quibus saluator ait. beati
ores qui non viderunt et credide
runt. Aliter sic debes vivere
ut semper patres dies meliores
tibi sint quam patris. ne cum pau
latim decresce exars dicat
tibi. Currebatis bene. Quis
vos impediuit vltati non obe
dire. Et iterum. Insipientes spiritu
nunc carne consumamini. Aliter.
Ne dicas meliora tempora olim
quam nunc. moysi quam christi. legis
fuisse quam gratie. Si cum hoc vo
lueris querere imprudenter fa
cis. non videns quantum distat eu
angelium a veteri testamento
Bona est sapientia cum heredita
te. et amplius videtibus solem.
quia quod umbra sapientie. sic
umbra argenti. Et quod plus est
scientia sapientie viuificant
habentem se. ¶ Maior est
gle sapiens cum diuitiis. quam
tamen sapiens. Alii cum sapientia idi
genti alij opibus. et qui sapiens
est et non diues. potest quidem do
cere quod bonum est. sed interdum

non potest prestare quod petitur. Idcirco autem quia quomodo umbra sapientie. sic umbra pecunie. Id est quomodo protegit sapientia sic mundum protegit et pecunia. Et ne videatur sapientie detraxisse dum eam fortuito bono subiecit. non enim in nostra est potestate habere diuitias quas iusti sepe plus possident. propterea maiorem esse sapientiam demonstrauit. dicens. Et apostoli? scientia sapientie et uiuificantur habentem se. In eo inquit maior est sapientia diuitijs. quam absque ullis opibus uiuificantur ei qui se habuit. Quidam hunc locum ita interpretantur. Hereditatem inquit per conuersationem bona possunt per quam heredes sumus dei. coheredes autem christi. Vult igitur ecclesiastes docere. quantum differant hi qui solem merentur videre iusticie. et habent sapientiam cum conuersatione bona. ab his qui absque sapientia uite inmundi et conuersationis bone studium commodantur. Quod quidem et daniel ostendit dicens. Intellegentes sermones meos fulgebunt ut luminaria celi. Huius ut theodorus interpretatus est quasi splendor firma mentis. Qui uero fecit sermones meos quasi stelle celi. Umbra autem argenti siue pecunie illa secundum anagogen debemus accipere. equa talia ut nunc in pabolis euangelij colliguntur ut cum facimus sub umbra sapi-

entie et sub umbra talis agentis per diem sol non uiget nos neque luna per noctem. Et hoc dictum potest quod umbra est uita nostra super terram. et spiritus uultus nostri christus dominus cum diximus? In umbra eius uiuimus in gentibus. Vis nostra in hac uita protectio uelut umbra est. siue sapientie siue per dicti argenti donec aspires dies et amoneantur umbra. Symachus more suo etiam in hoc loco manifestus interpretatus est. dicens. Quomodo protegit sapientia similiter protegit pecunia. De quibus autem uersibus paulus perspicue ad studiū sapientie cohortatur. Uidi opera dei. quoniam quis poterit adornare que deus proutit. Et in hoc loco ita symachus transiit. Disce opera dei. quia nemo potest corrigere quod ille inuenit. Id est sufficiat tibi de septuaginta factis siue ex ipsa contemplatione elementorum scire et intelligere que facta sunt non tamen rationes causasque perquirere. quare unum quodque sic factum sit. uel aliter fieri debuisse quam factum est. Verbi gratia. Si quis uult querere cur moysi ita loquebatur deus. quis fecit surdum et mutum uidentem et ceterum. nonne ego dominus? deus. et dicatur. Cuius et surdus et mutus ita creatus sunt. et cetera his similia. Du-

mendū est in hoc loco testio
 nū de xpm pō in quo ad
 deū dicitur. Cum facta
 factus eris. et cū pueris puer
 teris. et dicendū factū deum
 esse cū eo qui factus ē. et puer
 ti apud eum. qui sua volūta
 te fuit ante puerus. iuxta
 illud qd in leuitico scriptū ē.
 Si ambulauerit ad me pueri
 et ego ābulabo ad eos in su
 tore meo puerus. Qd qdem
 et illud potuit exponē. quare
 indurauit deus cor pharaonis
 Quō enī vna atq; eadē sol
 opatio liquefacit cerā et sic
 cat lutū. s; sba sua et liquef
 at cerā et siccatur lutū. sic
 vna dei in egypto signorū
 opatio mollebat corda credē
 tū. et incredulos indurabat.
 quia iuxta duriciā suā et cor
 impenitēs thesaurizabāt sibi
 iram in die ire. ex his mira
 bilibz que cū videret fieri.
 non credebāt. **I**n die boni
 tatis esto in bono. et in die
 mala vide. **E**t quidē istud
 congruū huic fecit d's ad lo
 quēdū ut nō inuēiat homo
 post eū qd. **D**ao me au
 disse in ecclā ab eo q' putaba
 tur habē sciām scripturaz. ita
 hos vsiculos ediffertos. Qu
 in pnti seculo es. et boni qd
 opis potens facere. labora
 ut postea ipse securus in die
 malo hoc est in die iudicij

torqueri alios videas. Sicut
 enī pns seculū fecit deus. in
 quo nobis fructū bonorū opū
 possum? pparā. ita et futurū
 in quo nulla boni opis datur
 facultas. Visus ē quidē sua
 dere cū diceret audietes. sed
 mihi videtur alius sensus eē
 quē et symach' trāstulit dicens
In die bono esto in bono. die
 vero malū intueri. Siquidē
 hoc simile huic fecit d's. ut nō
 inuēret homo quid cōtra eum
 queretur. **E**t bona māt et ma
 la pro ut tibi euenerit sustine
Ne putes vel bonorū tū vlt
 malorū in mūdo eē naturā
 cū ex cōtrariis mūd' ipē sub
 sistat. calidis et frigidis. siccis
 et humētibz. duris et mollibz
 tenebrosis et lucidis. malis et
 bonis. **H**oc autē fecit d's ut
 habeat locū sapientia. et in
 eligendo bonū et vitādo ma
 lū liberū homī reliquat' arbi
 trū. ne se dicat insensibilem
 et stolidū a deo creatū eē ge
 neratū. s; eū ideo fecisse diuer
 sa ut homo queri de sua con
 ditione nō possit. Similq; hoc
 testionū consequet' supioribz
 copulabitur in quibz ait.
Quis poterit adornāe quē
 puerit deus. **O**mnia vi
 di in diebz vanitatis meę. **E**st
 iustus piens in iusticia sua.
 et est impius lōgerius i ma
 licia sua. **H**uic quid sile

ſaluator in euāgelio ait. **Q**ui diligit animā ſuā p̄det eam. et qui p̄didit aīā ſuā p̄pter me inueniet eam. **M**achabei pro lege dei atq; iuſticia viſi ſūt in ſua iuſticia pure. et martyres q̄ ſanguine ſuderūt p̄ xp̄o. **C**ōtrario qui et illo tpe ſuillā carnē comederūt. et poſt aduētū dñi ſacſificauerūt idolis viſi ſūt in hoc ſc̄lo viuē. et p̄pter maliciā ſuā p̄ſenerūt longeuū. **S**ed dei in occulto ſapientie eſt et tribulac̄o nūc ſactos vt recipiant mala in vita ſua. et p̄ccatores nō viſitare pro ſc̄le. et q̄ ad victimā reſeruac̄. vt et illis poſſit et na bona reſtituē. vel his mala inferre p̄petua. **H**ebrei iuſtos p̄uites in ſua iuſticia filios aaron ſuſpicātur. qui dū ſe putant iuſte agē. alie nū ignē obtulerūt. et impiū lōgeuū in malicia ſua manaffen dicūt. qui poſt captiuitatem reſtitutus in regnū. longo demceps tpe vixerit. **N**oli eſſe iuſtus mltū. et ne querās amplius ne obſtupēſcas. **S**i quē rigidū et truci ad oīā fr̄n p̄cā cōſpexim⁹ vt nec in ſermoē p̄ccanti. nec p̄pter nālem interdū p̄gritiam orāti det veniā. hūc ſc̄to plus iuſtū eſſe q̄ iuſtū eſſe opteat. **C**ū enī ſaluator p̄cipiat dicens. nolite iudi-

care vt nō iudicemī. et null⁹ ſit abſq; p̄ccō. nec ſi vni⁹ diei fuerit vita eius. inhuāna iuſticia eſt ſingilitati cōditionis huāne nō ignoſcēs. **N**oli ergo eſſe iuſtus multū quia p̄ccōs grāde et pond⁹ p̄ui abhominatio corā dñō. **V**nde et apud phos virtutes in medietullo poſite ſūt et omē qd̄ nimis ē ſiue ſuſiue deorſū reputat in vicio. **Q**uod autē ait. et noli querē amplius ne cōturberis. ſiue ne obſtupēſcas. mētē iram ſat p̄fette cōprehēdere nō poſſe ſapientia. et mē ſurā fragilitatis nūc iubet nos ſcire debere. **D**eniq; et paulus ei q̄ plus q̄ homo ſcire poterat requiebat dicens. **Q**uid adhuc queritur. **V**olūtati ei dei quis reſiſtet. **R**ēdit. **O** homo tu quis es qui reſpōdens deo. et cetera. **S**i enī cauſas queſtione ille qui interrogas introduatur audiſſi ab ap̄lo ſtupore forſitan corpuſſi. et grām ſeſſet mutile. quia ē et donū iuxta eūdē aplm qd̄ nō p̄ ſit ei cui datū eſt. **H**ebrei hō mādatū id ē noli eſſe iuſt⁹ mltū. ſup ſaul m̄p̄tāt qui agn⁹ miſertus eſt. q̄ dñs i paueraſ occidi. **S**ed et ille de euāgelio ſeruus cui ignouerat dñs et ip̄e cōſerno nolu

ut ignoscere. hunc potest vsculo coaptari quod fuerit iustus multum.

Ne impie agas multum. et noli esse stultus ne moriaris in tempore non tuo.

Cum deas dicat nolo mortem morietis. tamen ut reuertatur et viuat. semel petasse sufficiat. debemus nos erigere post ruinam. Si et uix eos qui phisicis disputant nouit hyrudo pullos suos de sua oculare celidonia et dip tannu capree appetit vulnere. tunc nos ignorem? medicina pnie pposita esse peccatis. Quid autem ait. ne moriaris in tempore non tuo. scimus? chore et datan. et abylon. ppter seditionem aduersum moysen et aaron repetitio tunc hiatu deuoratos. et in emendationem aliorum ante diem iudicii etiam in hac vita plurimos iudicatos.

Quid dicit ergo tale est. ^{permisi.} Noli peccatis adijcere peccatum. ne pro uoces deum etiam hic tibi iserte supplicium.

Bonum est te retinere iustum. Et quidem ab hoc ne dimittas manum tuam. quoniam qui timet deum egredietur ad omnia. Ite bonum est sustentare iustum. sed et ab illo ne subtrahas manum tuam. quia qui timet deum nihil negligit. Bonum est iustis benefacere. sed et peccatoribus benefacere non iniustum est. Bonum est domesticos fidei sustentare. sed et omni peccati tribuere

preceptum est. Timetis quippe deum et imitatoris conditoris sui qui pluit super iustos et iniustos absque respectu personarum. omnibus benefacere festinat. **A**lter. Quia vita hec miserabilis diuisis cotidie variatur euentibus. tamen ad aduersa quam ad prospera iusti animi ppetur et postulat dei misericordia ut quodcumque euenit liberam mentem sustentet. Qui et timet deum nec prosperis deuiatur. nec opprimatur aduersis. **S**apientia confortauit sapientem. super decem peccatis habentes. qui sunt in ciuitate. Quia non est homo iustus in terra qui faciat bonum et non peccet. **P**ropterea sapientia confortat iustum et omnem principem ciuitatis super eo excedit auxilium. quia quous aliquis iustus sit tamen dum in hac carne est constitutus subiectus est vicis atque peccatis. et maiori presidio indiget. **A**lter. Detem quod potestatem habent et in urbe consistunt. angeli sunt qui ad perfectum numerum peruenerunt denarium. et auxiliantur humano generi. **B**ed si quis considerat omnia auxilia. maius est auxilium sapientis id est domini nostri ihesu christi. Postquam enim dixerunt angeli cuncti in babilonem et non est curata. relinquit eam. et abeat unusquisque in terram suam. tunc magister medicorum ipse descendit. et respiciens nos saguinem et per

catorum ^{anore} mactentes qui omne
neam sbonaz expenderamus
in medicos. tactu fimbrie sue
sanavit. Sanavit aut in ci
uitate hoc e in mundo isto.
et confortauit sapientem siue
ut lxx trasterunt adiuuit.
Omnis ei dabitur q habet. et
adijcietur ei. Qui aut indi
git maior auxilio homo
est positus in petris infixus
in limo profundi. Et idcirco
venit ipa sapientia. Aliter.
Supra dixerat et domesticis
et alienis bn esse faciendu. po
terat ergo aliquis rinde. Si
oibz bn facere voluerit. no habeo
vnde faciam. Nec pt iustus
tam habere diuitias que solent
semp magis pctoribz abun
dare. ppta nunc aut. qd non
potes rebus. iunae cosilio
adiuuu. solatio sone. plus ei
pt in angustia constituto presta
re sapientia. q quilibz maxime
ptat. Et hoc ipm cu prudentia
fiato. Grandis quippe libra
iusticie est. et cui et quantu r q
dum et quale vel in re vel i cosi
lio tribue. **E**t quide in ones
sermone quos loquitur homies
ne dederis cor tuu. quia non
audies seruū tuū maledicen
tem tibi. Etenim frequēter scit
cor tuū quia et tu maledixis
ti alijs. **F**ac que pcepta st et
sapientie auxilio confortat. vel
ad mala vel ad bona pparat

cor tuū. et non aures qd de te
loquatur inimici. qualis fo
ris optimo sit. **Q**uod eni pru
dentis viri est murmurare
famulū nō audire. nec aur
osam aure appone. quid de
se loquatur absente. si eni h
fecerit semp in tribulatioe
erit et ad misitationē serui
iracundia comouebit. sic et
sapientis hois est sapiāz pma
sequi. et vanos nō curare tu
mores. **E**t et alio exēplo do
cet penitus nō esse curadu
iusto homi quid homies lo
quatur dicens. **Q**uā nouit
osaetia tua q tu de multis
loquitur es et sepe alijs de
traxisti. sic et alijs debes ig
nosce detrahētibz. Et simul
docet nō facile iudicadu. et
haberi trabē in oculo. de festu
in alterius nō loquēdu. **O**ia
hęc tentauī in sapiā. **D**ixi.
Sapientis efficiar. Et ipa lon
gius facta est a me. magis
q erat. et alta profunditas.
quis iuemet eam. **D**icit
se ut regnorū q testatur li
bri vltia oēs hoies quesisse
sapientia. et tentasse ad finē
illius puenire. s qtopl. que
siant. tanto min⁹ repperisse. i
in media mersū caligie tene
bris ignorātie circūdatum.
Alias autē qui erudit⁹ fuit
in scripturis. qtoplus scire r
perit. tanto ei in his condie

oritur maior obscuritas. **A**liter. Contemplatio sapientie in hac vita in speculo videtur et in imagine. Cui ergo recognovero in futuro facie ad faciem eius noticiam reuelanda. tunc liquido recognoscā longe me nunc ab eius notitia diffidē. **Q**uiaui ego et cor meū ut scire et ut considerare et quærere sapiam et rationē. et ut agnoscerē impietatem stulti. et imprudentium errorem. et iuveni ego amariorem morte mulierē. quia est laqueus et sagena cor eius vinctula sicut manū eius. bonus corā deo eruetur ab ea. et peccator capietur in ea. Pro eo quod lxx posuerunt. circaui ego et cor meū ut cognoscerem. Symachus interpretatus est dicens. perasui vniuersa sensui meo scire et discere et investigare. Quia igitur super ecclesie siastes dixerat omnia se in sapientia perentasse. et quodtoplus eam requisierit tanto illā longius refugisse nunc ait etiam aliud in sua se quesisse sapiam. quod in rebus humanis malum vniuersa antecedit mala. et quæres in impietate stulticia errorum et vecordia teneat precipitium. et dicit se omnium malorum caput mulierem repperisse. quia et per illā mors in orbem terrarum introiuit. et periosas animas

uiciorum capit. **O**mnes quippe ad ultimates quasi cubant corda eorum et quæ facit adolescentium corda euolare. Et cum in mentem miseri amatoris inadem trahit eum in preceps. nec ante pedes suos respicit patitur. sed quasi laqueus et sagena cor adolescentis inestit vinctula ei sicut manū illius. per quo aquila inpreatus est vinctus sicut manū eius. quod hebreica lingua dicitur yses kyal. **B**uade enim perit vni facere non potest nec ad se trahere nolentes. **I**ustus qui fuerit et bonum corā deo eruetur ab ea. peccator vero captus deducetur ad mortem. Non putem temere hanc salomonem de genere mulierum protulisse sententiam. **Q**uod exptus est loquitur. **I**deo quippe offendit dei. quia captus est a mulieribus. Et hoc secundum litteram. Ceterum secundum intelligentiam spirituali aut omne generaliter peccatum mulierem nominam. et iniquitatem sub specie mulieris. sed in zacharia super plumbi taleum aut diabolum trahit mulierem accipimus propter effeminitas vires. aut certe idolatriam et ut proprius accedamus hereticum ecclesiarum. quæ insipientem sensum ad se vocat ut panes furtiuos. et aquas furtivas hoc est falsum sacramentum et pollutum baptismum inductus accipiat. **E**cce hoc iuveni dicit ecclesiastes

vnā ad vnā vt iuenerē nūm
quem adhuc queſiuit aīma
mea. et nō iueneri hoīez bonū
Unū de mille iueneri. et muli
arem ī oībus his nō inueni
Solūmō hoc inueni qā fecit
deus hoīem rectū et ipse se
infinītis mīſcūit queſtionū
bus. et ipſi queſierūt cogita
tiones multas. **¶** **Hoc** māt
repperi vniuerſa diligenter
euētilans. q̄ paulatī p̄cū
do et ad vnū delictū aliud ap
ponēdo grāte nobis ſūmā
officiū p̄tōrū. **¶** **E**ſebon quip
pe qd omēs voce cōſona ad
ſic moſt traſtulērūt. ſcōm he
brei ſermōis ambiguitatem
et nūm poſſum? et ſūmā et
ratioez et cogitatioez dicē. **¶**
et hoc ait. Requeſiuit aīa mea
an recta mulier iuciatū. et
cū vix de viris paucos bonos
iueneri ita vt de mille po
tuerit vnū iueneri. mulierē
bonā oīo nō iueneri nō po
tuit. **¶** **O**ēs enī me nō ad virtu
tem ſed ad luxuriā deduxerūt
¶ **E**t quia appoſitū eſt cor ho
mīs diligēter ad maliciā
ab adoleſcētia. et pene ōnes
offenderūt deū in hac ruina
geneis huām ſualior ad ca
ſū mulier eſt. De qua et poe
ta. **¶** **V**ariū et mutabile ſemp.
ſcūmā pertus habet. **¶** **E**t apls.
ſemp aut diſcātes. et nūq̄ ad
ſciāz vitatis p̄cūentes. **¶** **E**t ne

videtur cōm homi damna
re naturā. et deū auctorem
facere mali. dū talū condi
tor eſt qui malū vitare nō
poſſint. argute p̄cūant et
aut bonos nos a deo creatos.
¶ **S**i quia libero ſum? arbitrio
delicti. vīas nō ad peiora
labi dū maiora quārimus
et ultra vires nrās varia
cogitamus. **¶** **A**lter. **¶** **C**otidie
mecū vniuerſū rei ratioez
ponēs. nullā iueneri potui
cogitātū qui nō cogitatioez
puerſa extriſcētis turbātur.
¶ **I**n mille autē viris iueneri
vnū hoīez q̄ ad uīx magi
nem creatoris ē conditus.
¶ **E**t in mille nō quibuſlibz.
ſed in mille viris. q̄z nūm
mulier implē nō potuit.
¶ **I**n mille q̄ nō appropiāue
rūt ad mulierē. et p̄tērea
purīſſimū p̄māſerūt. **¶** **H**ec
autē ōnia tropice accipien
da. **¶** **I**n mltis quippe ſtudio
ſis. et cotidiana meditatioez
ſudātibz vix iucitur cogita
tus purus et viri dignus
vocabulo. **¶** **P**oſſum? et cogi
tatus p̄ viris accipe. mulie
res pro opibz et dicē. q̄ diffi
cile cogitatioez alicui? purū
iueneri queat. **¶** **O**pa vero
quia p̄ corpus amīſcētur
aliquo ſemp errore cōmixti
ſūt. **¶** **P**ro eo q̄ ſup̄ hebreum
ſermōne mēp̄rātes dicim?

vnā ad vnā vt iueiatur nu-
merus siue ratio aut cogita-
tio. aptius interpretatus est sy-
machus. vnū ad vnū iueni-
re rationē. Quid cū nos sole-
m⁹ absolute et neutraliter
appellare id ē hoc questiu.
siue istud volui iueire hebi-
femino gnē pnuāciat sicut
et m ps. Vnā petij a dno
hanc regnā. pro eo qd ē vnū.

Quod ut sapiēs. et qd no-
uit solutionē verbi. Sapia
homo illuīnabit vultū eius.
et fortis faciē suā cōmutab.

Sup docuerat difficile
bonū hominē reperiri. et ve-
nientē cōtra eliserat questio-
nem. a deo bonos hoīes cōdi-
tos. s. sponte sua ad pēta
dilapsos. Nūc quid boni
dedit hōi deus qī gloriabū-
dus enuāt. sapiētā s. atq;
rationē et puidētā et oculū
ta dei nosse mīstēria. in ar-
chana eius sensu cordis in-
trare. Oblique autē de se
loquitur q nemo fuit tam
sapiens vt ipse. et null⁹ sic
faciat pbleumatū solutiōes.
et sapiā eius a cūcto lauda-
ta sit pplō. quē nō solū mēti
secus latuit. s. et m supficie
corpis et speculo vult⁹ elux-
erit ultra qd ōnes hominēs
puidētā mētis m facie sua
pmixerit. **I**te pro eo quod
nos posuim⁹. quis ita vt sa-

piens. trāstulerit quis nouit
sapiētes. Et pro qd nos dix-
im⁹ et fortis faciē suā cōmu-
tabit. posuerit. et impudens
vultu suo odietur. Et reuera
cū multi sint qui sapiētā
ipromittāt difficile iueniuntur.
qui discernē queat virū sa-
piētē ab his qui videntur ēē
sapiētes. Et cū sint plūmū
q septurariū occulta dicit pos-
se se solū. rarus ē q verā in-
ueniat solutionē. Quid autem
sequitur. sapiā hoīs illuīnab
vultū eius. et mypbus faciē
sua odietur. ita possum⁹ ex-
planare vt pauli verba po-
nam⁹. nos autē ōnes reuela-
ta faciē gloriā dei cōtēplan-
tes. et psalmistē canētis. sig-
natū est sup nos lumē vult⁹
tui domine. Sapiētā at hīc
homo nō aliā dicit q sapi-
entiā dei. Que cū sapiā dei
sit iuxta possibilitatē capaci-
tatis hoīs. eius ēē incipit qui
se habē meruerit. Oīs here-
ticus et falsū dogma defēdēs
impudētū vultū est. Deniq;
marciō et valētī⁹ mīdiore di-
cūt cātūrā esse q creatorē. et
hoc possi aliq ex pte ferri si spē
se hui⁹ rei habē cōtenderēt. et
iā nō possidere naturā. **E**go
os regis custodio. et loquelā
iuramenti dei. **N**e festines a
facie eius abire. et ne stes m
verbo malo. qm oē qd voluat

faciet sicut dixerit rex potesta-
tem hñs. Et quis dicit ei qd
facis. Videtur quippe pape
iuxta aplm regibz et ptati-
bz obsequedu maxie lex iter-
ptibz impatio mo dicentibz.
Os regis custodi. **P** ego pu-
to de illo rege nuc dia de q
dauid ait. Dne in virtute tu
a letabitur rex. Et alio loco
vt f patris et filij vñi rñu
significatur septum comeo-
rat. Dne iudiciu tuu regi da
et iusticia tua filio regis. No
enim iudicat pater queqz sed
dne iudiciu dedit filio. quia
rex filius dei patris regis est
filius. Huius itaqz custodien-
da pcepta sñ huius voluntas
parada. et hoc qd in thobie
libro scribitur. misteriu regi
abscunde bonu est. Et preci-
pue monet ne retractem
quare deus vñqz pcepit
si qdaiqz vidit esse madatu
hoc pia mes homis imple-
festinet. et sit in lege dni vo-
luntas eius. Quia vero lex
aliter trāstulerūt dicētes. et
de iuramēto et de vbo dei ne-
festines a facie dei ambulae.
sciendū iuramētū dī i diuis
volumibz esse cōscriptū. hoc
itaqz iuramētū de dei verbo
sacru et arthanū nō debem
qbuscūqz narrare et pferre
in mediū. et atam de eo fer-
re snāz. Neqz vt moyses festi-

nes vidē faciem dei. si tam diu
sustine donet ipē ptraseat.
et tñ eius posteriora cōspici-
as. Nec nō et illud qd sequi-
tur. ne stes in vbo malo rē
sup eo intelligam. qui i he-
resecos errores pñatus ē. vel
sup illo q cū ecclē fidem ha-
beat. tñ petis vñatur. vt sit
illud. Ne pseueres in detur-
tione. ne in turpiloquio lux-
uria auaricia libidie. **Q**
si pseuerans rex vñorū at-
pti diabolus opabitur in
te pditionē et faciet qdaiqz
voluit. **Q**ui custodit man-
datū nō cognoscat vbu ma-
lū. et tempus et iudiciū cog-
noscat cor sapientis. **N**oti-
dū q cognoscat vbu postū
est pro eo qd est nō patiet
aut nō erit in eo. Siquidem
et de saluatore sic sēptū est.
Qui cū nō cognouissit petin-
deus p nobis petin fecit. p
verbo q symach. rem itēp-
tatus est dicens. **Q**ui custo-
dit madatū nō expietur tē
malā. Precipit autē regis
impiū cōseruādū. et scire qd
et quare et quo tpe iubeat.
Quia omni negotio ē tempus
et iudiciū. Afflictio quippe
homis multa sup eū. quia
nescit quid futurū est. **S**ic
enim erit quis annūciabit ei.
licet diuersē veniāt et non
possit iustus scire quid ei fu-

turū sit nec singularū rerū
causas rationesq; cognoscere
nemo est enī cōscius futuro
cū tñ sit a deo cūcta ī vti
litate homī fieri. et nō absq;
eius volūtate disponi. Est
autē magna afflictio hūā
ni grūs. quia vt poeta ait
nescia mēs hoīs fati sortisq;
future; aliud sperat et aliud
cuenit. de altero loco expec
tat hostem. et alterius iacu
lo vulneratur. Pro eo autē
q; lxx mīptres et theodorio
dixerūt. quia sciētia homīs
multa sup eū. hebreus ma
liāā habet nō sciām. Sed
quia res aaty lxx hebra
iq; excepto puo apice siles
sunt. pro raach legert dach
id ē pro malitia sciētiām
hoc melius sciet q; causam
ligue habuerit noticiām.
Illud q; qd m fine horum
versū scriptū ē quia nes
cit quid factū sit. et qd fu
turū sit post eū qd amū
abit ei de verbis ad vbi nūc
ex hebreo sermoē trāstulim?
vt esse sensū alterū nouer
m? Q; salū ea que pterie
rūt scire possim? nec ea que
futura sūt ita vt sūt futura
cognoscere. **N**on est homo po
testatē hīs m spū vt phi
beat spm. et nō est potens
m die mortis. et nō ē mis
sio m bello. et nō saluabit

impietas habentē se. **N**ō
est m ptate aīā nrā ne au
feratur a nobis. et egredie
te ad impiū dei spū nihil
pdest ora cōcludē. et vitā re
tinē fugientē. Cūq; interit
inimicus vite nrē et hostis ad
uenit. inducias accipere non
possum? **S**ec reges quōdā
m seculo. et oīā nrā impieta
te vastantes obuias morti
ferre man? s; m cinere itaq;
soluē. **N**ō est ergo lugēdū
si futura scire nō possum?
et sepe ab magis potētiorib;
opinam. cū morte oīā fini
antur. et supbus et potēs q;
cūcta popular? est. nō vale
at aīā suā retinē cū rapit.
Alter. Spūs q; vniūsa dis
pensat. nō pōt a quoq; homī
phiberi et leges accipere spe
randi. de quo et sup dictū ē
gicans girādo vadit spūs.
In die mortis nō sum? potē
tes. m die enī vite facile vi
tatur inimic? Similit? qui m
bello est et nō habet pācon
dā que supat oēm sensū. nō
habebit emissioz de qua ad
sponsā dicitur. Emissiones
tue paradysus cū fructu pomō
rū. Et quia impietas non
saluabit habētē se: pietas
eregione saluabit. pōt impi
etas diabolus appellai. pie
tas dñs nr̄ ih̄s xp̄us. **O**īā
hec vidi et dedi cor meum

in omne opus qd factū est
sub celo. et dñatus est homo
homini ut affliget eū. Et
tūc vidi impios sepultos.
et venerūt et de loco sacro
egressi sūt. et laudati sūt in
ciuitate quia sic fecerūt.
¶ Et hoc vānus. Quia ei
non est cōtradictio faciētibz
malū. cito ideo repleti est
cor filiorū homī in eis ut
faciat malū. **¶** Dedi iquit
cor meū ut oñe qd sub sole
geritur intuerer. et hoc vel
maxie qd homo accipit in
homīes pñtē ut qñq; vult
affligat atq; cōdēnet. Cum
itaq; mētē meā ad hęc intui
enda dirigerē vidi impios
cū tali opmūone mortuos
et sic sepultos ut sū estima
rētur in terra qua et cū vi
uerēt putabātur digni esse
ecclē et templo dei. Insuper
ābulātes tumidi laudabā
tur in malis suis. Laudat
enī pñtōr in desiderijs aīne
sue. et qui iniqua gerit be
nedicitur. hoc autē pñtē
euenit quia nemo peccanti
bz audet cōtradice. nec statim
scelus vñsatur deus. si dif
fert penā dū expectat peni
tētiā. Peccatores autē quia nō
statim arguti atq; correpti sūt
putātes neq; futuri ee iū
diciū in scelere pñuerāt pos
sum? hoc testimoniū vñ aduer

sus epōs qui accipenit i er
clēsia pñtē. et scandalizat
eos magis quos docē et ad
meliora debuerāt exire.
¶ Hi frequēter laudātur in
ecclā post mortē. et beati
in his que nō pñbilitate fecer
ant publice siue a sacer
dotibz siue a pplis pñdicant.
¶ Et hoc itaq; vānu est. Qui
enī nō ut egerūt sic audiūt
nec statim corripūtur in
pñto suo. nec quippe audet
accusare maiorē. pñtē
quasi sacri et beati et in
pñptis dñi ambulātes au
gent pñtā pñtis. Difficilis
est accusatio in epīm. Et si
enī peccauit nō credit. et si
cōuictus fuerit nō pñit.
¶ Quia pñtōr facit malū
centies et elongatur ei. Et
hoc cognosco ego qd est bo
nū timētibz deū. qui time
būt a facie eius. **¶** Ex eo qd
peccāti plūimū. hoc quippe
sigt centies dat deus locum
penitētię. et nō eū statim pu
nit in scelē. si expñt ut con
uertat ab iniquitate sua. ego
intelligo. qd benignus et miseri
corus sup eos futurus sit deus
q hñt timorē ei et ad verbū
illius cōtremiscent. **¶** Syma
ch? hñc locū ita trāstulit.
Peccāti ei malū mortuū ē lon
gūa nimietate cōtessa ei. por
ro ego scio quia eū bñ timē

tibi a facie dei q' timuerit
 a facie eius. Bonu vero nō
 erit iniquo superit tempe.
 quia nō timuit facie dei.
 Et quia manifestu ē qd iste
 trāstulit. hoc dīcendū ē q' ver
 bū hebraicu maach qd lxx
 ex tūc trāstulerūt et nos cen
 ties posuim' aquila i syma
 thus et theodotion mortuus
 est mīptati sē. vel sic q' p'ra
 uit et fecit malū mortu' ē.
 In eo qu' peccauit mortu'
 statim est. Si autē uīx lxx
 mīptēs p' eo q' mortuus est
 legem' ex tūc uīx quosdā
 hic erit sensus. p'ctor nō tūc
 p'mū peccat qm videtur fa
 c' p'mū. s' iā ante peccauit.
 Alienati s' enī p'ctores a vul
 ua errauerūt a ventre. Et
 querūt hoc qd sequit' locuti
 sūt falsa quō possit exponi.
 Bmplex cū intelligētia habē
 consequētia nō videtur pui
 los p'ctores statī vt de vulua
 cecū s' mēdaciū loqui. Et
 bonū nō sit impio. et nō pro
 loget dies. s' quasi umbra q'
 nō timet a facie dei. Imp
 tatur male his q' nō habent
 timorē dei. et optat ne diu
 differatur a p'na. s' statim
 morte s' tracti cruciat' rei
 p'iant quos merentur. Dile
 qd et apl's loquit'. Utinam
 p'adatur q' vos cōturbāt. Et
 alibi. Alexander erarius mul

ta mala mihi oñdit. reddet
 illi dñs scdm opa eius. Que
 quō clemēter dicta s' r'quirē
 dū est. Hec iuxta sensus he
 braici veritatē. Si vero qd
 lxx mīptēs sequitur. q' q'si
 ab alio sensu incipietes dixe
 rūt. et ego cognosco q'a erit
 bonū timētibz dñi vt timeat
 a facie eius. et bonū nō erit
 impio. et nō plōgavit dies
 in umbra. q' nō est timens
 a facie dei. hoc potit dicere.
 fiant quidē et illa de quibz
 paulo ante tractauit. ego
 tñ manifestus ē cognosco q'a
 erit bñ his q' timēt a facie
 dei. hoc potit dicē fient qdem
 et illa. vult' autē dñi sup
 faciētes mala. et impio nō
 erit bñ. nō erit enī timet a
 facie dei. et nō plōgabit dies
 in umbra. hoc ē dies vite sue
 qui quasi umbra viuētibz
 sūt. nō q' hi q' multo viuūt
 tpe plōgāt dies suos. s' qui
 grandes eos faciāt bonorū
 opū magnitudme. Vnde et
 iacob q' p'ctore se confitens
 ait. Pui et mali dies mei.
 Et m' p's cōfitens. dies māt
 mei sicut umbra inclinati
 s' et ego sicut fenu' arui. nō
 q' logam vitā quesierit in
 p'nti in quo oñe qd viuunt
 breue et umbra ē. et imago:
 In imagine enī p'abulat
 homo. s' q' de futuro timeat

ne longitudo vite ipsius ubi
est vera vita **benedictus** est
vanitas que fit sup terram.
quia ſunt iuſti ad quos pueni
unt quaſi facta impiorum.
et ſunt impij ad quos pueniunt
quaſi facta iuſtorum. Dixi q
et hoc vanitas eſt. Int cete
ras vanitates que i mudo va
rio ſeruitur euentu et hoc ia
dephendi q iuſtis ea frequet
adueniunt que impijs aduenire
debuerat. et impij ta ſehat
i hoc mudo degit vt eos pu
tes eſſe iuſtiſſimos. Dabit eu
gelij exēplū diuitis purpu
rati et paupis lazari. Dephu
ageſim q ſcds ps de hac re
diſputat. cur iuſtis interdum
mala et impijs eueiat bona
pro eo aut q nos poſsumus.
eſt vanitas que fit ſup terrā.
ſymach⁹ abſolute trāſtulit di
cens. **Eſt** difficile cogniti qd
fit ſup terrā. Hebrai iuſtos
quibz eueiat mala et ipios
quibz accidat opa iuſtorū fili
os aarō mīpīant et manaf
ſen. q illi ſacrificātes puerit.
et iſte p tātā mala et capti
tātē m iperū reſtitut ſit.
Et laudam ego leticiam.
quia nō ē bonū homi ſub
ſole niſi comedē et bibē. et le
tari. et ipm egredietur cum
eo de labore ſuo. diebz vite ſue
quos dedit ei deus ſub ſole.
Hoc plenius ſup mīpīa

ti ſum. et nūc ſciti diam⁹
licet breuē et cito ſimēdā pre
ferre eū veſtendi et bibendi
voluptatē anguſtijs ſeali.
et m his que nuque fieri vi
dentur m mūdo q ſolū hoc
homo de ſuo labore habere
videatur. ſi vel modico ſua
tur refrigerio. Veni her mī
ptatio ieiunātes eſuriētes ſi
hientes atqz lugētes qd bñs
dñs m euāgelio vocat. ſi ſic
accipitur vt ſep̄m ē miſeos
appbauit. **E**t abū itaqz et
poti ſpūaliter accipiam⁹
et ſup eos leticiā quā m la
bore vite nrē vix poſſum⁹
iuenire. **E**t autē her ita
ſentienda ſint vt diximus.
demonſtrat ſequēs vſiculus
m quo ait. Dedi cor meū
vt vidēre ſapiētiā et oti
patioz. q occupātur ſz hoīes
ſup terrā ~~et~~ et diebz ac
noctibz m ſcripturariū medi
tatioē verſentur. ita vt ple
rūqz p iueſtigatioē veri ab
oculis ſonus auſugiat. **Q**ua
pter dedi cor meū vt cognoſ
cere ſapiētiā et vidēre oti
pationē que facta ē ſuper
terrā. quia et m die et m
nocte ſonus m oculis ſuis
nō eſt. Videns et vidi opa
dei quia nō poterat homo
iucare opus qd factū ē ſb
ſole m quo laborauit homo
vt quēret et non iueniret

potestates de quo scriptum est
 Satisfacite bellum licet robustus
 puerus tu viribus vince non
 valebit. Perfectus quod in filiis
 hominum et sapiens viuente panem
 atque celestem habere non potest
 nisi per sapientiam cohortante. veni
 te comedite panes meos. Et
 quoniam sunt diuitie de quibus apostolus
 ait diuites fieri in opibus bo
 nis. et alibi diuites facti es
 tis in omni sermone et in omni
 scientia: scientiam prudentem virum
 has non posse diuitias congregare.
 nisi eas a deo accipiat
 cui ipse diuitie sunt. de quibus
 et alibi scriptum est. Redemptio
 viri anime prece diuitie. Gratie
 quod nisi scientia comutata fuit
 et concessa a deo quoniam erudi
 tus vir eam non potest inuenire.
 Quod et paulus sciens plus in
 quit omnibus laboravi. non autem
 ego sed gratia dei que est mercedem.
 Et iterum. Gratia eius in me
 non fuit vacua. Et ad extre
 mum nascitur ab homine quando
 tempus adueniet in quo vari
 us cunctus et finis omnium sub
 sequatur. Hec secundum anagogen
 Ceterum ut simpliciter differa
 mus epistola ad romanos huic lo
 co congruit. quia non volentis
 neque currentis sed miserentis dei
 sit. Quod autem ait. Non est sa
 pientibus panis multorum co
 tidie probatur exemplo. qui
 cum sapientissimi sunt necessarii

indigent. Et non est scientibus
 gratia. Videas enim in ecclesia
 impitissimos quosque flores. et
 quia nutrierunt scientis auda
 cia. et volubilitate lingue con
 scanti sunt. dum non cogitant quid
 loquantur. prudentes se et eru
 ditos arbitrantur. maxime si
 fauore vulgi habuerint quod ma
 gis dictis leuioribus commouet.
 et contrario eruditum virum la
 tere in obscuro. persecutiones
 pati. et non solum in populo gratiam
 non habere. sed inopia et egestate
 tabescere. Hec autem sunt quod iter
 to statu feruntur omnia. et non
 est in presenti meritorum retribu
 tio sed in futuro. Et quidem nes
 cit homo tempus suum. quasi pis
 ces qui retinentur in captione
 pessima. sicut volucres que
 colliguntur laqueo. simuliter cor
 ruet filius hominis in tempore malo.
 cum ceciderit super eos exemplum.
 Ita ut super diximus quod dum
 nesciunt homines ita eis a an
 gustie veniant a mittere. Por
 ro secundum allegoriam scientiam reg
 num gloriarum simile esse sagene
 misse in mare. et contrario
 habere sagenam heticos per quam
 pisces capiant ad mittere. Sa
 gena eorum est sermo affabilis
 blandum eloquium. simulata a
 coacta ieiunia. vestis humilis
 virtutum mutatio. Quod si operit
 de superioribus disputare. et in
 sublime leuare oculos suum. et dei

altitudines querere. laqueū po-
nūt in excelsis. Quō igitur vo-
lucres et pisces cito capiūt sic
a tali sagena et ab istiusmodi
laqueis hēti quosq; facile deti-
puit. qm̃ multiplicata sūt iniq̃-
tas et refrigerit charitas ml̃-
torū et signa facta fuerit atq;
portēta. ita vt seducatur etiā
si fieri p̃t. electi. seducant etiam
eccl̃asticos quosq; viros. Et q̃
tomagis credis eos q̃ filij homi-
appellant et s̃ modicę fidei p̃pos-
se cornū. Notādū etiā q̃ per
totū libru ubiq; dicitur filij
homi in hebreo habet filij ho-
m̃is hoc est filij adā. et pene
ōnis scriptura hoc idiomate ple-
na. vniuersū geñ hūanū a-
dam filios vocās. **S**ed et hāc
vidi sapiētia sub sole et mag-
na est apud me. Cuittas pua
et viri in ea pauci et venit
ad eam rex magn⁹ et arāde-
dit eam. et edificauit adūs⁹
eam machina magna. et i-
uēnt in ea virū paupe et
sapiētem. et saluauit hic ci-
uitatē sapiā sua. et homo nō
recordatus ē hoīs paupis illi-
us. Alijs ōnia mēta dicti-
bz et iustū ab iusto ampli⁹
nihil habē ego sapiētia etiā
in hoc maximā cōprobauī.
q̃ crebro euēit vt pua sit ciui-
tas. et hūiores in ea pauci
et inuicibili hostiū angātur
exercitu et obsidione et fame

plius mitis necetur et repē-
te cōtra om̃ suspitioz inē-
ri virū humilē et paupē.
qui h̃ sapiētia. et ciuitis di-
uitibz magnis potētibz et
sup̃bis in piculo positis et
ad obsidionē paucibz cogi-
tat et inquirat et iuēnt quō
de malis eruat citatē. Et ē
migrata homi obluiō. postq;
fuerit liberati et soluti cap-
tiuitas et reddita patrie li-
bertas nemo memit sapiē-
tis illius paupis nemo refert
grās pro salute. s̃ ōnes ho-
norāt diuites q̃ in piculo
nihil subuāre potuerūt. A-
liter. hebreus ita hūc locū
int̃pretatus est. Cuittas pua
homo ē q̃ etiā ap̃ phos mi-
nor mūd⁹ vocatur. et viri i
ea pauci mēbra de quibz ho-
mo ipse cōteritur. Cū autē
venit adūs⁹ eam rex nig-
nus diabol⁹ et quesierit locū
p̃ quē possit irūpē. iuēntur
in ea humilis et sapiēs et q̃
ta cogitatio interioris hoīs
et seruat urbē quē obsessa
ab hostibzangebatur Cūq;
homo de piculo siue p̃scuti-
onis siue angustiarū siue
cuiusq; aduersē rei. atq;
pti fuit ereptus. homo ille
exterior qui inuicibilis ē illius
paupis hoīs et sapiēs non
recordatur interioris homis
nec subdit se cōsilijs aus. sed

tursus sua fruatur libertate
 Alter: Pua ciuitas et viri
 in ea pauci ad cōpationē
 totius mūdi ecclia est. aduer
 sus quā sepe cōsurgit rex
 magnus diabolus nō q̄ mag
 nus sit s̄ quo magnū se esse
 iactitet. et circūdat eā obsidi
 one siue p̄secutiois. siue alio
 angustiarū gn̄e. et inuāt ī ea
 virū paup̄em et sapiētē
 dnm̄ nr̄m̄ ih̄m̄ xp̄m̄. qui p̄
 nobis paup̄ factus est et est
 ipse sapiā. et ille vir paup̄
 liberat urbē in sapiā sua.
 Quonēs vidm̄? sedetē leonē
 in m̄sidys cū diuitibz. hoc ē
 cū senatoribz et p̄ncipibz hu
 ius seculi et aduersū ecclāz
 moliente paup̄is istius sa
 piētia corruisse. Cūqz pau
 p̄ hic vixerit et v̄bs paci fu
 erit reddita vir aliq̄s ei me
 m̄t vir aliq̄s illius m̄ada
 ta cōsiderat. sed totos se luxu
 rie et voluptatibz concedētes
 querūt diuitias que ī neces
 sitate nō liberāt. Et dixi ego.
 melior sapiā sup̄ fortitudinē
 et sapiā paup̄is que desp̄cā
 est. et v̄ba eius q̄ nō s̄ audi
 ta. Quāqz nulli memine
 nt sapiētis illi paup̄is cū
 lēta s̄ oīa. s̄ vnūsi potentia
 et diuitias admirētur. ego
 hī scdm̄ d̄nes sup̄ m̄p̄tatio
 nes magis honoro cōteptam
 sapiētiā et verba que nullus

audire dignatur. **Verba sapi**
 entū in q̄te plus audiūtur
 q̄ clamor p̄ntem habētis in
 stultis. Quēnqz in ecclis
 videtis clamatorē et cū quo
 dā lenocinio ac venustate v̄
 borū. excitare plausus. risum
 erantē audiētes in affectum
 leticie cōtate. scito signū eē
 m̄sapiētie tam eius q̄ loquit̄
 q̄ eorū qui audiūt. Verba
 quippe sapiētie in quiete et
 moderato audiūtur silentio
 Qui vero m̄sapiēs ē q̄uis sit
 potens et clamorē siue sue
 vocis siue ppli habeat attēla
 m̄ates m̄t m̄sapiētes loquit̄
Melior sapiētia sup̄ vasa
 belli. et peccatis vn̄ p̄det bo
 nitatē multā. Nūc q̄ sa
 piētiā p̄fert fortitudi et di
 cit plus eam valē in p̄elis
 q̄ arma pugnātiū. Si v̄
 n̄ m̄sapiens fuit. q̄ p̄ius et
 nihil sit crebro t̄n p̄ illi? stul
 ticiā. opes magnas diuitias
 qz subuertit. Quia vero in
 hebreo p̄t legi. et qui peccat
 in vno p̄det bonitatē multā
 etiā sic scdm̄ ē q̄ p̄t vnū
 p̄ctm̄ multē iusticie retro pe
 teant. et iūce se virtutes se
 qui. et qui vnā habuit ha
 bē d̄nes. et qui in vno pecca
 uit cū oibz vicijs subiace.
Miste mortis polluit oleū
 cōpositiois. Preciosa ē super
 sapiētiā et gloriā stulticia p

ua. Exemplū supioris sen-
sus dedit in quo ait p vnu
stultū multa bona posse sū
uerti. q si malus nixtus sit
bonis cōtaminet pluimos.
quō muscæ si moriātur i vn-
gēto pdant et odorē illius et
colorem. Et quia sepe talli-
ditati est iuxta sapiā et ha-
bet malicia prudētia precepit
vt sapiētia simplicē regram
mxta q sit ai inorētia colūba-
rū. prudētes sim? ad bonū si-
phices ad malū. Et est sens?
Cōuenit iusto parū habere
simplicitatis. et ppt nūmā
patiētiā dū vltionē cōseruat
deo stultū videri q statū se vi-
dicātem sub velamēto prude-
cie et exercere maliciā. **Alit**
Muscæ quē iuxta esaiā pnti-
pātur pti flumīs egypti p-
diūt olei suauitatē in vno q
credētū relinquētes imūdiā
sue odorē atq; vestigia. Ab
his muscis etiā pntēps ap-
pellatus ē demon beelzebub
q mptat a idolū muscarū
aut vir muscarū. a hīs mus-
cas. **Cor sapiētis in dexte-**
ra eius. et cor stulti i sinis-
tra eius. s et in via ai stul-
tus ābulat cor eius inuuit
et dicit oīs insipies est. Et
in euāgelio pāpatur vt nes-
ciat sinistra qd faciat dexte-
ra sapiētis. et qn pcutim?
nō iubem? sinistra genā pau-

tiāi pcedē s alterā. Iustus ai
sinistrā nō habz. s totū i co-
dextrū est. Et ai ad iudican-
dū dñs venit agni stabūt
a dextas. hedi vero a sinis-
tris. Et in ppha scribitur.
Dexteras vias nouit dñs
quē aut a sinistris s pūse
st. Qui ergo sapiēs est semp
de futuro seculo cogitat qd
duat ad dextera. q vero insi-
piens de pnti qd positū est
in sinistra. Quē qdē scuit?
idē phs et poeta ait Dexte-
ra quē magni dñs s me-
nia ducat. ac iter elisū nob
ac leua malozū. excet pe-
nas. et ad impia tartara
ducat. Firmian? q nī m p
claro institutionū suarū
ope. y littere mēuit. et de
dextis ac sinistris. hoc est
de virtutibz ac vicijs plausi-
sime disputauit. Nec pūte
m? hūc sententiā illud ē
cōtrariū in quo dicit Ne de
clines in dextera neq; i sinis-
tra. hic enī dextera ps p bo-
no accipitur. ibi vero nō tā
dextera q declinatio dexte-
accusatur? Ne plus sapia
m? q sapē nos necesse ē q
virtutes in medio st et nūm
ctas omis in vicio est. Sequit
aut vñcul? in quo ait. s et
in via qua stultus ābulat
cor eius indiget et dicit oīs
insipētia ē siue insipiens.

Siquidē et si dixerit sapiēs se
cognoscere nō poterit inuenire.

¶ Qui querit causas rati
onesq; rerū quare hoc vel
illud factū sit et quare mū
dus varijs gubnetur euēti
bz. cur alijs cecus debilis ali
us videns nascatur et san?
hic paupertatem habeat ille
diuitias. iste sit nobil' ille in
gloriosus. nichil aliud pficiat
nisi in sua tm̄ questioe tor
queti. et disputationē pro
tormēto habere nec tm̄ inuēre
qd querit. et cū se dixit cog
nouisse tūc ignoratiōis ha
bere principiu. et in pfūdo
errore versari. Subostendit
tm̄ esse causas rerū om̄i et
iusticiā. quare vnūq; sic
fiat. sed in occulto eas late.
et nō posse ab homibz cōpre
hendi. Om̄e hoc dedi i cor
de meo vt considerare vnū
sa. quia iusti et sapiētes et
opa eorū in manu domini
Et quidē charitatē et quidē
odiū non est cognoscēs homo.
oīa in facie eorū. Et nā hūc
locū symach' manifeste m̄
ptatus est dicens. Oīa hęc
statim in corde meo vt auē
tilare vniuersa. quia et iusti
et sapiētes et opa eorū i ma
nu dei sūt. Et insup neq; am
nias neq; umnias fat hō
sed oīa corā eis macta.
pterea q; oīb euēniāt filia

¶ iusto et iniusto. Porro hic
sensus est. et iā dedi in hoc
cor mai. et scire volui qd deus
diliget quos odiss. et inueni
iustorū quidē opa i mai di
esse. et tamē vtrū amātur
a deo an nō nūc eos scire nō
posse. et ambigui fluctuare
vtrū ad p̄bationē sustineant
que sustentant an ad supplic
um. In futuro igitur scient
et in vultu eorū sūt oīa id ē
an̄cedit eos tū de hac vita re
cesserint noticia istius rei q
tūc est iudiciū nūc certamē.
Et quicūq; aduersa sustinet
vtrū p amorē dei sustineat
vt iob. an p odiū vt plūm
pctōres. nūc habetur mactū
In om̄bz euētijs vn' iusto
et impio bono et malo. mū
do et polluto sacrifici et nō
sacrifici. Sic bon' vt p̄cator.
sic iurās sicut iuramentū ti
mes. ¶ Ea que p se nec bona
nec mala sūt s; a sapiētibz se
culi media nūcipatur quia
equaliter et iustis euēniūt
et iniustis. simplices qsq; con
turbat aut ita euēiant. et
p̄ptea nō putat esse iudiciū
cū om̄ rerū in futuro disc
mē sit. et hic confusa sūt oīa
¶ Quā autē ait. euētijs vnus
iusto et impio. siue angus
tiarū siue mortis significat
euētiū. et idcirco nec chari
tatē dei eos in se nosse. nec

odiu. Sacrificans q̄ et nō sacri-
ficans it̄ que cōtrario emiata
sūt spūaliter accipienda s̄ s̄dm
illud. Sacrificū deo spūs contra-
bulatus. **H**or est pessimū in
 om̄e quod factū est sub sole. q̄
 euētus vnus oibz et cor filioz
 hoīm repletū est malicia. et
 errores in corde eozū in vita
 sua. et post hec ad mortuos de-
 ducit̄. Quia quis ē q̄ cōtēt
in ōnes viuētes. **E**t hoc ap-
 tus more suo m̄p̄tatus est sy-
 mach' dicens. **S**z et cor filiozū
 hoīm repletur malicia et p̄ci-
 tate. iuxta cor eozū vita sua.
 nouissima aut eozū venit
 ad mortem. Quis cū p̄t in sē
piternū p̄seuare viuēs. **S**i
 dem aut sensū s̄ptura repetit.
 de quo paulo ante tractauim?
 q̄ nū oīa equalit̄ veniāt vni-
 uersis. et nullo sit in bonis
 sustinendis malisue discretio
 vel certe equali morte de hoc
 seculo s̄braham. nihilomin?
 erroribz et p̄ciatate et malicia
 repleam̄. et p̄ hec ōnia subi-
 to rapiam̄ interitū. nec ultra
 possum? cū viuētibz habē con-
 sortiu. Vel certe sic. Qm̄ tōes
 angustie et iustos et iustos p̄-
 mūt. idcirco ad p̄ciā homines
 puorantur. Et tū p̄ ōnes cona-
 tus quibz frustra nisi s̄. dum
 ignorāt ad inferna descēdit
Est cōfidentia qm̄ tamis vi-
 uēs melior ē a leone mortuo

quia viuētes sūt q̄ moriūt̄.
 et mortui nesciūt q̄ qd̄q̄. et
 non est eis āplius merces. In
 obliuioē enī venit mēoria eoz.
Sz et dilectio eozū et odiū eoz.
 et zelus eozū iā perit. et p̄s
 nō est eis adhuc in s̄lo in oī
 qd̄ sit sub sole. **Q**uia sup̄
 dixerat cor filiozū hoīm imple-
 ri malicia et p̄ciatate. et p̄
 hec ōnia morte finiri. nunc
 eadē cōplet et repetit donec
 viuūt hoīes posse eos iustos
 fieri. post mortē vero nullā
 boni opis occasiōē dari. **P**̄-
 cator enī viuēs p̄t melior
 esse iusto mortuo si voluerit
 ad eius trāsire vitutes. Vel
 certe ab eo q̄ se nūc in mali-
 cia potētia p̄ciatate iacta-
 bat et mortu? fuit. melior
 p̄t quis paup̄ esse vilissim?
Quare. Quia viuētes me-
tu mortis possūt bona opa
p̄petrare. mortui vero nihil
valent ad hoc adhyre. qd̄ semel
secū tulere de vita. et obliui-
one inuoluta sūt oīa. iuxta
illud qd̄ in p̄s s̄ptū est. Ob-
liuioni datus sū tanq̄ mor-
tui a corde. **S**z et dilectio
 eozū et odiū et emulatio. et
 ōne qd̄ in seculo habē potue-
 rūt hoc mortis finitur adue-
 tu. Nec iuste quippe iā p̄nt
 agere nec petrare nec virtu-
 tes adhyre nec vicia. licet qui
 dā cōtradiciūt huic expositiōi

asserentes etiam post interitum
et ceteris nos posse et detestari:
Et in eo quod nunc aut. et pars
non erit eis adhuc in seculo
in omni quod factum est sub
sole ita intelligant ut dicant
eos in hoc seculo et sub hoc
sole quem nos ceterum nullam
habere curam. habere vero sub
alio seculo de quo saluator
ait: **E**go non sum de hoc mundo.
et sub sole iusticie et non ex
cludi operarios que contendit
postquam de hoc seculo mugier
in et offendere posse creaturas
rationales et primas. **A**lii refe
rebat hebreus visum istum
in quo dicitur melior est canis
vivens super leone mortuo.
ita apostolus suos exponi. meli
ore esse quam vis indoctum et eum
qui adhuc vivat et doceat.
a preceptore perfecto qui iam mor
tuus sit. Verbi causa. ut ca
nem intelligat unumquemlibet de
pluribus preceptorem. et leonem
morse a alium quemlibet propheta
rum. **Q**uia nobis hec epistola expo
sita non placet ad maiora te
dum et chananeam illam tu
dictum est. fides tua te salvam
fecit canem iuxta evangelium esse
dicam. leonem vero mortuum ar
rationalis populum. sicut balaam
propheta dicit. **E**tiam populus ut canis
leonis consurgat et ut leo
exultans. **C**anis ergo vivens
nos sumus ex nationibus. leo autem

mortuus iudeorum populus a domino
delictus. **E**t melior est apostolus deus
iste canis vivens quam ille leo mor
tuus. **N**os autem viventes agnos
camus patrem et filium et spiritum sanctum.
illi vero mortui nihil sciunt
neque expectat aliquid in promissionem
atque mercedem. sed completa
est eorum medicina. neque ipsi mei
nerunt que scire debuerant neque
illorum iam dominus recordatur. **D**ilectio
quoque qua aliqui dominum dilige
bant perierunt. et odium de quo au
dacter loquebatur. nonne odien
tes te domine odium et super inimicos
tuos tabescebam. **N**ecnon
et zelus eorum quem phinees ze
latus est et mathathie irre
muerunt populos. perperam
autem et quod per eorum non est in seculo.
Non enim potest dici per mea
dominus. **V**ade et in leticia pa
ne tui comede et bibe in corde
bono vini tui quoniam iam deo
placuerunt opera tua. **I**n omni
tempore sint vestimenta tua candida
et oleum de capite tuo non
deficiat usque ad eum locum in quo
aut sicut pisces qui tenentur in
captione pessima. sicut volucres
qui capiuntur in laqueo similiter
capient filii hominum in tempore
pessimo. cum ceciderit super eos sub
ito horror. **A**liis de singulis
disputemus brevitati contrigenda
sunt omnia. ut appareat quo
simili sensu dicant. **Q**uia in
superiori capitulo fuerat populus

cutiū. q̄ postq̄ mortui fuerit
hoiēs a corde viuētū extēdāt
et nec dilectōz in eos q̄s habe
at nec odiū scdm̄ poētę. Nul
lū aī vītis certamē et aere
cassis. et quia sub sole nihil
ultra possint: nūc q̄ errore
huānū et cōsuetudinē qua
se ad fruēda hui⁹ seculi bona
iūte hortātur inducit. Alipo
caupatio cētū facit more retho
rū et poetarū dicens. O homo
quia post mortē nihil est. et
mors ip̄a nihil est audi con
silū meū. et dū viuus in hac
breui vita fructe voluptate
vtere dapibz vīno. curas op
prime et intellige qm̄ a deo
tibi donata sūt ad vītēdū. Cā
didis vestibz ornatus īrede
vngētō spiret caput tuū. et
qucūqz tibi placuit semia
rū eius gaude cōplexu. et
vanā hanc et breuē vitā. va
na et breui volūtate purre.
Nihil enī extra hec habebis
āplius quo fruaris. et qdā
qz te delectare p̄t festin⁹ car
pe ne peat. Neqz cū fruola
debes formidare tormēta: qz
singulorū opū l' bonorū vl
malorū apud īferos tibi red
dēda sit ratio. Nō ē est ali
qua in morte sapiā: null⁹
p⁹ dissolutioz vītē hui⁹ sens⁹.
Et hec mqt̄ aliquis loquat
epicurus et aristipp⁹ et sare
nata. et ceterē penides phoz

Ego autē meū diligēt p̄uar
tans iuenio nō ut qdā male
estimat om̄ia fortuitū gen.
et variā in rebz humanis
fortunā ludē. s̄ cūcta in iudi
cio dei fieri. Neqz enī velox
pedibz suū habet cursū puta
re si curat. nec fortis in suo
cōfidat robore. nec sapiēs di
uitias et opes estimet pru
dentia congregari. nec elo
quens et doctus p eloquā
et doctinā ap⁹ pplm̄ iuenire
posse gratiā. s̄ om̄ia fici deo
disponēte. et nisi ille cūcta
suo arbitrio vixerit et edifi
cauit domū. in vanū labo
rāt qui edificat eā. Nisi
ille custodierit ciuitatē in
vanū vigilāt qui custodiūt
eam. Non est itaqz ut illi
putāt vnus euētus i mer
tus vītē huāne status. qā
qn̄ nō estimat ip̄etina mor
te s̄ducti. ad iudiciū dei ve
nient. Et quō p̄stes hamo
capuitur et retibz. et aues
p̄ aere libere laqueo dumi
nesciūt alligantur: sic hoīēs
pro merito suo ad et̄na sup
plina deducētur cū rep̄te
mors venit et iudiciū i eos
qui putabāt oīa merito sta
tu volutari. Hec iuxta eu
sensū quo breuiter volum⁹
vniūsa cōphēdi. Nūc q̄si
nō ex alterius. s̄ ex sua p̄so
na loquat. interpretāda sūt

singula. **V**ade comede in
 leticia panē tuū. et bibe in
 corde bono vinū. quia opla-
uerūt deo opa tua. Quia
 didicisti q̄ morte oīa finia-
 tur. et in īferno nō sit p̄uā-
 ner aliqui ad v̄tutes retur-
 sus. dū īsto seculo es festina
 contende age p̄uāz. dū ha-
 bes temp⁹ labora. libenter
 enī deus suscipit penitente.
 Aliter et simpliat intellectū
 p̄dest. iuxta illud. Siue mādu-
catis siue bibitis siue qd̄ fa-
atis. in noīe dñi facite. Et
 in alio loco. Cū cōsilio vinū
bibe. Nō enī habet veram
 leticiā et cor bonū q̄ creatu-
 ris sup̄ modū abutit. Me-
 lius ē autē sic sentire. Cui⁹
 q̄ placuerūt opa coram deo
 neq̄q̄ potit indigē vero pa-
 ne et vmo qd̄ calcatū ē de
 vmea foreth. Dato itaq̄
 nobis p̄cepto qd̄ dicit desi-
 derasti sapiāz. serua māda-
 ta et dñs tibi mīstrabit eā:
 seruenī mādata et panē et
 vinū sp̄itale iucire poterī
 mī. Qui autē mādata nō
 seruati et in panis et vini
 abūdātia gloriāt. dicit ei
 p̄ esaiā. Ne dicas etiā cog-
 nosco eam. Neq̄ cognouisti
 neq̄ scis neq̄ a p̄ncipio a-
 peruit tibi aures. scio enī
 quia cōtēnēs cōtēnis. Porro
 qd̄ in lxx̄ m̄ptibz dicitur.

Veni comede in leticia panē
 tuū. eius eccl̄astic⁹ vox ē qui
 et in euāgelio loquit. Qui si-
 cit veniat ad me et bibat. et
 in p̄uēbys. Venite et come-
 dite panes meos et bibite vi-
 nū. **I**n om̄i tpe sint vestime-
 ta tua candida: et oleū de ca-
 pite tuo nō desit. **H**abeto
 inquit corp⁹ mūdū et esto mi-
 sericors. Vel ita. Non sit tps
 in quo cārida vestimēta nō
 habeas. Caue neq̄ pollutis
 vestibz induaris. pollis quip-
 pe p̄tōr in vestibz fustis lux
 isse describitur. Tu autē idu-
 ere lucē. et nō maledictionē
 quē sup̄ iudā scripta ē. indua-
 tur maledicōz sicut vestimēto
 Induē viscera mīe benigni-
 tatis hūilitatis. māsuetudis
 paciētie: et cū despoliat⁹ suis
 veterē homīz cū actibz suis.
 induē nouo q̄ r̄nouatur de
 die in diem. **Q**d̄ autē ait.
 et oleū nō de capite tuo nō de-
 sit. sciēdū naturā hāc eē olei.
 vt et lumē alat. et fessorū sol-
 uat laborē. **E**st oleū sp̄itale
 olei exultatiōis de quo scribi-
 tur. **P**pt̄ea v̄xit te d̄s deus
 tuus oleo exultatiōis p̄p̄ti
 capibz tuis. **H**oc oleo vultus
 noster hilarādus est: hoc iēu-
 nātis vngendū caput. quod
 p̄tōres habē nō p̄nt quibz
 dicitur. **N**ō est malagma ī-
 ponē neq̄ olei neq̄ alligatu

mas. Habent enī oleū cōtūū
qd' vir iustus detestatur dīas
Oleū pētōis nō īpīguet m
put meū. hoc oleū heretici
habent. et eo cupiūt decepto
rū capita pīdē. **V**ide vitā
cū muliere quā dilexisti oībz
diebz vanitatis tue que dāt
se tibi sub sole. oībz diebz va
nitatis tue. quia hec est ps
tua in vita et in labore q
tu laboras sub sole. **S**api
entia sequē et sciās et hanc
tibi in cōiugū copula. de
qua in puerbis dicitur. **A**
ma illā et seruabit te. āplex
are eam et arctābabit te. **D**i
es autē vanitatis dies hui'
seculi neq' signit. de quo et
aplius non tacet. **Q**uā aut
vide vitā cū muliere quā
dilexisti ambigue dictū est.
Huic vide vitā et cōtēplare
vitā. et ipse et vxor tua teni.
Nō enī potis sine tali vxore
solus vidē vitā. **H**uic utriq'
considera. et vide. et vitā et
mulierē diebz vanitatis tue.
Et pulchre pcepit ut i diebz
vanitatis nrē verā vitā at
sapiā vxore queram. **H**ec cū
ps nrā est. et hic laboris fruc
tus. si in hac vita umbratili
et veni vitā inuenire valea
mus. **O**mnia que inuenit ma
n' tua ut facias virtute tua
fac. quia nō est opus et cogi
tatio et sciā et sapiā in īfer

no. quo tu vadis illuc. **S**ac
qdaīq' mīr potes. et labora.
quia cū ad inferna descende
ris. locus nō erit pnie. **H**uc
qd' simile et a saluatore pa
pitur. **O**pani dū dies ē. ve
niet nox qn nemo pōt opa
ri. **Q**uā aut aut. in inferno
quo tu vadis illuc. nota ut
samuele q' vere ī inferno
credas fuisse. et ante aduēū
xpī q' ius sacros dōes īferni
lege detentos. Porro q' sacri
post rīsurctōis xpī nequaq'
teneātur in īferno testatur
aplius dīcēs. **M**elius ē dissol
ui et esse cū xpō. **C**ui aut
cū xpō est. utiq' nō tenetur
in īferno. **Q**uērti me et
vidi sub sole qm nō est ve
locū cursus nec fortū plū
nec sapiētū panis. nec pui
dentū diuitie nec sciētū
gratia. **Q**uā tēp' et ciuitas
occurrit oībz his. **Q**ui vī
tus est cōpedibz ferris et g'
uibz plūbi nexibz pgraua
tur. multas enī sedet super
talētū plūbeū. et ī ps loq'
quasi on' graue guate sit
sup me: nō est aptus ad cur
sum illū de quo dicit. **C**ur
sū cōsumam: fidē seruam.
Qui aut leuis ē et aīa ei'
nō aggruatur. et nihilomi'
et ipse absq' adiutore dō ad
calce nō pōt puenire. si et cū
plūi fuit aduersus cōtrās

et quedā verborū inconstātia
dū nō manet in smā s; pu
tat in multiplicatiōe smō
nū effugē se posse peccatū.
Cū enī nec p̄itorū memi
nerit nec futura cognoscat
et in ignorātia et tenebris
volueretur falsā sibi sciām
ip̄omittēs. in eo doctū. in
eo se putat esse sapiētē. si
verba multiplicet. p̄t hoc
et de hereticis accipi q̄ pru
dentū virorū dicta nō ca
piūt. s; se ad disputatiōēs
cōmūtiās p̄parātes. et in
cū et finē loquēdi vani
tate & tumultu errore cō
uoluit. et tū nihil sciunt
loquūt plura que nō no
rūt. **L**abor stultorū affli
get eos qui nesciūt ire in
ciuitatē. **Cū** sup̄iorib;
etiā hos iuge versiculos.
aut gnāliter de omib; stul
tis q̄ ignorāt deū. a specia
liter de hereticis disputātes
lege platōnē. aristotelis e
uolue v̄sutiās. zenonē et
carneadem diligētius it̄i
ere. et p̄babis verū esse qd̄
dicitur. **L**abor stultorū affli
get eos. Veritatē quidē illi
om̄ studio quesierūt. s; q̄a
nō habuerūt ducē et p̄ciu
ū itineris. et huānis sensi
bz rati s̄t cōphendē se posse
sapiāz. ad ciuitatē mīme
puenerūt. De qua in ps̄

dicatur. **D**ne in ciuitate tua
imāginē ip̄orū ad nihilū
dissipabis. **O**ēs ei vmbrae
et diuersas imāgines atq;
p̄sonas quas sibi in varijs
dogmatib; induerūt. in vr
be sua dñs dissipabit. De
qua et alibi scribit. **F**lūm̄s
impet; letificat ciuitatē dei.
Et in euāgelio. **N**ō p̄t ab
scondi ciuitas sup̄ montē
posita. **E**t in esaiā. **E**go ci
uitas firma. ciuitas que
oppugnat. **S**iquidē hanc
veritatis et sapiē ciuitatē
cū firma sit et robusta. oēs
et sapiētes seculi et heretici
ip̄ugnare conātur. **E**t qd̄
de phis dixim; hoc idem
etiā de hereticis sentiendū.
q̄ frustra laborēt et affli
gātur in studio sc̄pturā
cū ambulet in deserto et ci
uitatē iuenire nō valeant.
De quorū errore et psalmis
ta cōmēorat dicēs. **E**rraue
rūt in deserto et iniquosa.
viā ciuitatis et h̄itatiois
eius nō iuenerūt. **T**e tibi
terra cui; rex adolesces. et
p̄ncipes tui mane come
dūt. **B**eata t̄ra cui; rex fi
lius igenuorū. et p̄ncipes
in tpe comedūt i fortitudi
ne et nō in cōfusioē. **V**i
detur quidē ip̄obare iuue
nū p̄ncipatū. et luxurio
sos iudices cōdēnare. q̄ i al

tero p etatem sit ifirma sapi-
 pientia. in alijs etiā matu-
 ra etas delicias enervetur
 et cōtratio probare pñci-
 pē bonis moribz et libera-
 liter institutū et eos iudi-
 ces p̄dicare. q̄ nequaq̄ vo-
 luptatē negotijs ciuū p̄se-
 rant. s̄ post multū laborē
 et administratiōz rei publicę
 cibū capē q̄ necessitate cō-
 gantur. Verū mihi sacra-
 tius quid latē videtur in
 lra q̄ iuuenes dicātur in
 scriptura q̄ a veteri aūte
 desistūt et cōna pñti p̄ce-
 cepta cōtēnūt. qui neglō
 mādato dei cupiūt statu-
 ere traditiōes homī. De
 quibz et in easo esaiā isra-
 heli dñs cōminatur eo q̄
 noluit aquas siloe que
 vadūt cū silentio. et vates
 piscinas euerit. eligēs sibi
 fluēta samarię et gurgites
 damasce. Et dabo inquit
 iuuenes pñces eoz. et il-
 lusores dñabūt eis. Lege
 daniel et vetustū dierū in-
 ueies dei. Lege apocalipsi
 iohānis. et caput saluato-
 ris cādidū vt nūc et quasi
 lanā albā reperies. Jeremi-
 as q̄ q̄ sapiēs erat. et annū
 eius i sapia ip̄tabāt p̄hi-
 betur iuuenē esse se dicē. Ve-
 ergo t̄re au? rex ē diabolus.
 q̄ semp rerū nouari cupid?

etiam absalō adūsū pñte
 rebellat qui iudices et pñ-
 cipes eos h̄z q̄ amāt huius
 seculi voluptates. q̄ anq̄
 dies mortis adueiat dicit
 Māducem? et bibamus
 tras enī moriem. Contra.
 beata terra ecclē tu? rex
 xp̄is est filius ingenuoz
 De abrahā et isaac et iacob
 pphaz q̄ et satorū omī s̄r-
 pe descendēs quibz p̄tū nō
 fuit dñatū. et ob id vere
 fuerūt liberi. ex quibz na-
 ta est vgo liberior s̄a ma-
 ria nullū h̄ns fructū nul-
 lū germē ex latē. s̄ totus
 fructus eius erupit i florē
 loquēte dñō in cāntico cāti-
 corū. Ego flos cāpi et lilū
 cōuallū. Pñces q̄ eius
 s̄ apli et s̄cti qui regem
 h̄nt filiū ingenuoz filiū
 libere. nō de ancilla agar
 s̄ de saxe libertate gñati.
 Nec comedūt mane n̄ ve-
 lociter nō ei querūt i pñti
 s̄cō voluptate. s̄ tpe suo mā-
 ducabūt cū itributiōis tps
 aduenit. et māducabūt i
 fortitudiē et nō in cōfusiōe
 De bonū pñtis seculi cōfu-
 sio est. futuri p̄petua forti-
 tudo. Tale quid et i esaiā
 dicitur. Ecce qui seruiunt
 mihi māducabūt. vos at
 esuriētis. Et iterū. Ecce q̄
 seruiūt mihi letabūtur.

vos autē pudebitis. **I**n
 pigritie humiliabit contig-
 natio. et in infirmitate ma-
 nuū stillabit domus. **D**o-
 m' q' nra que cū statu ho-
 mis erecta est. et habitatio
 quā habem' in celis. si pi-
 gri sum' et ad bona opa
 tardiores humiliabit. et oīs
 cōtignatio que debet cul-
 mē portare sublimē. ad ter-
 rā corruēs hitatorē suū
 opprimet. **C**ūq' auxiliū ma-
 nuū virtutūq' torpueat o-
 nes desup tēpestates et nē-
 nymboz ad nos turbo p-
 rūpet. Porro qd' in vno
 hominē intēptati sum' me-
 lius p't sup ecclāz accipi.
 q' p negligentia pncipiū
 oīs eius corruat altitudo.
 et ibi viciozū illecebre sūt
 ubi regimē putabat esse
 virtutū. **I**n visu faciūt pa-
 nē et vinū vt epulētur vi-
 uetes. et argēto obediēt
 oīa. **E**stimo ex supiori-
 bz pendē qd' sequitur. **I**n
 pigritia enī et seordia ma-
 gistroz humiliari ecclāz et
 culmē eius cōcidē. et tigna
 pplū sup exposuim'. **N**ūc
 ergo de eisdē ingris loqui-
 tur. **E**t quia iussus fuit ac-
 cusare eos cur tacerēt et nō
 vterent ingroꝝ officio. et
 epī et pbrī in ecclā consti-
 tuti nō laboraret in sermōe

et doctrina qd' et tytus cōmo-
 netur facē vt faciat et thi-
 motheo p'ceptitur ne gram
 negligat quā p ipositionē
 man' accipat. s' in eo se q-
 timaret pbrōs et epōs vt
 salutaria accipnt et multi
 p'ceptores honorē duplicē
 quēerēt q' laborantibz in doc-
 trina et sermōe debetur.
Nūc ecōtrario accusat eos
 qui loquūt quidē in ecclā
 et docēt pplōs. s' ea docent
 que pplū audire delectet
 q' p'ctōrē palpet in vicio.
 et strepitus cōtet audien-
 tū. **N**ōne qm' in ecclā las-
 ciuit oratio. et bñtudinē et
 regna gloriū mltitudi pol-
 licetur videtur tibi in visu
 panē facē. et vinū ad leti-
 ciā misce vinctū. **S**ive q'
 ipī qui docent diuicias et
 cibos et opes p delectabilia
 pmissa cōquirāt. siue q' ec-
 clēsiē panē q' panis lugētū
 est et nō ridentū. bñ quip-
 pe lugētes qm' ipī ridebūt.
 in leticia gaudioq' cōfici-
 at. **Q**d' aut sequit. pecu-
 niē vel argēto obediēt oīa.
 dupliciter est accipiendū. vel
 ipōs doctores postq' adula-
 tiōē ditati sūt rgnū in pplōs
 exerta vel certe q'a argētū
 p sermone semp accipitur.
 doquia ei dñi eloq'a casta
 argētū igne examiatum

mli

phatū terre purgatiū septu-
plū. hoc asseuerat qd docē-
tie et vborū sit fronde cōpo-
sita facile vulgus cedat ig-
nobile. **Aliter.** Qui habet
apud se sponsū et ppter ea
lugē et ieiunāē phibent
in risu faciūt panē. a quo
risu et isaac nomē accepit
et in leticia viuētū vinū
parat. **Omnes** ista q vir
factus. qui ut xp̄s pcepit
mgt̄ et lē qd in risu et in le-
ticia panē facit et vini po-
cula mīstrat in gaudio. **Ar-**
gentū qd cui obedūt omnia
quicq̄ illa de euāgelio et du-
o et vini pūssamulie s̄ ta-
lenta et decē minas que ser-
uis in negotiatioē credūt.

In mēte tua regi ne de-
trahas et in secreto cubicu-
li tui ne maledixeris diui-
ti. quia volucres celi porta-
būt vocē et habētes pēnas
ānuāciabūt verbū. **Et** sim-
plex p̄ceptū edificat audie-
tes ne in ira et furore supati
in maledēm et in detractio-
nē regū et p̄ncipū p̄cipa-
m. quia cōtra spē mterdū
euenit ut his quibz male-
dixim? nūciatur et iurim?
piculū imōdēratione ligue.
Ad aut aut aues celi ause-
rēt vocē et h̄ pēnas ap-
nūciabūt verbū hypbolice
intelligēdū. quō solem? dīcē

etiā ip̄os pietes quibz con-
fys loquim. que audierit
nō relatueros. **Sz** melius est
sic audire p̄ceptū ut scia-
m? nobis esse mādātū nō
solū cōtra xp̄m nihil temē
loquēdū. verū etiā in ar-
chanis cordis qn̄ varijs
tribulatioibz coactam nihil
blasphemū nihilq̄ impiū
sentiedū sit. **Et** quia dilcōz
quā xp̄o exhibem? debem?
et p̄mo. Diliges quippe do-
minū deū tuū et p̄mum
tuū sicut teipm. etiā hoc
iubetur ne post regē de sac-
tis qd facile detrahā? et
eos quos videm? scā sapi-
entia vūitibusq̄ dūctos
ligue mordacitate rodā?
quia āgeli qui t̄ā artuāt
et s̄ āmīstratorū sp̄s. et i-
zacharia loquit. artuim?
terrā. et ecce oīs t̄ā habita-
tur et silet. admīstar auu-
nā vba et cogitatioēs ad
celū p̄ferat. et qd clā cogi-
tamus dei sciām nō latē.

Mitte panē tuū sup fa-
ciem aque. quia i multi-
tudīe dierū iuenies aum.
Ad elemosinā cohōta-
tur. qd om̄i petenti dandū
sit. et mdiscrete faciēdū bñ
Quō enī qui sup irrigua
semitat fructū semētis ex-
pectat. ita qui largit̄ egen-
tibz nō granū semis s̄ ip̄

libz largiuntur. Et tu quasi
lignū q̄ius longeu? sis non
eris in ppetuū. s̄ subita ut
ventorū ita mortis tēpesta
te subuersus ubiq; cecidis
ibi manebis. iugit pmane
bis. siue rigidū et truce siue
demēte et misericordē vltimū
temp? iuenit. **Aliter.** Dicit
in psalmo ad dñm. Veritas
tua usq; ad nubes. et in esa
ia petanti deus vmeq; cō
minatur. **Adābo** nubibz
ne pluāt sup eam h̄ybrem
Nubes igitur s̄ pphete et
ois vir factus. q̄ ai plures
in corde suo cōgregauit dis
aplmas. tūc valebit p̄cep
ta pluerē doctrinā et dicē
Expectetur sicut pluuia ser
mo meus. et effūdāt sup
terrā h̄ymbzē ad quā dictū
est. **Audiat** tra verba oris
mei. **Qd** aut sequit et si ce
cidit lignū ad austrū aut
ad aquilonē. in loco ubi ce
cidit ibi erit. illud de aba
cuk sumam? exēplū i quo
scribitur. deus de theman
veniet qd̄ aly m̄p̄tes edi
derūt. deus ab austro veni
et. **Quātū** ergo estimo sēp
in bonā ptem auster acci
pitur. **Vnde** et in cātico cā
ticorū dicitur. **Exurge** aq̄
lo. hoc ē recede et abi. et ve
ni auster. **Lignū** igitur qd̄
in hac vita corruerit et cō

ditione mōilitatis fuit tē
sū. aut petauit ante dum
staret et in borez pte pos
tea ponitur. aut si dign? **austro**
fructus attulit. in
plaga iacebit australi. n̄
est aliqd̄ lignū qd̄ nō aut
ad aquilonē sit ā ad aus
trū. **Hoc** idem sigt et illud
qd̄ scriptū est. **Dica** aq̄loī
adduc. et affricō noli phi
bere. **Quāq;** enī austro ā
orientali vento p̄apitur
ut adducat. quia ap̄ alias
plagas esse eob oportet. et
q̄ ad oriētē et ad austrū
postea deducatur. **Aquilo**
igitur ad austrū dicit ad
ducit et affricō ad orien
tem h̄itantes suos. **Nec** ā
possit proficē. si in p̄stis
nis sedibz p̄seuerēt. **Qui**
obseruat ventū nō sem
nat. et q̄ aspiciat nubes nō
metet. **Qui** cōsiderat
cui bene faciat et nō om̄
petenti se tribuit. sepe p̄e
terit eum q̄ meretur acci
pere. **Aliter.** **Qui** tñ eo
tpe verbū dei p̄dicat. quo
p̄lius libenter auscultat
et secūda aspirat aura tu
moris. sator negligēs ig
nau? agricola est. **Istis**
enī p̄sp̄eris dū nescimus
aduersa consurgit. s̄ op
tune importune suo tēno
re dei sermo est p̄dicand?

hic sensus est. Stultus ut ipse peccat sperat oēs pccō res simulit. atq; ex suo inge nio vniūso iudicat. Dem q; symach? ita mīptat? qst. Sedet in via stultus cū ā bulat ipē mīspiciēs suspici tur de oibz quia stulti sūt. Ixx vero alii fecē sensū q' dicerent ōnia que mīspi cis cogitat esse vanissia. **S**i spūs p'tatē hntis as cenderit sup te. locū tuū ne dnmiseis. quia sanitas re quiesce facit pccā magna. **P**rinapē mūdi istius et rectorē febrariū. et opā tē in filijs diffidēcie cui? et apls memūt. nūc scptura sigt. **Q**u si in cor nostrum ascēdit. et anim? male co gitatiois vuln? accepit. nō debem? locū ultra tribuē. s; pugnare cōtra cogitatioz pessimā et liberae nos a pccō maxio. ne scilicet cogi tationē ope cōpleam? **Q**uā aliud ē cogitatioē aliud ope peccare. De quo grādi pec cato et in ps sribit. Si mei nō fuerit dnāti tūc imacu latus ero et emūdabor a delicto maxio. Symachus vbiū hebraicū mareth. qd' oēs tormor. hoc ē sani tatē vel curatioz similitet mīstulerūt mīptatus ad sensū ē et ait. Si spūs pā

apis irruet tibi de loco tuo ne recedas. quia pudicitia cōpmittit pccā magna. Id ē si titillauit diabol? mentē tuā. et te ad libidmē conai tauit. ne sequaris cogitati onē pessimā et blādientē voluptatē. s; sca fortis et ri gidus et frigore castitatis flāmā voluptatis extigues. **H**ebraeus in hoc loco tale nes cio quid suspitatus ē. Si aliquā in mūdo acceperis dignitatē et ordiātus fuis maior in pplis. noli relin quē pōra opa tua. et anti quarū vītutū ne incipias obliuisci. laborēq; pristinū nō habē. quia pccōrū tuoz remediū ex cōuersatioē bona nascitur et nō ex supflua et tumēti dignitate. **E**st ma lū qd' vidi sub sole quasi ig norātia egrediēs a facie po tentis. dari stultū in subli mitatibz magnis. et diuites in humili sedentes. Vidi ser uos in equis et pīcipes ā bulātes qī seruos sup terrā. **P**ro eo qd' nos posuim? quasi ignorātia egrediens a facie potētis. aquila et thecodon et lxx mīptati sūt quasi nō spōtaneū. id est aetkoyon a facie pīcipsis. Cui subiectēs symach? ait. positū stultū in sublimita te magna. diuites autē sede

huiles. Et hac ergo iniquita-
tem se in seculo prosperasse co-
menciat q[uod] videtur iustitiam dei i[n]
esse iudicium siue p[er] ignoranti-
am siue absq[ue] eius fieri vo-
luntate. ut vel i[n] mudi istius
ptatib[us] vel in eccl[esi]e p[ri]ncipa-
tu sepe hi q[ui] diuites i[n] sermone
sunt atq[ue] sapientia diuites etia[m]
in actib[us] bonis sedent ignobi-
les. et imprudēs quisq[ue] i[n] ec-
clesia teneat p[ri]ncipatu[m]. hoc
autē fieri a vultu ei[us] q[uod] in secul-
lo habeat ptatē dū potentes
quosq[ue] et doctos viros p[ri]mat
nec eos in p[ro]p[ri]is appare p[ro]mut-
tat. illos vero q[ui] sūt eē im-
prudentes in eccl[esi]is faciat
esse maiores. ut t[er]ti a t[er]tis
ducantur in foueā. In hūc
sensū facit et illud q[uod] sequi-
tur. Vidi seruos sup[er] equos
et p[ri]ncipes abulantes q[uam] ser-
uos sup[er] terrā. q[uod] hi q[ui] serui
sūt vicioz atq[ue] peti. siue tam
huiles vt serui ab oib[us] com-
putentur subita a diabolo
dignitate p[ro]flati vias pub-
licas miscent et nobil[is] quis-
q[ue] vel prudēs paupertate op-
pressus gradiatur itine of-
ficioz seruoꝝ. Hebreus po-
tentē et p[ri]ncipē a cui[us] facie
ignoratio videtur egredi. de-
um exposuit. q[uod] putet hoīes
in hac equalitate rerū illū
nō iuste et vt equū ē iudi-
care. Porro aliq[ui] cū sup[er]iori

bus estimat uigendū vt ip-
se sit potēs de quo ante hos
versus dicitur. Si spūs p[er]tā
tē h[uius]m[od]i ascēdit sup[er] te loci-
tū ne deseras. Nō simus
itaq[ue] tristes in hoc seculo. si
humiles esse videam[ur]. scietes
a facie diaboli et stultos sub-
leuari et diuites deici. ser-
uos insignia habē domioꝝ.
et p[ri]ncipes seruoꝝ ingredi
vilitate. Notandū autē q[uod]
et hic equ[us] in bonā p[ar]tem
accipitur vt ibi. et equita-
tio tua salus. Qui fodeat
foueā mādrit in ip[s]a et qui
dissipat sepē mordebit eum
serpens. Ex p[ar]te simplex
ex p[ar]te mysticus itell[ig]is est.
Siquidē et alibi ip[s]e salomō
ait. Qui statuit laqueū
p[er]ietur in eo. Et in p[ar]te septio.
laqueū aperit et effodit eum
et mādrit in foueā quā fe-
cit. Depis autē marenq[ue] co-
uulsio. eccl[esi]astica dogmata
sūt et institutio ab apl[ic]is p[ro]-
phetisq[ue] fūdata. que qui dis-
soluit et voluit p[er]ire in eo
ip[s]o q[uod] negligit a serpente
p[er]ititur. De quo serpente
et in amos scriptū est. Si des-
cendit in ifernū mādabo
serpenti et mordebit eum.
Qui subtrahit lapides do-
lebit in eis. et qui scindit
ligna p[er]ditabitur in eis.
Voluit et in esaiā facti

lapides sup terrā. Nō enī fir-
mā stationē in ea cōstituit
s̄ p̄terit et semp ad alio-
ra nitentes hinc abire festi-
nāt. De his viuis lapidibz
et in apocalypsi vrbis salua-
toris extruitur et eccl̄az edi-
ficari apl̄us nō taret. Si
quis igitur hereticā arte per-
uersus de eccl̄astica edifica-
tione istos abstulerit lapides
vnde et signāter aq̄la et sy-
mach⁹ pro eo qd̄ nos posui-
mus. q̄ subtrahit lapides do-
lebit in eis. dixerūt q̄ trans-
fert lapides dilacerabitur i
eis. postea tormēta patiet.
Quia vero absolute sc̄ptum
aut q̄ subtrahit lapides siue
q̄ trāsfert lapides. et nō ob-
icit bonos siue malos. p̄te-
ra et ecōtrario intelligen-
dū q̄ eccl̄asticus vir. ep̄us
videlicet et p̄bri iux māda-
tū lauitia de leprosa domo
lapidē abstulit in puluere
et cinere cōterendū. dolebit
in corpō q̄ de eccl̄ia xp̄i la-
pidē auferre cogatur dicēs
s̄m apl̄m. flete cū flentibz
luge cū lugentibz. et q̄s ifir-
matur et ego nō infirmor.
Ligna q̄ sc̄ndēs piculabit
in eis. hēta ligna infuc-
tuosa s̄t et saltus absq̄ vti-
litate pomorū. Vnde et in
templo dei phibetur plan-
tare nemus. et vana folio

tū id est vborū tm̄ sonātū sp̄-
ritū vmbraula. Quis i-
gitur sit prudēs et doctus vir
qui in glapio sermonis sui
hec ligna cōdat piculabit
in eis nisi diligētē attendat.
maxiē si ei hoc qd̄ sequitur
acciderit. Si retusū fuit fer-
rū et faciē eius turbauit id
est. si disputatio eius ifirmi-
or fuit iuenta. nec acumen
habuit quo cōtraria queq̄
feret. s̄ p̄ncipale cordis sui he-
betetur in p̄tem trāsit ad
uersā. et confutibit eū fortitu-
do p̄uersa. hoc ē enī qd̄ hē-
m̄ptes trāstulerūt. et fortitu-
die cōfortabitur. et supflua
robusta sapiā incipiet iquit
fortitudiez. incipiet habē sapiāz
que supflua est et nō adui-
uat possidētē. Si retusū fuit
ferrū. et hoc nō vt pius s̄ con-
turbatū erit v̄tutibz corobo-
rabitur et reliquū fortitudis
sapiā est. Si se m̄gt aliquis
vidit p̄ negligētia amississe
sciām sc̄pturaz. et acumē
ingenij eius fuit obtusum.
et turbatus neq̄q̄ māserit
qualis esse iā experat. enāt
quippe m̄dū vt cū modici
sciē quis habet. datus i sup-
bia discē desistat et legē. et
paulatim ex eo q̄ ei nihil ad-
ditur subtrahatur et vacuū
disciplinū pectus imaneat.
ferrūq̄ qd̄ acutū fuerat he-

l'aple

betetur. Quia enim et desidia
quasi quedam metus tibiigo
est. Si igitur quis hoc passus
fuit. non despet remedium sani-
tatis sed vadat ad magistrum et
rursus instruat ab eo. et post
laborem et industriam sudoremque
numquam valebit sapiam capere
quam amiserat. Et hoc est quod
in hebreo signatiuss dicitur.
Fortitudinibus corroborabit id est
labore et sudore et industria.
et cotidiana lectione. sapiam
consequetur et fortitudo eius
habebit hunc finem ut accipi-
at sapiam. **S**i momordit
serpens in silentio. et non am-
plius habet linguam. **D**uplex
hic sensus est. Et serpens et de-
tractor eagles est. Quomodo enim ille
occulte mordet venenum in se-
rit. sic et iste clam detrahens
virus peccatoris sui effudit in
semita et nihil habet amplius a
serpente. Cum enim lingua hominis
ad benedicendum et ad edificandi-
onem proximi sit creata. ille
eum serpenti equale facit. dum
morsibus eius in puerum ab-
utitur. Aliter. Si quem serpens
diabolus occulte momordit
et nullo consilio eum peccati vene-
no inficit. si tamen quod percussus
est. et non egit penitentiam. nec vuln-
us suum fuit vel magistro voluit con-
fiteri. magister et fuit quod linguam
habet ad curandum. facile ei pro-
desse non poterit. Si ei erubescit

erat egrotus vulnus medico con-
fiteri. quod ignorat medicina
non curat. **V**erba oris sapi-
entis gratia. et labia insi-
pietis precipitabunt eum. **S**til-
licia si sua esset rusticitate
contenta minus habet mali.
Nunc vero contra sapiam bel-
li gerit. et quicquid prudentie
in docto viro vidit. zelo su-
mulata non recipit. loqui-
tur enim vir sapiens verba sancte
verba gratie. que utilitate pos-
sint prebere sapientibus. et labia
stulti non ita suscipiunt que
dicuntur ut dicta sunt. sed con-
trario virum prudentem supplere
conatur et sui simile
facit. et reuera precipitatur
vir sapiens quoniam in aurem lo-
quitur imprudentem. et verba eius
in pseudo ut ita dicta sunt
gite pereunt. Unde beatus
quod in aure loquitur audientem.
Intium verborum eius insipi-
entia. et nouissimum oris eius
error pessimus et stultus multi-
plicat verba. Ignorat homo
quod sit quod factum est. et quod fu-
turum est post eum quod annu-
ciabit ei. **A**d huc ei de stul-
to disputatio est cuius labia
precipitant sapientem. siue uir
aliam interpretationem stultitiam
corruere faciunt. et intium ser-
monis eius et finis stulticia
est et error pessimus. Siue ut
symachus transulit. tunc

non fidei tpe aduersarii nu
bui consideranda tempestas.
de qua in puerbys dicit.
Sicut pluuia vehemens et
mutilus sic qui delinquit
sapientia et impietate lau
dant absq; consideratione. Er
go nubui et timore vtor
in medijs tempestatib; se
minadu est. nec dicendu
illud temp; comodum. hoc
mutile. cu ignorem? que
via et que voluntas sit un
versa spūs dispēantis.

Quomodo nō cognoscas tu
que sit via spūs et sicut
ossa in utero pregnatis sic
nascet opa dei qui faciet o
nia. Sicut nescis viam
spūs et aie ingrediētis in
puilu. et ignoras ossu et
venaru varietates in ve
tre pregnatis. quō ex vili
demeto corp; homis i di
uersas effigies artusq; va
rietur. et de eodē semine
aliud mollescat in carni
bz. aliud duretur in ossib;
aliud in venis palpitet
aliud ligetur in nervis.
ita qui dei opa scire nō po
teris qui factor est omn.
Ex quo docet cōtraria nō
timēda nec temē de ven
tis et nubib; quas sup dix
im? iudicadu. cu suo teno
re et cursu debeat sator p
gere. et cunctū dñi finē re

seruare. Nō est enī volētis
neq; curretis: s; miserēns di.

In matutino semina se
mē tuū et ad vespam ne
dimittas manū tuā. qm
nescis quid placeat hoc an
illud. et si utriq; quasi v
nū bonū est et dulce lumē.
et bonū oculis videre solē.
Quia si ānis multis vix
erit homo in oib; his lete
tur. et memineit dies tene
brarū quia plurime erūt.
Omne qd veturū est vai
tas. Ne eligas cui bene
facias. s; et cū benefeceris
nūq; a bono ope desistas.
Matutina iusticiā semp
inueniat et vespere miseri
cordia sol ortus accumulet.
Incertū est enī qd op? ma
gis placeat deo. ex quo tibi
fructus iusticie pparetur.
pōt autē accidere vt nō v
nū. s; utriq; placeat deo.

Aliter. Et in adolescētia et
in senectā equus tibi labor
sit. Nec dicas. cū potui labo
raui: debeo in senectute qē
rere. Nescis enī utriū i iu
uētute an in etate longe
ua placeas deo. Nec pdest
adolescētie frugalitas. si
senectā ducatur in luxu. In
qua enī die iustus erraue
rit. veteres cū iusticie a mor
te liberae nō poterūt. Qz si
iuxta utraq; impietioz sp

benefecis et in omni etate eam
lem cursu habuisti videbis
deum videbis patrem lucem dul
cissimam. videbis christum solem
iusticie. Porro et si multas
annis vixeris et omnia bene
habuisti vel bona opera prope
trauisti et scieris te semper esse
morum et ante oculos tu
os tenebrarum semper visetur
aduertus. prout quia fluxa
fragilia et caduca continent
Hymachius? fine huius? fine ita
interpretatus est. Si annis mul
tis vixit homo et in omnibus
letus fuit recordari debet
et dies tenebrarum quia multum
erunt in quibus omnibus eueniet
esse desine. **Aliter.** Respondit
in alio scripture loco deus
dicens. Dabo vobis pluviam
temporaneam et serotinam. veterem
salutem testamentum et novum.
et in utroque hymbre vos
rigabo. Unde et nunc amonem
ut sic legamus veterem
legem ne euangelium contemna
mus. sic queramus spirituale
in veteri testamento intelli
gentiam ne in euangelistis
et apostolis hoc tantum putemus so
nare quod legitur. Ignora
mus enim nos in quo magis
sciamus nobis a deo tribuat
et gratia. felicemque cum esse qui
utrumque in corde sociavit et qui
vnum corpus effecerit. quod qui
fuit consecutus videbit lucem

videbit christum solem iusticie et
si annis plurimis vixerit in
summa leticia et delectatione
versabitur huius sanctam scrip
turam. et magis ad hunc
laborem recordatione scripture
futuri iudicii compelletur.
quia propter tenebras temporis
adueniet et eterne pene
parabuntur eis qui non semina
uerunt mane et ad ves
peram. et nequaquam utrumque
sociavit nec viderunt lucem
neque solem unde ipsum lumen
egreditur. **Et** etate iuuenis
in adolescentia tua et in
bono sit cor tuum in diebus
iuuentutis tue. et ambula in
vires cordis tui et in manu
tuorum oculorum tuorum. et scito
hoc. **quia** super omnibus
his adducet te deus in iu
diciu. **Et** repelle iram a cor
de tuo. et aufer malitiam
a carne tua. quia adoles
centia et stulticia vana
est. **Et** memeto creaturis
tui in diebus iuuentutis tue
antequam veniat dies malicie
et appropinquet annus in quibus
dices. Non est mihi in illa
voluntas. **In** hoc capitu
lo diuersa omnia explana
tio fuit. et tot sine pene
quod homines. quia vnum loquum
est operationes omnia reuere
et argumenta quibus sententias
suas apparere voluerunt.

explicare. Et perit ad hu-
 ius voluminis finem. Suffici-
 at prudentibus significasse quod
 senserit et quasi in quadam
 breui tabella situs promissae
 terrarum totiusque orbis ~~per~~ vastitate
 et ambitum oceanum an-
 gusta monstrasse compendio.
 Hebraei ad israhel estimant pro-
 phetiam mandati. aut precipitur
 ut feruatur diuinitas suis.
 et antequam ei tempus captiui-
 tatis adueniat et adoles-
 centiam senectute commutet
 quod delectabile vel iocundum
 tamen cordi quam oculis appueit
 eo dum in promptu est abu-
 titur ita tamen ut se nouerit
 in omnibus iudicandum. et tam
 cogitationes malas quam libi-
 dines fugiat. sciens stulti-
 tiam adolescentie copula-
 tam recordeturque spiritus crea-
 toris sui. antequam dies babilo-
 nie ac romane captiuitatis
 adueniant in quibus habere
 non poterit voluptatem. Et
 tunc hunc locum ab eo quod ait
 antequam tenebrescat sol et lu-
 na et stelle usque ad eum lo-
 cum in quo scriptura comen-
 rat et conuertetur puluis
 in terram ut erat. et spiritus
 reuertetur ad deum qui dedit
 illum super statum sue condi-
 tionis explanat. que quia
 ut super diximus lacrimosa
 est et plura. scietur a nobis.

brauter tangentur. Letare
 ergo in iuuetute tua o israhel
 et fac illa vel illa de quibus
 iam dictum est. antequam captiui-
 tas ueniat et a te tuus ho-
 nor recedat et gloria et iu-
 dices et facti tui quod in sole
 et stellis et luna intelligi
 voluit auferatur. antequam ve-
 niat nabugodonosor siue ty-
 tus vespasianus filius. ac-
 tus a prophetis. et eorum vati-
 cinia compleantur. in die
 qua angeli qui templi sunt pre-
 sides recedent et turbabun-
 tur robustissimi quique in
 exercitu tuo et otiosa erunt
 eloquia magnorum et prophete
 qui de celis solebant visionum
 suarum lumen accipere. contine-
 brescant. quoniam claudetur tem-
 pli ianua et humiliabitur
 iherusalem et caldeus ueniet
 et quasi citius volucris.
 ita ieremie vocibus puoti-
 tus. et conticescent filie cantici
 in templo psallentium chori.
 illo tempore quoniam ueniens hie-
 rosolyma ipsi quam hostes dei mag-
 nitudine premittet. et in via
 dubij senacherib interitum
 formidabit. Hoc enim dictum
 putat. et ab excelsis timebit
 et formidabit in via. In
 illis diebus florebit amigda-
 lum ille baculus et viga quam
 ieremias in prophetie sue vi-
 dit exordio. et impinguabitur

locusta nabugodonosor cum
suo exercitu. et dissipabit
capparis amicitia dei cum
isrl. **Q**uid autem sibi cappa-
ris vidit cum de singulis expe-
rim? dice explicabit pleni?
Hoc autem totum eueiet isrl
quia abitur? est homo in do-
mu eternitatis sue. et a psi-
dio eius deus ad celestia re-
uersur? Quo abeunte in ta-
bnaclum suum accubuit in
platea flentes atque plange-
tes hostium obsidione valla-
ti. **L**etare ergo isrl in iuue-
tute tua antequam culpatur
funiculus argenteus. hoc est
donec gloria vestra vobiscum
est. antequam reuertatur tinea
aurea. id est antequam archa tes-
tamenti auferatur prorsus
coteratur hydra ad fontem
et conuoluatur tota super la-
cum. id est donec in sancta sanctorum
precepta legis et spiritus sancti
gratia est. **E**t antequam reuerta-
ris in babilonem unde lu-
bis egressus es abrahæ. et
mapias in mesopotamia
conteri. unde quodam profecto
es. omnesque gratia prophetie qua
quodam fueras inspiratus
reuertatur ad datorem suum.
hec iudei adusque hodie edis-
serunt. et ad personam suam in-
telligentiam huius capituli tra-
hunt. **N**os autem ad superius
disputationis ordinem reuertemur

tes singula conabimur ex-
plicare. **L**etare iuueis in
adulescentia tua et in ho-
no sit cor tuum in diebus iu-
uentutis tue. et ambula
in vijs cordis tui et in as-
pectu oculorum tuorum. et sa-
to super omnibus. quia adducet
te deus in iudicium. **D**ixe-
rat lucem mundi huius esse
dulcissimam et letari debere
homines in diebus vite sue.
omnes studio carpe voluntate.
et migrare noctem mor-
tis eternam alibi paratum. quoniam
non liceat postea congregari
et quasi umbram uniusa-
que habuimus? **P**ertransire
fructus ergo homines cohorte-
tur et dicat. **O** adolescens
antiquus tibi senectus et mors
migrat letare in iudicio
te tuo. et quicquid tibi corde
bonum aspectu iocundum in-
detur assume fructu ut
libet mundi rebus. **R**ursus
ne putaretur hec dicens
homines ad luxuriam pro-
care et in epicuri dogma
corruere. suspiciorum hanc abs-
tulit inferens. **E**t satis quoniam
super omnibus his adducet te
deus in iudicium. **S**ic magis
abute mundi rebus ut sci-
as te in ultimo iudican-
dum. **E**t repelle iram a corde
tuo. et aufer malitiam a
carne tua quia adolescen-

cia et stulticia vaitas. **I**n
ira ones pturbatioes ai
cōprehēdit in carnis ma
licia vniūsas sūt corpīs
voluptates. Sic ergo māt.
Bonis hui? seculi frue ne
aut desidio aut carne de
linquas. Relinque anti
qua vicia quibz in ado
lescentia tua vaitati stul
ticiaq; seruisti. quia iuue
tus insipientie copulata ē.
Et memeto eius q; creauit
te in diebz iuuetutis tue
anq; veniat dies malicie
et ppiquet ani in quibz
dices. nō est mihi volun
tas in eis. **S**emp memeto
conditoris tui. et sic ado
lescentie viā grade vt mor
tis vltimē recorderis. anq;
tibi tēp? adueiat quo tris
tia queq; succedat. **A**n
teq; tenebrescat sol et lu
me luna et stelle et ruer
tatur nubes post pluui
am. **S**i de gnali consu
matioe mūdi accipim?
verbis dñi hoc capitulu
cōgruit in quibz ait. **E**rit
tribulatio et angustia q;
lis nō fuit a pncipio cre
ature s; neq; fiet. **S**ol ei
cōtenebrescet et luna nō
dabit lucē suā. et stelle ca
dent de cōlo. et virtutes ce
lorū mouebūt. que sūt aī
todes domi. ita vt domus

intelligatur hic mūd? **V**i
ri vero fortes errore decepti
et dissipandi. cōtrarie forti
tudines. **E**t si specialis v
niūscūq; cōsumatio ad hu
ius vite finē refertur et sol
et luna et stelle et nubes
et pluuię ei cessabūt eē q;
mortu? fuit. **A**liter. **L**eta
re adolescens o pplē xpia
ne. et fruiere bonis que a
deo tibi concessa. et in his
oibz scito te a deo iudican
dū. **N**ec putes quia pores
camu fracti sūt. et tu insert?
es in radice bonę oliuę id
circo te esse securū. s; aufer
imā a corde tuo. et corpe vo
luptates. et ceteris viciis
derelictis memeto creatoris
tui anq; tibi dies malicie
dies veniat insanabiles
in quo peccatibz penę sūt
pparate. **N**ec cū peccauis
occidat tibi sol iusticie me
ridie et factie lumē intere
at et splēdor lunę id ē cōlō
subtrahatur et stelle occi
dant de quibz septū ē. **I**n
quibz lucetis quasi lumi
naria i mūdo rationē vi
te habētes. **E**t alibi. **S**tel
la a stella differt in glōia
Anteq; reuertat nubes p?
pluuiā. ne pphete q; corda
credentiū suo sermone suis
pluuys irrigauerūt. postq;
te hymbre suo indignū eē

pspererint reuertatur ad se
dom sua ad deū scilicet a quo
missi sūt. **I**n die quo mo
ti fuerint custodes domi et pe
tierint viri fortitudinis. **C**us
todes domi aut sol intelligi
tur a luna et reliqua astro
ni chorus. aut ageli q̄ huic
mūdo president. viri vero
fortitudinis siue fortes ut int
ptatus ē symach⁹ qui pibūt
a ut aquila trāstulit qui er
rabit demones sentiuntur a
forti diabolo etiā ipi fortes
sortiti vocabulū quē dñs
supans et ligans uix euā
geli pabolā vastat domū
eius. **A**lter. Custodes domi
qui ad corp⁹ hominis referūt
cūcta que scripta sūt costas sig
nificari putāt qd̄ ab ipis
intestina vallentur et tota
ventris mollitudo seruetur
Viros vero fortes cura esti
māt. solē et lunā et stellas
ad oculos nares et aures et
totos capitis sensus coaptāt
Hoc autē ideo quia inferi
necessitate coguntur. nō de a
gelis et demonibz sole et lu
na et stellis. s̄ de hominis me
bris intellige que sequuntur
Et cessabit molēs quia
immutē sūt. et cōtenebrescet
que vident in foraminibz. In
consumatioe mūdi cū refrigēt
multorū charitas et immu
tē fuerit aīe ~~infirmi~~ ingro

que possūt celestē cibū pre
bere credentibz. traslatē
in celestia. tūc incipiet hī
qui ex pte in hoc mūdo in
tuebātur lumē sciētie in ol
ui tenebris. **I**n enī moysi
dicatur pona te in forami
ne petre et sic posteriora
mea videbis. q̄tomagis v
naqueqz aīa p foramē q̄
dam tenebrosas cauernas
aspicit veritatē. **A**lter.
Duc molentes sūt e quibus
vnā capi alterā dereliqui
no euāgelū nō tacet. que
cū imminute fuerint atqz
cessauerint necesse ē vt omē
lumē sciē auferatur ex ocu
lis. **A**lter. Cessare molēs
quia imminute sūt de denti
bz quidā dictū putāt. q
cū extrema senect⁹ aduen
rit dentes q̄ aut atterūt
aut deadiūt quibz p̄moli
ti cū in aliū trāsmittū
tur. Tenebrescet aut viden
tes in foraminibz oculos ar
bitrātur. q̄ etate cōfatis
caliget acies et intuitus
obsauretur. **E**t claudēt
ostia in platea in huilita
te vocis molētis. et cōsur
gent ad vorē volucris. et
obmutescēt ōnes filie car
nis. **E**t cū vox molētis
fuerit infirmata et ingro
rū doctrina cessauit cōsequē
ter cessabit oīa. **I**nter que

et ostia claudunt in platea
 ut iuxta fatuas euangelij
 virgines unusquisque clau-
 sas habeat platee ianu-
 as et ille olei emere non pos-
 sint. Vel certe fatuus vir-
 gibz articulis in platea
 tunc claudunt cubiculum spo-
 si qui cum eo intuerent. Si
 enim arcta est via et angusta
 que ducit ad vitam. et lata
 et spatiosa que ducit ad
 mortem. recte refrigerata
 charitate multorum. ostium
 doctrinarum clauditur in pla-
 teis. Sequenti autem versicu-
 lo in eo quod ait. et consurget
 ad vocem volucris siue pas-
 seris utemur in tempore si quando
 viderimus peritorem ad vocem
 episcopi vel presbyteri ad pete-
 nam consurgente. Per quod hoc
 extra ordinari. tamen et si con-
 textu capituli non sequamur.
 et de legitima resurrectione
 accipi. quando ad vocem archa-
 geli resurgent mortui. Nec
 mirandum si angeli tubam
 passeris copemur. cum omnis vox
 ad christum copata sit tenuis
 et quoniam cum meo possim re-
 dari cum nunquam passerem in
 mala parte legisse me noui
 loquitur in deo per iustus
 In domino confido. quod dicitis
 anime mee transmigra in mo-
 tem sicut passer. Et alibi
 Vigilaui. et factus sum sicut

passer solitarius in tecto. Nec
 non et in alio loco. Et enim pas-
 ser iuenit sibi domum. Aliter
 Clausas in plateis infirmos
 serus gressus accipi voluit
 quod semper sedeat et ambula-
 re non possit. Humilitatem autem
 vocis molestis de mandibulis
 interpretatur quod abui terre ne-
 queat. et vix spiritu coacta
 to vox eius tenuis audiat.
 Porro consurgere cum ad vocem
 volucris ostendit quod frigiditate
 iam sanguine et humore siccato
 quibus materis sopor alitur
 ad leuē sonitum augilet. noc-
 tisque medio cum gallus ceci-
 nerit festinus exurgat neque
 quod valens strato sepius me-
 bra conuertit. obmutescere quod
 siue ut melius habet in he-
 breo surdesce. filias carnis
 aures significat quod grauior
 sensui auditus fiat. et nulla
 inter voces valeat scire discrimi-
 mina nec carnis delatari
 Ad quidem et berzellai lo-
 tur ad dauid nolens transire
 iordanem. Sed et ab excelsis
 timebunt et formidabunt in
 via. Id est. ardua ingredi
 non valebunt et lassio populi-
 tibz ac tremēte vestigio etiam
 in plano itinere fluctuantes
 offensa gressuum formidabunt
 Et florebit amigdalu et
 impinguabitur locusta et dis-
 sipabitur capparitis. qui ibit

homo in domū eternitatis
sue et circuibit in platea
plangētes. // **P** methapho-
ra etiā nūc de mēbris hoīs
ecclasti sermo est. q̄ cū senec-
tus aduenit capillus ita
nuerit tumuerit pedes li-
bido refruxerit et hō morte
fuit dissolutus tūc reuerta-
tur in terrā suā et i domū
eternitatis sue sepulchrū.
exequijsq; rite celebratis.
plangētū sum? turba pre-
dat. **F**lorē aut amigdali
quē nos p carus posuim?
quidā seram spmā mīpre-
tatur q̄ detrescētibz natiū
carnibz spmā succrescat et
floreat. **P**orro in eo qd̄ ait
impīguabit locusta. scien-
dū vbi in nrīs codicibz le-
gitur locusta in hebreo sep-
tū est haagab qd̄ vbi ap-
eos ambiguū est. **P**t enī et
ad aliud locusta trāsseri.
Quō igitur in ieremie pī-
cipio verbū soced. si varie-
tur accētus et sīgt nūc et
vigiliās et dicitur ad eum
Ed tu vides iēma. vndit
nūc. et ait dñs ad eū. bñ
vidisti. quia vigilabo ego
sup pplm meū vt faciā ill-
ud vel illud. et habeto ethimo-
logiā nūcis q̄ vigilatur?
sit deus et retribuitur? p̄lo
qd̄ meretur. sermois occasio
est: ita et nūc ambiguus

verbi p ethimologiā eius i-
dicat senū cura tumētia
et podagre humoibz p̄gra-
uata. **N**ō quo oibz senibz
hoc fiat. s̄ quo accidat ple-
rūq; et tinekorchy tūc a pte
id qd̄ totū est appellatur.
In eo vero vbi nos habem?
cappari in hebreo habet
habiona qd̄ et ipm abigui
est. mīptaturq; amor desi-
deriū concupiscentia vlt̄ imp-
paris. **E**t sīgtur vt supra
dixim? q̄ senū libido rēfi-
gescat et organa cōit? dis-
sipentur. **H**oc aut idē qā
hēc vba ambigua cū i vo-
cabulis suis et amigdali
et locusta et cappari sonet
aliud diuina signit et p
figurā ad sensus q̄ senū cō-
ueniūt diuinaur. **B**acēdū
q̄ q̄ vbi nūc lex mīptes
posuerūt amigdali. ipm
verbū sit soced. qd̄ in i-
eremie pīcipio est. **S**z ibi
in nūcē versū est hic in a-
migdali. **S**ymach? nescio
quid in hoc loco sentiens
multo aliter mīptatus est.
Aut enī. **E**t sup hēc etiā de
extelso videbūt et error erat
in via et obdormiēs vigila-
bit et dissoluetur spūs forti-
tudo. **I**bit enī homo i domū
eternitatis sue et circuibit
in platea plangētes. **C**ui?
mīptatioz laodice? scit?

nec iudeis p̄t place n̄ xp̄ia
nis. dū et ab hebreis p̄cul
est et sequi h̄c m̄p̄tes de
dignatur. **A**nteq̄ r̄ipatur
funicul⁹ argenti et recurrat
vitta aurea et cōteratur
hydra sup fontē. et cōfr̄m
gatur tota sup lacū et re
uertatur puluis in terrā
suā sicut erat. et sp̄s rede
at ad dñm qui dedit illū
Vanitas vaitatū dixit et
desiastes. vniūsa vanitas
Reuertitur ad supiora
et post grande hyperbatō
qđ ab eo loco m̄ierat in
quo ait. et mem̄to creato
tis tui in die iuuentutis tue
anq̄ veiant dies mali. et
anq̄ tenebrescat sol ⁊ luna
et in die qua moriebūtur
custodes dom⁹. **Q**uē cōptam
suāz simili fine cōcludit
dicens. **A**nteq̄ r̄ipatur fu
niculus argenti et illud vl
illud fiat. **F**uniculus aut
argenti candida h̄c vitta
et spiramē qđ nobis e celo
tribuit on̄dit. **R**ecursū qđ
vitte auree aiāz siḡfiant
que illuc recurrat vnde des
cenderat. **P**orro duo t̄liqua
que sequitur cōtritiō hyde
sup fontē et cōfractio vote
sup lacū. p̄ methaphoram
mortis enygmata s̄t. **Q**uō
enī hydra que cōterit ces
sat haurire. et tota p̄ quā

de lacu et puteis leuatur
aque si cōfracta fuit. a vt
l̄x m̄p̄tes voluerit i suo
funiculo cōuoluta aque vsq̄
m̄tipitur: ita et cū funicu
lus argenti m̄rupt⁹ fuerit
et aiē rui⁹ reuertit ad fon
tem interibit homo. et vt
maifestius sequit. reuertet
puluis in terrā vñ sup̄tus
est. et sp̄s cōuertetur ad
deū qui dedit illū. **E**x quo
satis videndi s̄t qui putant
aiās cū corpibz feri. et non
a deo s̄ a corporū parente
gnari. **C**ū enī caro reuer
tatur in terrā et sp̄s rede
at ad deū qui dedit illum
maifestū est deū parentē
esse aiāz nō hominēs. **P**ost
descriptionē m̄itit hūani
pulchre exordū libri sui re
petēs ait. **V**anitas vaitatū
dixit eccl̄astes. oīa vanitas.
Cū enī auctus mōrlūi la
bor de quo in toto volumi
ne disputatū est huc puei
at vt reuertatur puluis in
terrā suā et aiā illuc rede
at vnde sup̄ta est. magne
vaitatis ē in hoc sc̄lo labo
rare. et nihil pro futuro cō
quire. **E**t ampli⁹ q̄a fac
tus ē eccl̄astes sapiēs adh
doant pplm sc̄ām et audi
re eos fecit et scrutās cōpo
suit puerbia. **M**ultū quesi
uit eccl̄astes vt inuēret ver

2

ba voluntatis et scaberet recte
verba vitatis. **S**apientia
quā prefert salomō oē gen⁹
hōm. nūc q̄ m fine sui o⁹
pusculi p̄fitetur q̄ nō fuit
veteris legis institutioē cō
tentus. s̄ m p̄fūdas se vltro
demerferit quēstiones. et ad
docendū pplm p̄ucria et
pabolas cōposuit. aliud ha
bentes m medulla aliud m
supficie pollicentes. **P**ucria
quippe nō hoc sonare qd̄
scriptū est etiam i euāgelio
edocem. q̄ dñs pplō m pabo
lis et puerbys sit locutus.
secreto aut aplis dissoluit
ea. **E**x quo maifestū ē puer
biorū librū nō vt simplices
arbitrātur patētia habē
p̄cepta. s̄ quasi m trā autū
m nuce nucleus m hirsu
tis castanearū opcul⁹ ab
scōditus fructus m̄grit. ita
m eis diuinū sensū altius
p̄scutādū. **S**up hęc addit
etiā causas naturasq̄ rerū
se voluisse cognoscē. et dei
dispositionē et prudētiā q̄re
vniūq̄q̄ vel quō factū sit
scire voluisse. **V**t q̄ dauid
p̄ dissolutionē corpis i aīe
ad celos rursū se sperat eē
visurū dīcēs. videbo celos tu
os opa digitorū tuorū. hoc
nūc m p̄nti salomō n̄sus
fuit iuenerē vt veitātē soli
deo cognitā. corpis vallatā

septo mēs humana cōprehē
derit. **V**erba sapiētū vt
stimuli et quasi clauī i al
tū defixi habentibz cōtus da
ta s̄ a pastore vno. **N**e
videtur post legem dei te
merarius subito p̄ceptor
eripē. et sibi vendicāe doc
trina quā moyses nō tū
sua sponte q̄ deo uasfēte
p̄mū. dehinc inspirātē sus
ceperat. dlat vba sua. vba
esse sapiētū quē i simili
tudine stimulorū cortigāt
delinquentes. et pigros mor
talū gressus aculeo pūgē
te cōmoneāt sic q̄ s̄nt fir
ma quasi clauī m altum
solidūq̄ defixi. nec auctē
vniū s̄ consilio atq̄ cōfē
su m̄grorū om̄ p̄ferātur
Et ne cōtēneretur huāna
sapiā aut eam ab vno pas
tore cōcessā. **I**d ē. licet plu
rimū doceant tū doctrinē
vniū auctor est deus. **P**at
hic locus aduersus eos qui
alū legis veteris. alū euā
gelij estimāt deū. **Q** vniū
pastor cōsilij prudentiū i
stuxerit. prudentes aut tā
p̄phete s̄ q̄ apli. **S**imil⁹ et
hoc notādū q̄ dicātur ver
ba sapiētū pūgē nō pal
pare nec molli manu at
trectare lasciuā. s̄ errātibz
et vt sup̄dixim⁹ tardis pe
nitētiē dolore i vuln⁹ ifigē

non
audi
fermo
no
quippe
qui
deli
et a
ataz
et
sunt
pau
p̄mo
au
adue
Et
m
multo
modato
et
vno
a
p̄fē
p̄fē
nihil
vniū
auctē
quē
libro
qui
et legi
babore
tranti
ser
vbi
mudi
dogma
asse
m̄p̄m
ip̄m

Si autem igitur sermo non
pugnat et oblectatio audi-
entibus est. iste non est sermo
sapientis. Verba quippe
sapientium ut stimuli. qui quoniam
ad conversionem prouocant deli-
quentem et firma sunt et a
consilio factorum data. atque
ab uno pastore concessa et
solida radice fundata sunt.
Hoc stimulo necdum pau-
lum seu adhuc saulum puto
in via confossum erroris au-
disse. durum tibi est aduersum
stimulos calcitrare. **Et**
amplius ab his fili mi ca-
ue. Faciendi libros multos
non est finis. et meditatio
pluima labor est carnis.

¶ Exceptis vobis qui ab uno
pastore sunt data et a consi-
lio atque consensu prolata
sapientium nihil facies nihil
vidices. Maiorum sequere ves-
tigia. et ab eorum auctoritate
non discrepes. Alioquin que-
renti multa insunt libro-
rum numerus occurreret qui te per-
trahat ad errorem et legen-
te frustra faciet laborare.
Vel certe docet breuitati
studendum et sensus magis se-
ratus quam verba aduersum
philosophos et ceteros mundi huius
doctores qui suorum dogma-
tum falsitates conantur asse-
re. varietate ac multiplican-
tione sermonum. contra scriptu-

ra diuina breui titulo co-
artata est. **Et** quantum dilata-
tur in sententiis tamen in sermo-
ne restringitur. Quia consui-
matum breuiatque sermo
fecit dominus super terram. et verbum
eius iuxta est in ore nostro et
in corde nostro. Aliter frequens
lectio et cotidiana medita-
tio solet magis anime labor
esse quam carnis. Cuius ergo
quicquid manu et corpore fit ma-
nu et corporis labore comple-
tur. ita quod ad laudem pertinet
magis mentis est labor. Ex
quo mihi videntur superio-
ra de multitudinis librorum
aliter sentienda quam plerique ex-
istimant. Notus est scriptura
cum quibus plures libros si-
inter se non discrepent et ea-
dem describat unum volumine
dicere. Siquidem euangelium et
lex domini immaculata continent
animas singularem appellantur
cum plura euangelia et multa
mandata sint legis. Sic et
volumine in esaua sermone
signatum omnis scriptura diuina
est. et uno capitulo ezechielis
et iohannisque nesciuntur. sal-
uator quam omnium retro factorum
vocabatur prophetatus est. in ca-
pite libri scriptum est de me.
Iuxta hunc igitur sensum ar-
bitror nunc preceptum ne plu-
res libri fiant. Quicquid enim
dixeris si ad eum referat qui

in principio erat apud deū
 deus verbum unū volumē ē.
 et inuābiles libri una lex
 unū euāgelium nominatur.
Quod si diuersa et discrepan-
 tia disputans et curiosita-
 te nimia huc atq; illuc a-
 nimū adduxis. etiā i uno
 libro multi libri sūt. Vnde
 dictū. **E**x multiloquio nō
 effugies peccatū. Talibz enī li-
 bris nō est finis. Bonū enī
 ōne et veritas certo fine cō-
 cluditur. Malicia vērō atq;
 mēdaciū sine fine sūt. Et q̄
 topus iquirūt. tāto ma-
 ior eorū series nascitur. Su-
 p̄ hac re studiū atq; medi-
 tatio labor carnis ē. Carnis
 magis non spūs. Habet siq;
 dem et spūs laborē suū iux-
 ta illud qd̄ apls ait. plus
 autē oibz illis laboraui. nō
 at ego s; gratia dei que me
 cū est. Et saluator. labora-
 ui clamas. **F**inis sermo-
 nis vniuersi auditu pfaci-
 lis est. Deū time et mada-
 ta eius custodi. Hoc est enī
 ōnis homo. **Q**uia ōne
 factū deus adducet i iudi-
 ciū. de ōni abscondito siue
 bonū siue malū sit. Auit
 hebrei cū mē cetera sc̄pta
 salomonis que antiquata
 sūt nec in memoriā dura-
 uerūt et hic liber obliterā-
 dus videtur eo qd̄ vanas di-

assereret creaturas et totū
 putaret esse pro nihilo. et
 abū et potū et delicias trā-
 scūtes preferret oibz. ex hō
 vno capitulo manisse ac-
 toritatem vt in diuioz vo-
 luminū nūc ponetur qd̄ to-
 tam disputationē suā. et
 ōnem cathalogū in hac q̄
 anakapascocci cohortarit et
 duxerit sine sermonū suoz
 auditū esse p̄mptissimū. n̄
 aliquid habē difficile i se
 vt scilicet timeam? deū et a?
 p̄cepta faciam? ad hoc
 natū esse hominē vt creato-
 rē suū intelligēs veniatur
 eum metu et ope mādato
 rē. **S**iquidē cū iudiciū tps
 adueniat q̄qd̄ a nobis ges-
 tū est stare sub iudice. et
 anticipē diu expectare sen-
 tentiā et vniūquēq; recipere
 pro ope suo. siue mali qd̄dā
 egerit siue boni. Pro eo at
 qd̄ nos posuim? de ōi absco-
 ndito siue malū siue bonū
 sit symiach? et lxx mēp̄ia
 ti sūt. de ōni cōcepto vl̄ certe
 de ōni ignorato. **Q**uā etiā de
 oaso verbo et nō volūtate
 s; ignorātia plato redditū
 ri sum? rationē in die iu-
 dicii. **A**lter. Quia timor
 seruorū est et p̄fecta diler-
 tio foras mittit timorē. et
 in scriptum diuina tā ma-
 pientū q̄ p̄fectorū duplex

et ment. nūc de
 in m. vniuersis
 in p̄mptissimū illud
 et mēp̄ia cum
 et m. ad hunc homo
 et m. nōne ange
 et m. modione
 et m. mēp̄ia
 et m. ome far
 et m. hominē ad
 et m. iudiciū su
 et m. que alit qm
 et m. se et dicta
 et m. hoc p̄tem
 et m. De quippe
 et m. mali boni
 et m. mali

et m. gloriosi
 et m. heronymi
 et m. laborati
 et m. de gladiis
 et m. oethogm
 et m. felicitat
 et m. iusto eiusde
 et m. anno
 et m. dicit ab
 et m. Deo genit

LAUREN-
 TIO FLO-
 RENTINO
 BIBLIOTHECARIO

appellatus metus. nūc de
 consummato in virtutibus
 metu dici puto scdm illud
 Nihil deest timētibz cum
 Vel certe qui adhuc homo
 est et nēdū dei nomē acce-
 pit hāc habet traditionē
 sōne sue ut in corpe positus
 deū timeat. quia omne fac-
 tū id est omnes hominēs ad-
 ducat deus in iudiciū su-
 p̄ vniuersis que alit' qm
 ab eo disposita sūt et dicta
 senserūt siue in hac ptem
 siue in illam. De quippe
 his qui dicūt malū bonū
 et bonū malū & &

Cōmētariū glorioſi
 doctoris hieronymi
 manibz elaboratū
 fr̄is viti de gladbar
 iuxta vetū orthogra-
 phie tenore feliciter
 finit. In festo eiusde
 bti hieronymi āno
 incarnationis dnice ab
 hoc 1498. Deo grās

LANDES-
 UND STADT-
 BIBLIOTHEK
 DÜSSELDORF

[illegible]